

Comisia juridică, numiri și imunități

RAPORT la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și a intereselor personale) (nr. 156 din 28.05.2024)

Lectura II

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost elaborat în vederea perfecționării cadrului normativ privind funcționarea Autorității Naționale de Integritate, prevenirea situațiilor de conflicte de interese, incompatibilități, restricții și limitări ale subiecților declarării, precum și declararea corectă/corespunzătoare a averii și a intereselor personale a de către subiecții vizați cu astfel de obligații.

De asemenea, proiectul de lege propune fortificarea rolului inspectorului de integritate în procesul de efectuare a controlului averii și a intereselor personale, prin acordarea unor pârghii suplimentare, precum și asigurarea unei cooperări eficiente cu organele de ocrotire a normelor de drept în procesul efectuării controlului averii și a intereselor personale.

Proiectul a fost aprobat în lectura întâi la 17 iunie 2024.

Proiectul a fost supus consultărilor publice cu participarea autorităților publice interesate și a reprezentanților organizațiilor societății civile.

Propunerile și obiecțiile la proiect au fost examinate în cadrul unor ședințe de lucru organizate pe platforma Comisiei juridice, numiri și imunități cu participarea deputaților, a reprezentanților Cancelariei de Stat, Ministerului Justiției, Ministerul Finanțelor, Autorității Naționale de Integritate etc.

Pentru lectura a doua au fost examinate amendamentele deputaților, recomandările autorităților publice interesate și organizațiilor societății civile, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ a Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, și care se conțin în sinteză, parte integrantă a prezentului raport.

Proiectul redactat se anexează.

Comisia a acceptat propunerea dnei Olesea STAMATE de a expune Art. VIII alin. (1) din proiect în următoarea redacție: „Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. III care va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2025 și art. 27 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate care va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2026.”

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor, propune proiectul de lege nr. 156 din 28.05.2024 spre adoptare în lectură a doua în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Veronica ROȘCA,
Președintele Comisiei

SINTEZA

amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative
(declaraarea averii și a intereselor personale)
(nr. 156 din 28.05.2024)

lectura II

	Reglementările în vigoare	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propuneri, obiecții	Decizia Comisiei juridice, numiri și imunități
	<p>Art. I. – Art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285–294, art. 436), cu modificările ulterioare</p> <p>Articolul 278¹. Acțiunea privind confiscarea averii nejustificate</p> <p>(1) Cererea privind confiscarea averii nejustificate se depune la judecătoria în a cărei circumscripție își are domiciliul persoana a cărei avere este solicitată de a fi confiscată.</p> <p>(2) Cererea privind confiscarea averii nejustificate este depusă de Autoritatea Națională de Integritate și trebuie să corespundă prevederilor art. 166.</p>	<p>Art. I. – Art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285–294, art. 436), cu modificările ulterioare, se completează cu enunțul: „În cazul contestării actului de contestare, Autoritatea Națională de Integritate poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de contestare.”</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Cu referire la completarea alin. (1) art. 278¹ din Codul de procedură civilă, remarcăm faptul că aceasta se propune în contextul existenței normei de la art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, care stabilește că „În cazul contestării actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, Autoritatea poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare”.</p> <p>Ținem însă să atragem atenția autorilor proiectului asupra problemelor care au apărut în practică în legătură cu aplicarea prevederilor art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.</p> <p>Astfel, în contextul implementării acestor prevederi legale, Autoritatea Națională de Integritate s-a adresat anterior în instanțele de contencios administrativ care examinau contestațiile actelor Autorității prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, cu cereri prin care a solicitat de la acestea dispunerea confiscării averii</p>	<p>Art. I se exclude.</p>

nejustificate, în situația în care actele administrative contestate urmau să fie menținute. Practica judiciară consacrată atât la nivelul Curții de Apel Chișinău, cât și la nivelul Curții Supreme de Justiție, a acceptat soluția declarării ca inadmisibile a unor asemenea cereri formulate de Autoritate, pe motiv că cererile în cauză nu țin de competența Completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ din cadrul Curții de Apel Chișinău.

În particular, ca argumente în sprijinul acestei soluții, au fost reținute următoarele considerente: „Însă, Completul de judecată la acest aspect explică că, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domeniul specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Unul din principiile procedurii de contencios administrativ este înserat la art. 36 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, care prevede că instanța de judecată, competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ, este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului, cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Având în vedere cele menționate supra,

completul de judecată reține că căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia prin lege i s-a stabilit competența de a hotărî, iar pentru ca dreptul de acces la o instanță să fie respectat, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucură de jurisdicție deplină, adică instanța trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt, cât și pe cele de drept ale cauzei.

Acest mod de reglementare a dreptului de acces la justiție este în concordanță cu principiile CEDO, potrivit cărora exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept de acces la justiție. În contextul dat, instanța, prin prisma standardelor Curții Europene a Drepturilor Omului, notează că nereceptarea de către o instanță a dispozițiilor de drept intem implică în principiu o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție (DMD Group, A.S. împotriva Slovaciei, pct. 61).

Prin urmare, completul judiciar specializat constată că purcederea la examinarea acțiunii/cererii înaintate de Autoritatea Națională de Integritate, în procedura contenciosului administrativ în atare situație, în lipsa unor reglementări a raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative, ar duce la încălcarea principiilor prevăzute în Codul administrativ și mai mult, l-ar lipsi și pe X Y de un grad de jurisdicție.

Pomind de la prevederile legale menționate supra, completul de judecată constată că cererea

înaintată de Autoritatea Națională de Integritate este depusă cu încălcarea normelor legale menționate, motiv pentru care aceasta urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, or, art. 197 din Codul administrativ statuează că „nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile exprese stabilite de lege”.

Pomind de la considerentele instanței judecătorești, sesizăm riscul că exclusiv intervențiile propuse la art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă ar putea să nu contribuie în mod practică la atingerea scopurilor vizate de autori, instanțele judecătorești menținându-și opinia cu privire la acest subiect.

În aceste circumstanțe, venim cu următoarele sugestii de îmbunătățire a proiectului de lege:

1) în textul ce se propune a fi inclus în cuprinsul art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, urmează a fi reformulată expresia „Autoritatea Națională de Integritate poate solicita confiscarea averii nejustificate” prin excluderea cuvântului „poate”, astfel încât să se asigure corelarea deplină a acestei prevederi cu intervenția din proiect, ce se propune a fi realizată în cuprinsul art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, eliminându-se prin aceasta dreptul de discreție excesiv al Autorității care ar putea alege, de la caz la caz, dacă ar urma să solicite confiscarea averii nejustificate în procedura de contencios administrativ sau să opteze pentru două proceduri judiciare distincte;

2) în contextul prevederii de la art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, care stabilește că „anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domeniul specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod” (normă legală la care se face referință inclusiv în actele judecătorești prin care au fost respinse cererile Autorității Naționale de Integritate de confiscare a averii nejustificate în procedura contenciosului administrativ), sugerăm ca nota informativă aferentă proiectului de lege să fie completată cu detalii suplimentare legate de modalitatea în care urmează a fi aplicate prevederile legale introduse prin proiect, precum și cu referire la necesitatea/scopul urmărit prin intermediul acestor modificări;

3) aspectul cel mai sensibil în legătură cu înțelegerea autorilor proiectului de a permite Autorității Naționale de Integritate să solicite confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contencios administrativ, prin care se contestă actele Autorității de constatare, poate fi dedus din următoarele considerente, expuse în cadrul actelor judecătorești emise la subiect de către:

- Curtea Supremă de Justiție: „Pentru motivele expuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ apreciază că instanța de apel a stabilit corect că cererea înaintată de Autoritatea Națională de Integritate este depusă cu încălcarea normelor legale menționate supra, din care motive aceasta

urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (1) și (2) al Codului administrativ, or, art. 197 din Codul administrativ statuează că nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile expres stabilite de lege.”.

- Curtea de Apel Chișinău: „Reieșind din cele menționate supra, completul de judecată reține că căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia prin lege i s-a stabilit competența de a hotărî, iar pentru ca dreptul de acces la o instanță să fie respectat, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucure de jurisdicție deplină, adică instanța trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt, cât și pe cele de drept ale cauzei.

Acest mod de reglementare a dreptului de acces la justiție este în concordanță cu principiile CEDO, potrivit cărora „exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept”. Problema cu care se va ciocni instanța de contencios administrativ, sesizată cu examinarea cererii împotriva actului constatator al Autorității Naționale de Integritate, și care va fi sesizată în contradictoriu, în baza prevederilor actuale de la art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, dar și a prevederilor noi de la art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă ce se propun prin intermediul prezentului proiect de către Autoritate cu cererea de confiscare a

averii nejustificate (în eventualitatea obținerii câștigului de cauză de către Autoritate, constă în aceea că aceasta nu poate acționa în calitate de instanță cu jurisdicție deplină asupra subiectului despre care este sesizată (dispunerea contului fiscal civil în baza cererii Autorității) și din acest motiv nu se califică ca un „tribunal” veritabil, în accepțiunea Convenției Europene a Drepturilor Omului, dar și a jurisprudenței CEDO. În acest sens, instanța de contencios administrativ, în procesul de examinare a unei cauze, urmează a se ghida de prevederile Codului administrativ și, numai în măsura în care anumite aspecte nu sunt reglementate de Codul menționat, de prevederile Codului de procedură civilă (regulă de principiu ce este consacrată la art. 195 din Codul administrativ).

În acest sens, Codul administrativ conține un șir de prevederi care efectiv îi limitează instanței exercitarea deplinei jurisdicții asupra aspectelor legate de cererea Autorității privind confiscarea averii nejustificate (în primul rând, art. 225 din Codul administrativ, referitor la limitele controlului judecătoresc, care consacră o diferență esențială față de regula generală în materie de procedură civilă, prevăzută la art. 240 din Codul de procedură civilă; apoi art. 224 din Codul administrativ, unde sunt reglementate exhaustiv soluțiile care pot fi pronunțate prin intermediul unor hotărâri a instanței de contencios administrativ).

Pomind de la aceste circumstanțe de ordin legal, considerăm că o simplă intervenție în cu-prinsul art. 278¹ din Codul de procedură civilă, de maniera celei propuse în proiect, ar putea fi

insuficientă pentru atingerea finalităților legiuitorului prin modificarea prevederilor de la art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, fără un set de intervenții care ar viza nemijlocit Codul administrativ care ar viza nemijlocit Codul administrativ (în particular, normele legale la care s-a făcut referință anterior) și care ar consacra o reglementare derogatorie pentru examinarea de către instanță a acțiunilor în contencios administrativ vizate de prevederile art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016 (dar și de prevederile noi ale art. 278¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, ca urmare a adoptării prezentului proiect).

Direcția generală juridică

1. La Art. I, observăm că norma de completare a art. 278¹ alin. (1) Cod de procedură civilă al RM este propusă în vederea coroborării cu norma existentă la alin. (6) al art. 34 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, care reglementează „în cazul contestării actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și interreselor personale, Autoritatea poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare”. Ținem să evidențiem că în practică au apărut dificultăți cu privire la aplicarea prevederilor alin. (6) art. 34 din Legea nr. 132/2016.

Astfel, în contextul implementării prevederilor legale de la alin. (6) al art. 34 din Legea nr. 132/2016, ANI s-a adresat în instanțele de contencios administrativ care examinau contestațiile actelor Autorității prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și

Art. I se exclude.

intereselor personale, cu cereri prin care au solicitat de la aceste instanțe dispunerea confiscării averii nejustificate, în situația în care actele administrative contestate vor fi menținute. Prin practica judiciară consacrată atât la nivelul Curții de Apel Chișinău, cât și la nivelul Curții Supreme de Justiție, observăm că s-au declarat inadmisibile asemenea cereri formulate de Autoritate, pe motiv că cererile în cauză nu țin de competența Completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ din cadrul Curții de Apel Chișinău.

Privitor la dreptul autorității publice pârâte ca în cadrul procedurii judiciare de control al legalității deciziei ANI să solicite confiscarea averii, menționăm că procedura contenciosului administrativ nu prevede și nici nu poate, potrivit naturii sale să prevadă posibilitatea formulării de către autoritatea publică pârâtă a unor pretenții incidente reconvenționale față de reclamant, fapt inerent exclusiv procedurii civile contencioase.

Ori procedura contenciosului administrativ exclude posibilitatea ca în cadrul aceluiași proces în care se examinează controlul legalității activității administrative ca autoritatea publică să aibă calitatea procesuală de subiect activ (să formuleze cerințe proprii). Dacă autoritatea publică ar putea formula pretenții reconvenționale, aceasta ar putea descuraja persoanele de la contestarea actelor administrative de teama unor eventuale represalii financiare sau juridice. Permitea formulării pretențiilor reconvenționale ar putea crea un dezechilibru în favoarea administrației publice, afectând principiul egalității

	<p>de arme în proces.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. I, art. III pct. 22 potrivit proiectului de lege</p> <p>Analizând normele citate, se pot constata situații contradictorii în aplicare în ceea ce privește mecanismul de confiscare civilă sub forma confiscării averii nejustificate în folosul statului inițiată de către Autoritatea Națională de Integritate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare.</p> <p>Potrivit modificărilor propuse pentru art. 278/1 alin. (1) din Cod de procedură civilă, utilizarea termenului „poate” și absența specificării clare a categoriei actului de constatare lasă la latitudinea Autorității decizia de a solicita sau nu instanței de judecată confiscarea averii nejustificate, atunci când subiectul declarării contestă actul de constatare.</p> <p>Mai mult, dacă integrăm modificările propuse de proiect cu redacția în vigoare a art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, se atestă că se stabilește obligația, nu dreptul Autorității de a solicita instanței de judecată confiscarea, în cadrul procedurilor de contestare a actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.</p> <p>În consecință, aprobarea modificărilor propuse la art. 278/1 alin. (1) Cod de procedură civilă coroborate cu cele operate la art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, pot determina un conflict al normelor de drept, care ar putea crea premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei „convenabile” de către Autoritate, în</p>	<p>Art. I se exclude.</p>
--	---	----------------------------------

funcție de scopul/interesul urmărit. Or, norma trebuie să fie precisă și clară, indicând cu exactitate ce trebuie să se întâmple în anumite circumstanțe. În lipsa acestor clarificări, norma devine inutilă, fiind susceptibilă la interpretări și aplicată după bunul plac al celui responsabil de implementarea ei.

Recomandări:

În vederea asigurării preciziei și clarității normelor juridice privind mecanismul de confiscare civilă sub forma confiscării averii nejustificate în folosul statului, inițiată de către Autoritatea Națională de Integritate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare, recomandăm revizuirea prevederilor propuse la art. 278/1 alin. (1) din Cod de procedură civilă și ajustarea acestora la prevederile art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, cu modificările propuse prin prezentul proiect.

Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)

1) Autorul nu concretizează alineatul propus spre completare, articolul conținând două alineate.

2) Sintagma „poate” este discreționară. De altfel, autorul recunoaște acest fapt prin propunerea de la art. III pct. 22 din Proiect, intenționând, la art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, să substituie cuvintele „poate solicita” cu cuvântul „solicită”. Potrivit art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, în redacția actuală, în cazul contestării actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, ANI

Art. I se exclude.

	<p>poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare.</p> <p>3) În condițiile art. 36 din Legea nr. 132/2016, actele de constatare se contestă la Curtea de Apel Chișinău, hotărârea căreia poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție. Prin completarea propusă, ca și prin prevederile art. 34 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, se exclude calea apelului în calitate de cale de atac în procedura de confiscare a averii nejustificate în folosul statului, ceea ce constituie o limitare nejustificată din perspectiva garantării drepturilor omului.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect. La art. 34 din Legea nr. 132/2016, abrogarea alin. (6).</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale Acest amendament nu abordează problema prevederilor existente privind confiscarea civilă a averii nejustificate. Codul de Procedură Civilă conține două articole scurte care nu sunt suficiente pentru a reglementa în mod corespunzător instrumentul confiscării civile. Considerăm că abordarea existentă, conform căreia ANI emite decizii finale care pot fi atacate în instanță, este suboptimală și nu este eficientă în contextul Moldovei. ANI nu are capacitatea de a investiga și de a apăra în instanță astfel de cazuri. De asemenea, procedurile ANI nu pot asigura un standard adecvat de proces echitabil. Alternativa este de a prevedea că ANI poate depista cazuri de averii</p>
	<p>Art. I se exclude.</p>

	<p>Art. II. – Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230–232, art. 840), cu modificările ulterioare.</p> <p>Articolul 25. Incompatibilități generale pentru funcția publică</p> <p>(2) Funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate:</p> <p>e) în calitate de consilier în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea, cu excepția cazului în care funcționarul public nu se află în raporturi de serviciu cu subdiviziunile autorităților administrației publice locale de același nivel și</p>	<p>Art. II. – Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230–232, art. 840), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La art. 25 alin. (2), lit. e) se abrogă;</p>	<p>nejustificate, dar trebuie să le trimită la Procuratura Anticorupție pentru examinare și înaintarea acțiunii civile în instanță.</p> <p>O altă modificare esențială care este necesară este delimitarea confiscării civile de infracțiunea de îmbogățire ilicită. Cea mai simplă modalitate este de a stabili o astfel de delimitare pe baza valorii bunurilor nejustificate, cu un prag considerabil de ridicat pentru infracțiunea penală, astfel încât majoritatea cazurilor să fie examinate în cadrul procedurilor civile, care sunt mai eficiente.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 1 din proiect referitor la abrogarea art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se exclude.</p>
	<p>Art. II. – Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230–232, art. 840), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La art. 25 alin. (2), lit. e) se abrogă;</p>	<p>Art. II. – Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230–232, art. 840), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La art. 25 alin. (2), lit. e) se abrogă;</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Excluderea pct. 1.</p> <p>Autorii solicită abrogarea lit. e), alin. (2) art. 25 din Legea nr. 158/2008.</p> <p>Potrivit art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se interzice funcționarilor publici să desfășoare alte activități remunerate, în calitate de consilieri în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și al doilea, cu excepția cazului în care nu sunt în raporturi de serviciu cu subdiviziunile autorităților administrației publice locale de același nivel și din aceeași unitate administrativ-teritorială. Aceste prevederi rezultă din necesitatea asigurării faptului că funcționarii publici nu trebuie să cumuleze funcții care ar putea influența sau afecta deciziile și responsabilitățile lor funcționale.</p> <p>Astfel, prin abrogarea acestei norme există risc ca imparțialitatea și obiectivitatea în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu va fi prejudiciată</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 1 din proiect referitor la abrogarea art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se exclude.</p>

din aceeași unitate administrativ-teritorială în care activează.

prin aceste situații de conflict de interese. O motiune în susținerea propunerii de abrogare a normei existente nu a fost prezentată de autori.

Mai mult, propunerea autorilor contravine principiului servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate (art. 11 lit. a) din Legea nr. 133/2016), generează situații de conflict de interese (conform art. 2 din Legea 133/2016), dar și premise de încălcare a integrității instituționale (conform art. 10 alin. (1) lit. d) și j) din Legea integrității nr. 82/2017). În acest sens, respectarea regimului juridic al incompatibilităților, al restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate reprezintă una din măsurile de control al integrității în sectorul public potrivit cadrului legal național.

În context, cumulara responsabilităților funcționarilor publici, în urma abrogării lit. e) a art. 25 alin. (2), poate genera diminuarea integrității și transparenței în administrația publică. Interdicția pentru funcționarii publici de a cumula și activitatea de consilier (ales local) în cadrul aceleiași unități administrativ-teritoriale contribuie la stabilirea clară a funcțiilor și responsabilităților între diferite niveluri decizionale, contribuind la evitarea favoritismului și la promovarea unei administrații publice corecte și echitabile.

Guvernul Republicii Moldova

La pct. 1 din proiect, prin care se propune abrogarea lit. e) a art. 25 alin. (2) din Legea nr. 158/2008, comunicăm următoarele.

Potrivit art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008, se interzice funcționarilor publici să

Se acceptă.

Punctul 1 din proiect referitor la abrogarea art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se exclude.

desfășoare alte activități remunerate, în calitate de consilieri în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și al doilea, cu excepția cazului în care nu sunt în raporturi de serviciu cu subdiviziunile autorităților administrației publice locale de același nivel și din aceeași unitate administrativ-teritorială. Aceste prevederi rezultă din necesitatea asigurării faptului că funcționarii publici nu cumulează funcții care ar putea influența sau afecta deciziile și responsabilitățile lor funcționale.

În acest sens, potrivit art. 1 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, se impune instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictului de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor.

Subsecvent, art. 2 din legea citată definește conflictul de interese drept situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii. Astfel, menționăm că, prin abrogarea lit. e) a art. 25 alin. (2) din Legea nr. 158/2008, funcționarii publici, în calitate de subiecți ai declarării averii și intereselor personale, ar putea avea interese personale, cu potențial risc de a influența imparțialitatea și obiectivitatea în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Având funcții remunerate în cadrul aceleiași unități administrativ-teritoriale, funcționarii publici pot genera situații de luare a deciziilor care ar favoriza interesele personale sau profesionale, în detrimentul interesului public.

Mai mult decât atât, această potențială situație contravine principiului servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, stabilit prin art. 11 lit. a) din Legea nr. 133/2016.

Totodată, conform prevederilor art. 10 alin. (1) lit. d) și j) din Legea integrității nr. 82/2017, climatul de integritate instituțională se cultivă prin respectarea regimului juridic al conflictului de interese și prin asigurarea transparenței în procesul decizional. Prin urmare, interdicția desfășurării activității în calitate de consilier în cadrul aceleiași unități administrativ-teritoriale contribuie la stabilirea clară a funcțiilor și responsabilităților între diferite niveluri decizionale, contribuind la evitarea favoritismului și la promovarea unei administrații corecte și echitabile.

Suplimentar, art. 22 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 158/2008 stabilește că funcționarul public are obligația să îndeplinească cu responsabilitate, obiectivitate și promptitudine, în spirit de inițiativă și colegialitate, toate atribuțiile de serviciu. Conex, art. 24 alin. (2) al aceleiași legi prevede că funcționarul public este obligat să respecte întocmai regimul juridic al conflictului de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și cadourilor.

În contextul celor expuse supra, menționăm că cumularea responsabilităților funcționarilor publici, în urma abrogării lit. e) a art. 25 alin. (2), poate genera diminuarea integrității și transparenței în administrația publică.

A fortiori, conform prevederilor art. 7 alin. (1) lit. b), c) și e) din Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, mandatul alesului local

este incompatibilă cu calitatea de funcționar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, de angajat în subdiviziunile autorităților administrației publice locale (aparatură președintelui raionului, primării, primărie și preturile municipiului Chișinău, direcții, secții și alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei și ale Comitetului executiv al Găgăuziei, în alte cazuri stabilite prin lege, inclusiv cele prevăzute la art. 84 al Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

Centrul Național Anticorupție

Art. II, art. V pct.3 potrivit proiectului de lege

Astfel, abrogarea propusă de proiect la art. II pct. 1 va avea drept consecință eliminarea incompatibilității pentru funcționarul public de a deține o altă funcție remunerată, precum cea de consilier în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea. Acest fapt contravine Legii nr. 768/2000 cu privire la statutul alesului local, care la art. 7 alin. (1) stabilește că, „Mandatul alesului local este incompatibil [...] cu calitatea de funcționar public”. Nota informativă care însoțește proiectul nu oferă justificări cu privire la necesitatea acestor intervenții legislative, nu sunt prezentate în mod clar argumentele autorului care au stat la baza modificărilor respective.

În acest sens, respectarea regimului juridic al incompatibilităților, al restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate reprezintă una din

Se acceptă parțial.
Punctul 1 din proiect referitor la abrogarea art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se exclude.
Punctul 2 din proiect se expune în redacție nouă. A se vedea infra.

măsurile de control al integrității în sectorul public, potrivit cadrului legal național și, în special, a Legii integrității nr. 82/2017. Potrivit art. 12 alin. (1) al acestei legi, „Pentru exercitarea eficientă și dezinteresată a atribuțiilor agentului public, desfășurarea activității sale profesionale este incompatibilă cu alte funcții, calități sau activități, cu excepția celor stabilite de Constituție sau legi organice.”

Adițional, Recomandarea No. R (2000) 10 a Comitetului Miniștrilor Statelor Membre privind codurile de conduită pentru funcționarii publici, la art. 15 interese exterioare incompatibile, prevede că „1. Funcționarul public nu are dreptul să se ocupe de nici o activitate sau tranzație și nici să ocupe vreun post sau funcție, remunerată sau nu, incompatibilă cu buna exercitare a funcțiilor sale publice sau care aduce prejudiciu acestora. Atunci când nu-i este clar dacă o activitate este compatibilă, el sau ea trebuie să ceară părerea superiorului.

2. Sub rezerva legislației aplicabile, funcționarul public este dator să informeze și să obțină aprobarea angajatorului său în funcția publică înainte de a exercita anumite activități, remunerate sau nu, sau de a accepta anumite posturi sau funcții, oricare ar fi ele, exterioare postului său în cadrul funcției publice.

3. Funcționarul public trebuie să se conformeze oricărei obligații legale de declarare a ființei sau apartenenței la organizații susceptibile de a dăuna funcției sale sau bunei practici funcționarilor sale ca agent.”

În ce privește modificările propuse la art. II

pct.2, art. V pct.3, cu referire la excluderea certificatului de integritate eliberat de către Autoritatea Națională de Integritate, această propunere la fel nu este justificată și neechitabilă în raport cu funcționarii publici angajați prin concurs (pct.18/2 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public). Această abordare poate aduce atingere principiilor cu valoare constituțională, precum principiul legalității, egalității cetățenilor în fața legii, democrației și a instrumentelor democratice.

Excluderea propusă nu este în concordanță cu unele principii directoare statuate în actele juridice internaționale, cum ar fi Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției care la art. 5 „Politici și practici de prevenire a corupției” statuază că, „Fiecare stat parte se străduiește să pună la punct și să promoveze practici eficiente pentru prevenirea corupției și să evalueze periodic instrumentele juridice și măsurile administrative pertinente pentru a determina dacă acestea sunt corespunzătoare pentru a preveni și combate corupția”, precum și Rezoluția (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției în care se stabilește că, statele urmează să ia măsurile cele mai efective pentru prevenirea corupției și, în acest sens, să contribuie la educația publică și la promovarea bunei conduite (etice).

Or, certificatul de integritate este o măsură

	<p>de prevenire a corupției și de asigurare a verificali integrității a angajaților care urmează a fi promovați în funcții publice de conducere, fiind o posibilitate de verificare de către organul care are competențe legale de numire în funcție a informației despre actele de constatare rămase definitive, despre averile nejustificate constatate, restricțiile încălcate constatate, incompatibilitățile nesoluționate constatate, limitările încălcate constatate și interdicțiile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă din actele de constatare ale Autorității sau din hotărârile judecătorești, care au rămas definitive.</p> <p>Potrivit art. 5 al Legii nr. 132/2016, „Autoritatea Națională de Integritate asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și dl intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”</p> <p>Recomandări: Recomandăm excluderea art. II și a pct.3 din art. V potrivit proiectului.</p>	<p>Se acceptă parțial. Punctul 1 din proiect referitor la abrogarea art. 25 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 158/2008 se exclude. Punctul 2 din proiect se exclude în redacție nouă.</p>
	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) În fapt, prin abrogarea propusă, se va permite cummul a două categorii de funcții, care, în esență, sunt incompatibile. Ne referim, la funcția de funcționar public și funcția de consilier în consiliul local. Funcția de consilier constituie o funcție politică, iar funcția de funcționar public, fiind guvernată de principiile legalității, imparțialității, independenței, profesionalismului și</p>	

	<p>Articolul 45. Promovarea în funcție (6) Până la promovarea funcționarului public într-o funcție publică de conducere de nivel superior, într-o funcție publică de conducere de conducător și adjuncț al conducătorului autorității administrative din subordinea ministerului, organul care are competența legală de numire în funcție solicită:</p> <p>a) eliberarea certificatului de integritate - de la Autoritatea Națională de Integritate;</p>	<p>Loialității, este o funcție non-politică. Cumulul acestor două funcții aduce atingere principiului independenței, principiu de care trebuie să se ghideze funcționarul public în exercitarea funcției publice în virtutea art. 5 alin. (1) din Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova La pct. 2 din proiect, prin care se propune abrogarea lit. a) a art. 45 alin. (6) din Legea nr. 158/2008, menționăm următoarele. Potrivit art. 5 din Legea nr. 158/2008, serviciul public se bazează pe principiile egalității și nondiscriminării, legalității, profesionalismului, transparenței, imparțialității, independenței, responsabilității, stabilității, loialității și integrității. În acest context, în baza art. 45 alin. (6) lit. a) din legea menționată, pentru promovarea funcționarului public într-o funcție publică de conducere de nivel superior, într-o funcție publică de conducere de conducător și adjuncț al conducătorului autorității administrative din subordinea ministerului, organul care are competența legală de numire în funcție solicită eliberarea certificatului de integritate de la Autoritatea Națională de Integritate. Raționamentul acestor prevederi constă în faptul că titularii acestor funcții realizează managementul nivelului superior în autoritățile publice. În acest context, conform art. 10 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 82/2017, climatul de integritate instituțională se cultivă prin realizarea angajării și promovării agenților publici în bază</p>	<p>Se acceptă. Articolul 45 alin. (6) lit. a) va avea următorul cuprins: „a) informația privind lipsa interdicției – de la Autoritatea Națională de Integritate.”</p>
	<p>2. La art. 45 alin. (6), lit. a) se abrogă.</p>		

de merit și de integritate profesională. Conex, art. 11 alin. (2) lit. a) din legea citată stabilește că pentru asigurarea angajării și promovării agenților publici în bază de concurs, conform criteriilor de selectare enunțate la alin. (1), conducătorul entității publice adoptă actele administrative de stabilire a regulilor de organizare și desfășurare a concursului public în cadrul entității, cu fixarea obligatorie a criteriilor de selectare în bază de merit și de integritate profesională (solicitarea certificatului de cazier privind integritatea profesională, a informației privind stările de incompatibilitate nesoluționate, privind conflictele de interese sancționate și a cazierului judiciar care cuprinde informația despre privarea de dreptul de a ocupa funcții publice).

Respectiv, solicitarea și eliberarea certificatului de integritate este o garanție a faptului că funcționarii publici promovați în funcții publice de conducere de nivel superior, în funcții publice de conducere de conducător și de adjuncți al conducătorului autorității administrative din subordinea ministerului au un comportament profesional și moral ireproșabil, eliminându-se astfel riscul de a deține funcțiile publice respective de către persoane implicate în acte de corupție sau în alte activități neconforme cu etica publică.

În situația în care propunerea de abrogare a prevederii de la art. 45 alin. (6) lit. a) din Legea nr. 158/2008 vine în contextul intervențiilor mai ample propuse prin proiect, în cuprinsul Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională

	<p>de Integritate (art. III din proiect), ce vizează re-nunțarea pe viitor la conceptul de certificat de integritate și substituirea acestuia cu „informația privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție publică ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate” (după modelul propus în intervenția de la art. 7 alin. (3) lit. i) din legea dată), suntem de opinia că, la art. 45 alin. (6) din Legea nr. 158/2008, litera a) nu ar trebui să fie abrogată, ci, eventual, redată într-o redacție nouă, care ar reflecta noțiunile noi propuse în Legea nr. 132/2016.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>2. La pct.2 se propune abrogarea lit. a) alin. (6) al art. 45 din Legea nr. 158/2008, care reglementează că „până la promovarea funcționarului public într-o funcție publică de conducere de nivel superior, într-o funcție publică de conducere de conducător și adjunct al conducătorului autorității administrative din subordinea ministerului, organul care are competența legală de numire în funcție solicită - eliberarea certificatului de integritate - de la Autoritatea Națională de Integritate”. Respectiva normă reprezintă o garanție a faptului că funcționarii publici promovați în funcții de conducere au un comportament profesional și moral ireproșabil, eliminând riscul de a avea în funcțiile respective persoane implicate în acte de corupție sau alte activități neconforme cu etica publică.</p>	
		<p>Art. III. – Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245–</p>
		<p>Art. III. – Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate</p>
	<p>Articolul 45 alin. (6), lit. a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) informația privind lipsa interdicției – de la Autoritatea Națională de Integritate;”</p>	

	<p>(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246, art. 511), cu modificările ulterioare</p> <p>(4) Activitatea Autorității este supusă anual auditului Curții de Conturi.</p>	<p>246, art. 511), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La art. 4 alin. (4) cuvântul „anual” se exclude.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Prin excluderea controlului anual obligatoriu al activității ANI din partea Curții de Conturi sunt puse în pericol eficiența și performanța instituțională, în special în situația actuală. O altă întrebare apare la capitolul transparenței și responsabilității, or controlul anual asupra ANI asigură o transparență adecvată și o responsabilitate suficientă, necesare pentru sporirea încrederii în această instituție importantă.</p> <p>O evaluare periodică a riscurilor poate indica că riscurile majore sau vulnerabilitățile sunt gestionate în mod eficient.</p>	<p>Se accepta. La Art. III pct. 1 se exclude.</p>
		<p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.1, considerăm că, excluderea din norma legală a cuvântului „anual” va submina exercitarea controlului financiar regulat de către autoritatea competentă - Curtea de Conturi, fapt care nu poate duce la consolidarea transparenței activității Autorității Naționale de Integritate. Considerăm că, controlul anual al activității financiare a Autorității de către Curtea de Conturi este esențial pentru asigurarea unei bune guvernări, a transparenței și a responsabilității. Prezentă obiecție este pertinentă și cu referire la pct. 8, la care prin excluderea din norma lit. o) alin. (1) al art. 14, a cuvântului „anual” va fi subminată transparența activității Autorității</p>	<p>La Art. III pct. 1 se exclude.</p>	

Naționale de Integritate. Prin această modificare, va rămâne la discreția conducerii Autorității decizia de prezentare față de Consiliu de Integritate a raportului de audit.

Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)

Autorul nu explică motivul pentru care pune renunțarea de la auditul anual al ANI ANI nu este singura autoritate supusă unui audit anual din partea Curții de Conturi. În conformitate cu art. 32 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, Curtea de Conturi este obligată să efectueze anual auditul financiar al rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor în anul bugetar încheiat. Problema constă în faptul că nu toate autoritățile anticorupție, în sensul art. 3 din Legea integrității nr. 82/2017, se supun auditului cu aceeași regularitate, deși autoritățile anticorupție ar trebui să furnizeze standarde de eficiență și integritate în gestionarea resurselor. Reținem obiecția pentru modificarea propusă la art. 14 alin. (1) lit. o) din Legea nr. 132/2016.

Recomandări:

Excluderea prevederilor din Proiect.
Extinderea obligației Curții de Conturi de a efectua auditul anual financiar asupra tuturor autorităților anticorupție, în sensul art. 3 din Legea integrității nr. 82/2017, prin completarea de rigoare a art. 32 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 260/2017. Reținem recomandarea pentru modificarea propusă la art. 14 alin. (1) lit. o) din Legea nr. 132/2016.

La Art. III pct. 1 se exclude.

<p>Articolul 7. Atribuțiile Autorității</p> <p>(1) În domeniul asigurării controlului averii și al intereselor personale, Autoritatea:</p> <p>c) efectuează controlul averii deținute de subiecții declarații, constată dacă există o diferență substanțială între veniturile obținute legal și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte, în timpul deținerii mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică, constată averea nejustificată și adresează instanței de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate.”</p> <p>lit. e¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„e¹) informează organizația publică în care activează subiectul declarații sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție a acestuia cu privire la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în baza unui act de constatare definitiv.”</p> <p>se completează cu lit. g) cu următorul cuprins:</p> <p>„g) elaborează politici în domeniul integrității.”</p> <p>alin. (2):</p> <p>lit. c) se abrogă;</p> <p>lit. i) va avea următorul cuprins:</p> <p>„i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>alin. (3):</p> <p>lit. a) cuvintele „în plenul” se exclud.</p> <p>lit. i) va avea următorul cuprins:</p> <p>„i) prezintă, în termen de 5 zile lucrătoare, informația privind lipsa interdicției de a ocupa</p>	<p>2. La art. 7:</p> <p>alin. (1):</p> <p>lit. c) va avea următorul cuprins:</p> <p>„c) efectuează controlul averii deținute de subiecții declarații, constată dacă există o diferență substanțială între veniturile obținute legal și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte, în timpul deținerii mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică, constată averea nejustificată și adresează instanței de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate.”</p> <p>lit. e¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„e¹) informează organizația publică în care activează subiectul declarații sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție a acestuia cu privire la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în baza unui act de constatare definitiv.”</p> <p>se completează cu lit. g) cu următorul cuprins:</p> <p>„g) elaborează politici în domeniul integrității.”</p> <p>alin. (2):</p> <p>lit. c) se abrogă;</p> <p>lit. i) va avea următorul cuprins:</p> <p>„i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>alin. (3):</p> <p>lit. a) cuvintele „în plenul” se exclud.</p> <p>lit. i) va avea următorul cuprins:</p> <p>„i) prezintă, în termen de 5 zile lucrătoare, informația privind lipsa interdicției de a ocupa</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>în contextul art. 7 alin. (1) lit. c), care stabilește că Autoritatea Națională de Integritate „constată averea nejustificată”, remarcăm caracterul contradictoriu în raport cu prevederile de la art. 42 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, care face referință la „hotărârea judecătorească rămasă definitivă, prin care se constată caracterul nejustificat al averii” și art. 23 alin. (5) din Legea nr. 133/2016, în care se indică „averea a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, printr-o hotărâre judecătorească definitivă”. Astfel, se va determina cu certitudine subiectul cu competență de constatare a „averii nejustificate” pornind de la faptul că inspectorii de integritate efectuează controlul averii și constată diferențele substanțiale, ținând cont de modificările intervenite în averea subiectului declarații în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică, precum și în cazul veniturilor dobândite și a cheltuielilor realizate de acesta în aceeași perioadă.</p> <p>În partea ce vizează modificarea art. 7 alin. (1) lit. e¹), menționăm că art. 5 alin. (2) din Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local enumeră cazurile în care mandatul consilierului încetează înainte de termen, iar alin. (3) și (4) ale aceluiași articol stabilesc procedura ridicării mandatului consilierului înainte de termen. Astfel, în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. a) și f), mandatul consilierului se ridică de către consiliul respectiv, iar în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. b)–e), h) și i), mandatul consilierului se</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 7 alin. (1) lit. c) va avea următorul cuprins:</p> <p>„c) efectuează controlul averii deținute de subiecții declarații, constată dacă există o diferență substanțială între veniturile obținute și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte, în timpul deținerii mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică și adresează instanței de judecată cereri în vederea constatării averii nejustificate și dispunerii confiscării acesteia.”</p> <p>lit. e¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„e¹) informează în termen de 15 zile organizația publică în care activează subiectul declarații sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție/validarea mandatului a subiectului declarații cu privire la</p>
--	--	--	--

<p>c) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării suspendarea din funcție a subiectului declarării pe perioada examinării în instanță a actului de constatare, în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;</p> <p>i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau o funcție de demnitate publică.</p> <p>(3) În domeniul cooperării cu instituțiile naționale și internaționale, precum și în domeniul asigurării bunei organizări a Autorității și administrării activității de promovare a intergrității subiecților declarării, Autoritatea:</p> <p>a) prezintă în plenul Parlamentului anual, până în data de 31 martie, raportul său de activitate pentru anul precedent;</p> <p>i) eliberează certificate de integritate, în termen de 15</p>	<p>o funcție publică ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate.”</p>	<p>ridică de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>În cazurile prevăzute la alin. (2) lit. b)–d) (incompatibilitate a funcției, fapt stabilit prin act de constatare rămas definitiv al Autorității Naționale de Integritate, stabilire, prin act de constatare rămas definitiv al Autorității Naționale de Integritate, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, a încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, a luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese, nedepunere de către acesta a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate), Comisia Electorală Centrală inițiază procedura de ridicare a mandatului de consilier la sesizarea Autorității Naționale de Integritate. În baza documentelor electorale pe care le deține, Comisia Electorală Centrală decide asupra ridicării mandatului de consilier în termen de 30 de zile de la data sesizării. Respectiv, se recomandă excluderea normelor conflictuale din proiectul actului normativ pentru a evita orice neconcordanță între atribuțiile stabilite de Legea nr. 768/2000. Modificarea propusă ar complica procedura actuală, creând ambiguități și posibile conflicte de competență între instituții. Or, organul în domeniul electoral responsabil de ridicarea mandatului de consilier local, în cazurile stabilite de lege, este Comisia Electorală Centrală. Mai mult, în cazul în care Autori-</p>	<p>încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în baza unui act de constatare definitiv.”</p>
--	---	---	--

zile, la solicitarea conducătorilor entităților publice sau a persoanelor fizice care candidează pentru ocuparea unor funcții publice electiv.

tatea Națională de Integritate urmează să informeze asupra încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarații în baza unui act de constatare definitiv, se consideră oportun de a institui un termen de 15 zile pentru comunicarea autorității responsabile.

Cu referire la completarea art. 7 alin. (1) cu lit. g), ce prevede atribuția Autorității Naționale de Integritate de elaborare a politicilor în domeniul integrității, menționăm că, potrivit art. 107 al Constituției Republicii Moldova, „Organele centrale de specialitate ale statului sunt ministerele. Ele traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sunt responsabile de activitatea lor”. În formula propusă, rezultă că Autoritatea Națională de Integritate va fi responsabilă nu doar de elaborarea politicilor, de monitorizarea și evaluarea lor, dar și de realizarea propriu-zisă a acestora, ceea ce poate afecta caracterul obiectiv al ambelor procese. Din aceste considerente, ar fi rațional ca această competență să fie păstrată pentru Ministerul Justiției, autoritate publică care elaborează și promovează documentele de politici din domeniul justiției. Or, potrivit pct. 6 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 698/2017, ministerul realizează funcțiile sale în domeniul reformei sistemului justiției și de drept (subpct. 1), inclusiv în domeniul integrității (subpct. 15). Mai mult, domeniul integrității a fost reiterat și în Strategia privind asigurarea independenței și integrității

lit. g) va avea următorul cuprins:

„g) implementează politicile de integritate și anticorupție, înainteașă propuneri privind elaborarea actelor normative și a documentelor de politici în domeniul de competență.”

	<p>sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acțiunilor acesteia, adoptate de către Parlament prin Legea nr. 211/2021. În același timp, este necesar a se lua în considerare necesitatea asigurării stabilității cadrului normativ și evitarea promovării unor concepte contradictorii de către diferite autorități în domeniul expus mai sus.</p> <p>La art. 7, alin. (2) lit. i) se va corela cu alin. (3) lit. i) din același articol, atât în partea ce ține de categoria funcției avute în vedere și caracterul „definitiv” al actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate, or, potrivit art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, terminologia utilizată în proiect trebuie să fie constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative. Totodată, se va ține cont de art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133/2016, care prevede interdicția ocupării oricărei funcții menționate la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 133/2016, ca rezultat al emiterii unui act de constatare de către Autoritatea Națională de Integritate.</p> <p>La art. 7 alin. (3) lit. i), care propune prezentarea informației privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție publică de către Autoritatea Națională de Integritate în termen de 5 zile lucrătoare, se consideră relevant de a informa autorul asupra termenelor restrânse în perioada electorală, reglementate de Codul electoral, condiționate de faptul că perioada electorală cuprinde activități ce urmează consecutiv și care se realizează la diferite etape prestabilite, în baza termenelor prevăzute de Codul electoral și în baza</p>	<p>lit. i) va avea următorul cuprins: „i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție, ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>lit. i) va avea următorul cuprins: „i) prezintă, în termen de 5 zile lucrătoare, informația privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate.”</p>
--	--	--

	<p>unui program calendaristic aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea textelor: „lit. e¹) va avea următorul cuprins: „e¹) informează organizația publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea activează de numirea în funcție a acestuia cu responsabilitate de numirea în funcție a acestuia cu privire la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în baza unui act de constatare definitiv.”</p> <p>„alin. (2): lit. c) se abrogă; și „alin. (3): lit. a) cuvintele „în plenul” se exclud.” cu menținerea prevederilor respective în redacția actuală.</p> <p>Argumentare. Într-adevăr, alesul poporului, precum și funcționarul public/ demnitarul are responsabilitatea de a reprezenta interesele cetățenilor în mod onest și integru. Încălcărilor grave ale integrității pot eroda încrederea publicului în sistemul democratic și în capacitatea instituțiilor de a asigura respectarea legii. Și totuși, constatarea unor astfel de încălcări, precum și aplicarea sancțiunii de încetare a mandatului trebuie să</p>	<p>Nu se acceptă. Efectul juridic al actului de constatare definitiv este încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu și ANI informează organizația publică despre survenirea acestor efecte. Modificarea este în concordanță cu modificarea la art. 19 lit f). Instanța de judecată poate solicita suspendarea din funcție.</p> <p>Se acceptă. Modificările la art. 7 alin. (3) lit.a) se exclud.</p>
--	--	--

corespundă principiilor fundamentale statului de drept și să protejeze democrația. Instituirea unei proceduri judiciare pentru încetarea mandatului este esențială pentru a proteja instituțiile democratice și pentru a demonstra că nimeni nu este deasupra legii. În redacția actuală a legii acest drept îi revine deja inspectorului de integritate, însă se menține o oarecare echitate prin respectarea altor legi speciale ce reglementează încetarea mandatului/ raportului de serviciu pentru anumite funcții. Propunerea autorilor vine să submineze autoritatea altor instituții statului, acordă inspectorului de integritate / vicepreședintelui (având în vedere alte modificări propuse) să „anuleze” votul poporului. O modificare democratică a instituției de încetare a mandatului în baza unui act emis de ANI presu-pune existența unui control judiciar obligatoriu.

Or, procedura judiciară pentru încetarea mandatului oferă un cadru clar și transparent pentru investigarea și sancționarea încălcărilor de integritate. Aceasta asigură că cei care ocupă funcții publice sunt responsabili în fața legii și a cetățenilor. Aplicarea unei proceduri judiciare în cazurile de încălcare a integrității consolidează statul de drept prin demonstrarea că toți indivizii sunt supuși aceleași norme și proceduri legale, indiferent de poziția lor în societate. În altă ordine de idei, instituirea unei proceduri judiciare pentru încetarea mandatului alesului poporului în cazurile de încălcare a integrității este esențială pentru menținerea integrității și credibilității sistemului democratic și pentru asigurarea unei guvernări transparente și responsabile.

Referitor la abrogarea normei, care prevede prezentarea raportului anual în plenul Parlamentului, consider că sunt relevante argumentele de la punctul precedent. Raportarea anuală publică în fața Plenului asigură o transparență adecvată și o responsabilitate suficientă, necesare pentru sporirea încrederii în această instituție importantă.

Centrul Național Anticorupție

Art. III pct. 2, 11, 22, 26 potrivit proiectului

Obiecții:

Art. III pct.2 prevede modificarea lit.e¹) din alin. (1) al art. 7, lit. f) al art. 19, alin. (3) al art. 34, lit. b) al alin. (1) și alin. (3) din art. 39, cu norme care indică la atribuția Autorității Naționale de Integritate de a înceta mandatul, rapoartele de muncă/de serviciu ale subiectului de clarării în baza unui act de constatare definitiv, cu informarea organizației publice în care activează acesta sau autoritatea responsabilă de numire în funcție. Aceasta ar însemna că în atare situație Autorității îi este atribuită calitatea de angajator, ceea ce va determina la aplicare situații incerte privitor la realizarea acestei proceduri de personal de către angajatorul ca atare (organizația publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea responsabilă de numire în funcție).

Prevederile respective sunt considerate a fi excesive și necesită a fi revizuite, deoarece în situația în care actul de constatare al Autorității rămâne definitiv, prin care se dispune încetarea

mandatului sau a raporturilor de muncă/de serviciu, este neclar modul în care se va realiza această procedură de personal, inclusiv plata sumelor ce se cuvin în acest sens. Or, se pare că eliberarea din funcție/încetarea mandatului a subiectului declarării ar putea fi decisă de către un organ care nu are atribuția de a numi în funcție și în cadrul căreia subiectul declarării nu activează, ceea ce contravine statutului acestei autorități.

Conform art. 62 alin. (2), art. 64 alin. (1) din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, încetarea raporturilor de serviciu/destituirea din funcție publică se face prin actul administrativ al persoanei/organului care are competența legală de numire în funcție.

Art. 22 din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică stabilește că, în cazul demnitarului ales, încetarea înainte de termen a mandatului are loc în condițiile prevăzute de legislația specială ce reglementează activitatea demnitarului respectiv, iar în cazul demnitarului numit, încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.

Cu referire la excluderea cuvântului „în plen” (pct.2 - lit. a) al alin. (3) din art. 7), reieșind din faptul că potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, Autoritatea Națională de Integritate este o autoritate publică independentă față de alte organizații publice, față de alte per-

			<p>soane juridice de drept public și față de persoanele fizice, ce funcționează la nivel național ca structură unică, se atestă că proiectul de lege nu întrunește condițiile de claritate. În acest sens, nici Legea nr. 132/2016, nici proiectul de lege propus, nu reglementează expres cerințele față de raportul prezentat anual Parlamentului Republicii Moldova, mecanismul de examinare a raportului (de exemplu, la ședința comisiei permanente/ședința în plen), mecanisme referitor la aprobarea/neaprobarea raportului, efectele ce survin în cazul neaprobării raportului etc.</p> <p>La fel, se atestă că textul propus pentru lit. i) din alin. (3) al art. 7 este formulat într-un mod ambiguu, nefiind clar determinat subiectul cărui Autoritatea prezintă informația privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție publică, care derivă dintr-un act de constatare, și în cazul în care există astfel de interdicții, ce fel de informații trebuie să fie prezentate. Menționăm că norma nu întrunește condițiile de claritate și precizie, prin utilizarea cuvintelor „prezintă” și „lipsa interdicției”. Pentru a asigura respectarea condițiilor de precizie și claritate, precum și pentru a preveni interpretările abuzive, este imperios să se specifice în mod clar subiectul cărui Autoritatea furnizează informații cu privire la interdicția de a ocupa o funcție publică și categoria de informații.</p> <p>Recomandări: La pct.2 - art. 7 alin. (1) lit. e(1), pct. II - art. 19 lit. f), pct.22 - art. 34 alin. (3), pct.26 - art. 39 alin. (1) lit. b) și alin. (3), se recomandă excluderea modificărilor propuse de proiect. La pct.2 - art. 7 alin. (3) lit. a), se recomandă</p>	<p style="text-align: right;">Nu se acceptă.</p>
--	--	--	--	---

		<p>reglementarea cerințelor față de raportul prezentat anual Parlamentului Republicii Moldova, mecanismul de examinare a raportului (de exemplu, la ședința comisiei permanente/ședința în plen), mecanisme referitor la aprobarea/neaprobarea raportului, efectele ce survin în cazul neaprobării raportului etc.</p> <p>La pct.2 - art. 7 alin. (3) lit. i), se recomandă reexaminarea normei, astfel încât să se stabilească clar subiectul căruia Autoritatea furnizează informații cu privire la interdicția de a ocupa o funcție publică și categoria de informații.</p> <p style="text-align: center;">Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) La art. 7 alin. (1) lit.c)</p> <p>1) În ceea ce privește constatarea diferenței substanțiale, textul prevederilor este confuz, nefiind în corespondență cu noțiunea de diferență substanțială propusă la art. 2 din Legea nr. 133/2016 (a se vedea art. IV pct. 1 din Proiect). Este importantă uniformizarea modului de expunere a noțiunii de diferență substanțială. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 34 alin. (3) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>2) Există subiecți ai declarării care nu dețin mandate, funcții publice ori funcții de demnitate publică. Astfel, prevederile sunt inaplicabile acestor subiecți, deși ar trebui să fie aplicabile. Reținem obiecția și pentru propunerea de modificare a art. 7 alin. (3) lit. i) din Legea nr.</p>	<p>Mecanismul de examinare a raportului de activitate este reglementat prin Regulamentul Parlamentului.</p> <p>Raportul de activitate anual se prezintă în -Parlament și se examinează de comisia parlamentară permanentă de profil. Comisia permanentă de profil după examinare, elaborează proiectul de hotărâre a Parlamentului și propune examinarea Raportului în Plenul Parlamentului.</p>
--	--	---	--

132/2016.

3) În fapt, prin modificarea propusă, în coroborare cu modificarea propusă la art. IV pct. 10 din Proiect, se conceptualizează noțiunea de „venituri obținute legal”, concept nejustificat din perspectiva garantării drepturilor omului. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (10), art. 34 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016 și la art. IV pct. 10 din Proiect.

Recomandări:

Revizuirea, inclusiv, uniformizarea normelor potrivit obiecțiilor. Reținem recomandarea și pentru modificarea propusă la art. 7 alin. (3) lit. i), art. 33 alin. (10), art. 34 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016, noțiunea de diferență substanțială propusă prin art. IV pct. 1 din Proiect, dar și pentru modificarea propusă la art. IV pct. 10 din Proiect. În ceea ce privește uniformizarea terminologică, recomandarea este valabilă pentru întreg conținut al Legii nr. 132/2016 și al Legii nr. 133/2016.

La art. 7 alin. (1) lit.e¹)

Prevederile contravin art. 22 din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, art. 8 alin. (5) și art. 64 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art. 81 alin. (3) din Codul muncii al Republicii Moldova, nr. 154/2003. Un act de constatare poate servi temei pentru încetarea anumitor raporturi, însă încetarea acestor raporturi trebuie să se producă în condițiile legislației speciale.

Lit. c) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.

		<p>Cu titlu de exemplu, este absolut disproporționată eventuala încetare a mandatului Președintelui Republicii Moldova printr-un act de dispoziție a unui inspector de integritate. Normele sunt inacceptabile, dacă luăm în considerare și alte prevederi din Proiect, prin care se promovează o degradare esențială a statutului inspectorului de integritate, mai cu seamă, în partea ce ține de independență. Reținem obiecția și pentru propunerea referitoare la art. 7 alin. (2) lit. c), art. 19 lit. f), art. 34 alin. (3), art. 39 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Excluderea prevederilor din Proiect. Reținem recomandarea și pentru propunerea referitoare la art. 7 alin. (2) lit. c), art. 19 lit. f), art. 34 alin. (3), art. 39 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016.</p>	<p>Lit. e¹) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Lit. g) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
	<p>La art. 7 alin. (1) lit.g)</p> <p>Modificarea propusă contravine pct. 5 și pct. 6 subpct. 15) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 698/2017. Ministerul Justiției are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile de activitate gestionate, de a elabora politici publice eficiente în domeniile de competență, de a monitoriza calitatea politicilor și actelor normative și de a propune intervenții justificate ale statului care urmează să ofere soluții eficiente în domeniile de competență. Unul din domeniile de competență ale Ministerului Justiției constituie domeniul anticorupție și integritate.</p> <p>Recomandări:</p>		

		<p>Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>La art. 7 alin. (2) lit.i) Din câte înțelegem, propunerea este determinată de faptul că există subiecți ai declarării care nu ocupă funcții publice sau funcții de demnitate publică, însă cărora ar trebui să le fie aplicabile sancțiunile pentru încălcarea legii. Totuși, norma este redactată confuz, lăsând să se creadă că este vorba de funcții care derivă dintr-un act de constatare al ANI. Reținem obiecția și pentru propunerea de modificare a art. 7 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 132/2016, art. 23 alin. (8) din Legea nr. 133/2016.</p> <p>Recomandări: Expunerea în următoarea redacție: „i) ține Registrul interdicțiilor care derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>Reținem recomandarea și pentru propunerea de modificare a art. 7 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 132/2016, art. 23 alin. (8) din Legea nr. 133/2016.</p> <p>La art. 7 alin. (3) lit.a) Propunerea este regretabilă. Prezumând autenticitatea controlului parlamentar, din perspectiva potențialului de responsabilizare a ANI, este incomparabil eventualul efect al audierii unui raport în plenul Parlamentului, care ar trebui să se soldeze cu o hotărâre a Parlamentului, cu cel al audierii unui raport în ședința comisiei parlamentare de profil, care nu se poate solda decât cu o decizie a comisiei parlamentare de profil.</p>	<p>Lit. i) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Modificările la art. 7 alin. (3) lit.a) se exclud.</p>
--	--	---	--

		<p>Recomandări. Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>La art. 7 alin. (3) lit.i) 1) Concretizarea caracterului definitiv al actului este neavenită. Pornind de la redacția propusă a art. 23 alin. (7) din Legea nr. 133/2016, interdicțiile încep să curgă din data rămânerii definitive a actului de constatare. 2) Atribuția este fără rost. Registrul interdicțiilor care derivă dintr-un act definitiv al ANI este publicat pe pagina web a ANI. Registrul poate fi consultat nestingherit de către orice oragan/persoană în procedurile de recrutare a personalului. Este important ca Registrul să fie ținut cu acuratețe și să conțină informații actuale.</p> <p>Recomandări. Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale În ceea ce privește noul cuprins al literei „c)”, propunem următoarea formulare: „c) efectuează controlul averii și intereselor deținute de subiecții declarării, membrii familiei și concubinii, constată dacă există o diferență substanțială între veniturile obținute legal și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea deținută, pe de altă parte, în timpul deținerii mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică, constată averea nejustificată și adresează instanței de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate.”</p>	<p>Nu se acceptă. Lit. i) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Nu se acceptă. Lit. c) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	---	---

		<p>A se vedea, de asemenea, sugestiile anterioare privind modificările aduse Codului de Procedură Civilă și noul sistem de confiscare a averii nejustificate.</p> <p>De adăugat litera „c”:</p> <p>„c) verifică declarațiile de avere și de interese personale, inclusiv pe baza evaluării automate a riscului din declarații; stabilește ordinea („succesiunea”) de verificare a declarațiilor de avere și interese personale;”</p> <p>La „d”:</p> <p>„d) constată existența unor erori, informației false sau lipsa unor date în declarațiile de avere și interese personale și seizează organul de urmărire penală și/sau Serviciul Fiscal de Stat în vederea determinării existenței elementelor unei infracțiuni și/sau verificării respectării regulii fiscale;”</p> <p>Referitor la „g) elaborează politici în domeniul integrității.” Nu este clar ce înseamnă această atribuție, prea largă și vagă.</p> <p>Susținem amendamentele de la alin. (3) al articolului 7.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu este clar mecanismul de aplicare.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Lit. g) se expune în reacție nouă. A se vedea supra.</p>
<p>Articolul 8. Structura Autorității</p> <p>(1) Autoritatea este constituită din conducere și aparat.</p> <p>(2) Structura și efectivul-limită ale Autorității sunt stabilite printr-o hotărâre a Parlamentului, la propunerea Consiliului de Integritate.</p>	<p>3. Art. 8 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Structura și efectivul-limită ale Autorității Naționale de Integritate sunt aprobate printr-o hotărâre a Parlamentului, la propunerea Președintelui Autorității Naționale de Integritate.</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>Art. 8 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Structura și efectivul-limită ale Autorității se aprobă printr-o hotărâre a Parlamentului, la propunerea Președintelui Autorității.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 8 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Structura și efectivul-limită ale Autorității se aprobă printr-o hotărâre a Parlamentului, la propunerea Președintelui Autorității.”</p> <p>Nu se accepta.</p>
		<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p>	<p>Nu se accepta.</p>

		<p>Se propune excluderea acestui punct, propus de autor și menținerea prevederilor respective în redacția actuală.</p> <p>Autorii propun trecerea mai multor competențe de la Consiliul de integritate către Președintele/ Vicepreședintele ANI. Consider că argumentele invocate sunt relevante în toate cazurile descrise în continuare.</p> <p>Astfel, există mai multe motive pentru care deciziile luate de un organ colegial sunt adesea considerate mai credibile decât deciziile unipersonale ale unui conducător.</p> <p>Un organ colegial este format din mai mulți membri, adesea cu perspective și experiențe diverse. Această diversitate poate contribui la luarea deciziilor mai echilibrate și mai bine fundamentate, reflectând o gamă mai largă de puncte de vedere și interese.</p> <p>Deciziile luate de un organ colegial sunt adesea rezultatul unui proces deliberativ mai transparent. Membrii organului colegial au oportunitatea să discute diferite opțiuni, să argumenteze și să își exprime punctele de vedere înainte de a ajunge la o concluzie. Aceasta poate reduce riscul unor decizii subiective sau arbitrare.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct. 3, 4, 6, 7 potrivit proiectului de lege</p> <p>Art. III. - Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate [...], se modifică după cum urmează: [...]</p>	<p>Proiectul de lege prevede o delimitare mai clară a competențelor între Consiliul de Integritate și Președintele ANI. Conform art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016, Președintele Autorității conduce, organizează și controlează, în limitele legii, activitatea Autorității;</p> <p>Nu se acceptă. A se vedea supra.</p>
--	--	---	---

Obiecții:

Analizând normele citate, acestea exclud competența Consiliului de Integritate de a pune spre aprobare Parlamentului structura și efectivul-limită ale Autorității Naționale de Integritate, candidatura vicepreședintelui pentru numire de către Președintele Republicii Moldova, de a aproba regulamentul intern al Autorității, de a constata temeiul de eliberare din funcție a inspectorului de integritate, prevăzut la art. 24 alin. (2) lit.e) și de a solicita Autorității eliberarea acestuia din funcție, de a examina și soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui Autorității. Excluderea unor astfel de atribuții din competența Consiliului subminează rolul acestui organ și se instituie în așa fel discreții pentru președintele Autorității de a decide structura și efectivul-limită, precum și selectarea candidaturii pentru postul de vicepreședinte al Autorității. Or, Consiliul de Integritate a fost constituit în vederea asigurării unui mecanism de control ai activității Autorității. Acesta are menirea să supravegheze activitatea și să ordoneze procesele în cadrul Autorității, fiind responsabil de aprobarea strategiei și a planului de activitate al acesteia.

Cu referire la modificarea propusă la art. 12 alin. (6), nu este clar ce se are în vedere prin expresia „alt comportament care poate dăuna imaginii Consiliului sau Autorității”. Formularea neclară a obligațiilor membrilor Consiliului generează posibilitatea alegerii interpretării celei mai convenabile, fără a ține seama de alte interese legitime și spiritul actului normativ, executarea căruia urmează să o asigure. În situația în

		<p>care nu se vor specifica pe deplin atribuțiile membrilor Consiliului, există pericolul unei interpretări discreționare a conținutului prevederii date. Or, în corespundere cu art. 3 alin. (1) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, la elaborarea unui proiect de act normativ urmează a se respecta principiul oportunității, coerenței, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice.</p> <p>Mai mult, nu este suficient de clar potrivit căror criterii/date/informații se va aprecia dacă comportamentul membrilor Consiliului dăunează sau nu imaginii Consiliului sau Autorității.</p> <p>Totodată, prin abrogarea lit. d¹) și g¹) din art. 12 alin. (7) al Legii nr. 132/2016, proiectul creează „un vid legislativ” cu privire la subiectul responsabil de aprobarea regulamentului intern al Autorității și de constatare a temeiului de eliminare din funcție a inspectorului de integritate, prevăzut la art. 24 alin. (2) lit.e) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Un alt aspect, integrând modificarea propusă de proiect cu redacția în vigoare a art. 13 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, se creează confuzii cu referire la subiectul responsabil de prezentarea propunerilor Președintelui Republicii Moldova a candidaturilor la funcții de președinte și vicepreședinte ai Autorității. Or, conform proiectului președintele Autorității este numit la propunerea Consiliului de Integritate, iar vicepreședinte la propunerea președintelui Autorității.</p> <p>Se invocă același raționament și în ceea ce privește excluderea cuvântului „<i>Consiliu</i>” din</p>	<p>Se propune completarea art. 14 cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității.”</p>
--	--	---	---

		<p>textul alin. (3) al art. 13, creând astfel confuzii cu privire la subiectul căruia Președintele Republicii Moldova anunță despre prelungirea termenului de examinare suplimentară a propunerilor de numire în funcție de președinte și/sau vicepreședinte ai Autorității.</p> <p>Recomandări: Revizuirea normelor prin prisma obiecțiilor expuse supra.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) 1) Pornind de la prevederile din art. 2 alin. (1), Legea nr. 132/2016 operează cu noțiunea de Autoritate. 2) Prevederile, de rând cu alte propuneri din Proiect, reduc din atribuțiile Consiliului de integritate. Potrivit art. 8 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, în redacția actuală, Consiliul propune Parlamentului structura și efectivul-limită ale ANI. Prevederile ar fi de criticat, dacă Consiliul și-ar fi dovedit utilitatea. Practicile demonstrează inversul - Consiliul nu s-a afirmat ca organ care exercită, efectiv și eficient, controlul public asupra ANI. În atare condiții, pornind de la atribuțiile limitate propuse spre a fi menținute, este imperativă o resetare a modului de organizare a ANI cu eventuala excludere a Consiliului. Reținem obiecția pentru modificarea propusă la art. 9 alin. (1), art. 12 alin. (7) lit. d/1), lit. f), lit. g), lit. g/1 și lit. 1), art. 13 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări: Revizuirea modului de organizare a ANI. Reținem recomandarea pentru modificarea</p>	<p>Proiectul de lege vede o delimitare mai clară a competențelor între Consiliul de Integritate și Președintele ANI. Conform art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016, Președintele Autorității conduce, organizează și controlează, în limitele legii, activitatea Autorității;</p>
--	--	---	--

	<p>Articolul 9. Conducerea Autorității</p> <p>(1) Autoritatea este condusă de un președinte, asistat de un vicepreședinte, care sînt numiți în funcții de Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului de Integritate</p>	<p>4. Art. 9 alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Autoritatea este condusă de un președinte, asistat de un vicepreședinte. Președintele este numit în funcție de Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului de Integritate. Vicepreședintele este numit în funcție de Președintele Republicii Moldova la propunerea președintelui Autorității.”</p>	<p>propusă la art. 9 alin. (1), art. 12 alin. (7) lit. d/1), lit. f), lit. g), lit. g/1) și lit. l), art. 13 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>Pentru a evita o structură rigidă a ANI, ar fi mai bine ca președintele ANI să aprobe structura internă a ANI, nu Parlamentul. Aprobarea efectivului limită poate rămâne în sarcina Parlamentului.</p>	<p>Se propune completarea art. 14 cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității.”</p>
		<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea acestui punct, propus de autor și menținerea prevederilor respective în redacția actuală.</p> <p>Suplimentar la cele menționate supra, deciziile unipersonale pot fi susceptibile de influențe personale sau de conflicte de interese ale conducătorului. În schimb, deciziile luate de un organ colegial sunt supuse unei mai mari verificări interne, unde membrii pot corecta sau conștientiza eventualele influențe nepotrivite.</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Este regretabil faptul că vicepreședintele este numit în funcție fără vreo procedură de concurs. Reamintim că procedurile de concurs pentru funcția de vicepreședinte au fost excluse în anul 2021 (a se vedea: Legea pentru modificarea unor acte normative, nr. 130/2021, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 264-265, art. 332). Insistăm asupra faptului că renunțarea la procedurile de concurs pentru supli-</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul prevede modificarea modului de selecționare a vicepreședintelui la propunerea președintelui Autorității.</p>

		<p>nirea funcțiilor de conducători afectează credibilitatea autorităților anticorupție, fiind contrară standardelor internaționale anticorupție (a se vedea: art. 7 din Convenția Organizației Naționale Unite împotriva corupției), dar și jurisprudenței Curții Constituționale (a se vedea: Hotărârea nr. 22/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Anexa la Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (accesul la justiție al șefului și adjunctului oficiului teritorial al Cancelariei de Stat) (Sesizarea nr. 69g/2015); Hotărârea Curții Constituționale nr. 29/2010 pentru controlul constituționalității Legii nr. 95 din 21 mai 2010 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”; Hotărârea Curții Constituționale nr. 10/2010 pentru revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 28.05.1998 „Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărâri nr. 39 din 09.07.2001).</p> <p>Recomandări: Revenirea la procedurile de concurs pentru suplinirea funcțiilor de vicepreședinte al ANI.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale Recomandăm revizuirea procedurii de selecție a președintelui ANI. Selecția ar trebui să fie realizată de o comisie de selecție ad-hoc, formată din experți independenți, inclusiv membri desemnați de partenerii internaționali. Legea ar trebui să stabilească prevederile de bază ale selecției competitive.</p>	<p>Nu se acceptă. Conform art. 12 alin. (7) lit. a) și b) Consiliul de integritate aprobă Regulamentul de desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității, aprobă tematica de concurs și componența comisiilor de</p>
--	--	---	--

	<p>Articolul 11</p> <p>(7) Concursul pentru suplînirea funcției de președinte al Autorității constă dintr-o probă scrisă și un interviu, cu acordarea unui punctaj pentru fiecare probă.</p> <p>(8) Subiectele de concurs la proba scrisă se stabilesc pe baza tematicii de concurs, astfel încât să se determine atât cunoștințele de specialitate ale candidaților, cât și calitățile manageriale ale acestora.</p> <p>(9) Rezultatele probei scrise pot fi contestate în termen de 2 zile lucrătoare de la data publicării acestora pe pagina web oficială a Autorității, contestațiile fiind soluționate de către Consiliul de Integritate.</p>	<p>5. La art. 11: alin. (7) va avea următorul cuprins: „(7) Concursul pentru suplînirea funcției de președinte al Autorității constă din proba interviu public, cu acordarea punctajului.” aliniatele (8) și (9) se abrogă.</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Conducătorii trebuie să dețină o calificare mai înaltă decât angajații subordonați. Președintele și vicepreședintele ANI ar trebui să fie mai calificați decât inspectorii de integritate. Această calificare nu poate fi probată altfel decât printr-un concurs organizat și desfășurat în condiții similare celor aplicabile inspectorilor de integritate. Concursul pentru suplînirea funcțiilor de inspector de integritate cuprinde și probă scrisă. Reținem obiecția și pentru propunerea de abrogare a alineatelor (8) și (9) din art. 11 al Legii nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Reținem recomandarea și pentru propunerea de abrogare a alineatelor (8) și (9) din art. 11 al Legii nr. 132/2016.</p> <p>Asociația Promo-Lex</p> <p>Autorii proiectului propun excluderea probei</p>	<p>organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a lucrărilor și de soluționare a contestațiilor, adoptând hotărâri în acest sens; organizează concursul pentru suplînirea funcției de președinte al Autorității; Președintele este numit în funcție de Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului de Integritate.</p> <p>Nu se accepta.</p>
			<p>Nu se accepta.</p>	

<p>tate în termen de 2 zile lucrătoare de la data expirării termenului de depunere .</p>		<p>scrise din concursul pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității. Considerăm că acest lucru poate diminua din calitatea pregătirii profesionale a candidaților la această funcție. Suplimentar, ținem să atragem atenția și asupra faptului că în nota informativă lipsește motivul acestei excluderi.</p>	<p>Nu se accepta.</p>
<p>Articolul 12. Consiliul de Integritate (4) Mandatul de membru al Consiliului este de 5 ani, fără posibilitatea numirii pentru un alt mandat consecutiv, și încetează odată cu expirarea acestuia sau prin revocarea persoanei de către entitatea care a desemnat-o, sau prin demisie, sau prin pensionare, sau în caz de deces al persoanei. În cazul încetării mandatului înainte de termen, entitățile vizate de semnează, în termen de 20 de zile lucrătoare, un nou membru al Consiliului în condițiile alin. (1). În cazul în care nu a fost numit un nou membru al Consiliului până la expirarea</p>	<p>6. La art. 12: alin. (6) va avea următorul cuprins: „(6) Membrii Consiliului au obligația să se abțină de la exprimarea publică a convingerilor lor politice și de la orice alt comportament care poate dăuna imaginii Consiliului sau a Autorității.” alin. (7): lit. d) va avea următorul cuprins: „d) aprobă programul de dezvoltare strategică și planul de activitate al Autorității” lit. d¹) se abrogă, lit. f) și g) cuvintele „și vicepreședintelui” se exclud; lit. g¹) se abrogă; lit. l) va avea următorul cuprins: „l) examinează și soluționează conflictele de interese ale președintelui Autorității.”</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 12: alin. (4) după primul enunț se introduce următorul enunț: „În cazul membrilor Consiliului prevăzuți la alin. (1) lit. f), revocarea persoanei se face de către Ministerul Justiției, din oficiu sau în urma sesizării acestuia din exterior asupra faptului survenirii circumstanțelor prevăzute la alin. (5)”. la alin. (5) lit. f), textul „restricția prevăzută la alin. (6)” se substituie cu textul „prevederile alin. (6)”; alineatul (6) va avea următorul cuprins: „(6) Membrii Consiliului au obligația să respecte următoarele norme de conduită: a) în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea publică a convingerilor lor politice privind activitatea Consiliului sau a Autorității și să nu favorizeze vreun partid politic;</p>	<p>Se acceptă. Punctul 6 din proiect va avea următorul cuprins: „La art. 12: alin. (4) după primul enunț se introduce următorul enunț: „În cazul membrilor Consiliului prevăzuți la alin. (1) lit. f), revocarea persoanei se face de către Ministerul Justiției, din oficiu sau în urma sesizării acestuia din exterior asupra faptului survenirii circumstanțelor prevăzute la alin. (5)”. la alin. (5) lit. f), textul „restricția prevăzută la alin. (6)” se substituie cu textul „prevederile alin. (6)”.</p>

<p>mandatului celui actual, ultimul își exercită atribuțiile până la numirea unui nou membru.</p> <p>(5) Revocarea mandatului membrului Consiliului se face în cazul în care:</p> <p>a) acesta nu-și depune declarația de avere și interese personale sau refuză să o depună;</p> <p>b) rămâne definitivă o sentință de condamnare a acestuia;</p> <p>c) survin circumstanțe care fac ca acesta să nu mai corespundă cerințelor stabilite la alin. (3);</p> <p>d) acesta este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, din motive de sănătate, o perioadă mai mare de 3 luni consecutive;</p> <p>e) acesta absentează nemotivat de la 3 ședințe consecutive sau de la oricare 6 ședințe ale Consiliului în cursul unui an;</p> <p>f) acesta încalcă restricția prevăzută la alin. (6).</p> <p>(6) Membrii Consiliului au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea publică a convingerilor lor politice privind activitatea Consiliului sau</p>		<p>b) să nu participe la examinarea unor subiecte, dacă există circumstanțe legale care exclude participarea lor la examinarea subiectelor în cauză. În cazul în care există astfel de circumstanțe, membrul Consiliului este obligat să facă o declarație privind conflictul de interese în condițiile legii.</p> <p>c) să nu accepte, direct sau indirect, nici un fel de cadouri sau alte avantaje, patrimoniale sau nepatrimoniale, care ar putea influența sau ar putea fi percepute ca influențând exercitarea atribuțiilor ori performanța îndeplinirii îndatoririlor asumate în cadrul Consiliului, cu excepția cadourilor simbolice permise de legislația persoanelor ce dețin funcții publice;</p> <p>d) să nu realizeze imixțiuni în activitatea Consiliului și a membrilor Consiliului. Este interzis membrilor Consiliului și Consiliului să intervină în activitatea inspectorilor de integritate, conducerii Autorității, privind activitatea curentă de examinare a cazurilor individuale de exercitare a controlului averii și al intereselor personale, exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, constatarea și sancționarea încălcărilor regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;</p> <p>e) să aibă un comportament profesionist, precum și să asigure în limita prevederilor legale, transparența administrativă;</p> <p>f) să respecte Constituția, legile țării și să acționeze pentru punerea în aplicare a dispozițiilor</p>	<p>alineatul (6) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(6) Membrii Consiliului au obligația să respecte următoarele norme de conduită:</p> <p>a) în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea publică a convingerilor lor politice privind activitatea Consiliului sau a Autorității și să nu favorizeze vreun partid politic;</p> <p>b) să nu participe la examinarea unor subiecte, dacă există circumstanțe legale care exclude participarea lor la examinarea subiectelor în cauză. În cazul în care există astfel de circumstanțe, membrul Consiliului este obligat să facă o declarație privind conflictul de interese în condițiile legii.</p> <p>c) să nu accepte, direct sau indirect, nici un fel de cadouri sau alte avantaje, patrimoniale sau nepatrimoniale, care ar putea influența sau ar putea fi percepute ca influențând exercitarea atribuțiilor ori per-</p>
---	--	---	--

<p>a. Autoritații și să nu favorizeze vreun partid politic.</p> <p>(7) Consiliul are următoarele atribuții :</p> <p>a) aprobă Regulamentul de desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității, aprobă tematica de concurs și componența comisiilor de organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a lucrărilor și de soluționare a contestațiilor, adoptând hotărâri în acest sens;</p> <p>b) organizează concursul pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității;</p> <p>c) validează rezultatele concursului pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității și le publică pe pagina web oficială a Autorității în termen de 24 de ore de la validare;</p> <p>d) aprobă strategia și planul de activitate al Autorității, care include și obiectivele de performanță;</p> <p>d') în baza propunerii președintelui Autorității, aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității;</p>	<p>legale, în conformitate cu atribuțiile ce le revin, cu respectarea eticii profesionale;</p> <p>g) să apere loial prestigiul organului ai cărui membri sunt și să se abțină de la orice act și fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acestuia, precum și să nu admită manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori statutului membrului Consiliului, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora ”.</p>	<p>formanta îndeplinirii îndatoririlor asumate în cadrul Consiliului, cu excepția cazurilor simbolice permise de legislație persoanelor ce dețin funcții publice;</p> <p>d) să nu realizeze mixturi în activitatea Consiliului și a membrilor Consiliului. Este interzis membrilor Consiliului și Consiliului să intervină în activitatea inspectorilor de integritate, conducerei Autorității, privind activitatea curentă de examinare a cazurilor individuale de exercitare a controlului averii și al intereselor personale, exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, constatatarea și sancționarea încălcărilor regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;</p> <p>e) să aibă un comportament profesionist, precum</p>
---	---	---

<p>e) până în data de 25 martie, aprobă raportul de activitate al Autorității pentru anul precedent;</p> <p>f) propune Președintelui Republicii Moldova numirea și revocarea din funcții a președintelui și vicepreședintelui Autorității;</p> <p>g) solicită Președintelui Republicii Moldova suspendarea din funcții a președintelui și vicepreședintelui Autorității;</p> <p>g¹) constată temeiul de eliminare din funcție a inspectorului de integritate, prevăzut la art. 24 alin. (2) lit. e), și solicită președintelui Autorității eliberarea acestuia din funcție;</p> <p>h) aprobă regulamentele de organizare și funcționare ale Consiliului și Colegiului disciplinar, precum și normele interne de conduită și etică din cadrul Autorității;</p> <p>i) efectuează controlul privind depunerea în termen a declarațiilor de avere și interese personale de către președintele și vicepreședintele Autorității, precum și de către inspectorii de integritate;</p> <p>j) efectuează controlul averilor și al intereselor personale, constată încălcarea regimului</p>		<p>și să asigure în limita prevederilor legale, transparența administrativă;</p> <p>f) să respecte Constituția, legile țării și să acționeze pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale, în conformitate cu atribuțiile ce le revin, cu respectarea eticii profesionale;</p> <p>g) să aprobe loial prestigiul organului ai cărui membri sunt și să se abțină de la orice act și fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acestuia, precum și să nu admită manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori statutului membrului Consiliului, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora.”</p> <p>alin. (7): lit. d) va avea următorul cuprins: „d) aprobă programul de dezvoltare strategică și planul de activitate al Autorității”.</p> <p>lit. d¹) se abrogă;</p>
---	--	--

<p>juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor de către președintele și vicepreședintele Autorității, precum și de către inspectorii de integritate;</p> <p>k) examinează sesizările și plângerile în care sunt vizați președintele și vicepreședintele Autorității;</p> <p>l) examinează și soluționează conflictele de interese ale președintelui și vicepreședintelui Autorității și ale inspectorilor de integritate, precum și sesizările ce țin de încălcarea de către aceștia a regulii juridic al incompatibilităților;</p> <p>m) constată contravențiile comise de președintele și vicepreședintele Autorității, precum și de inspectorii de integritate privind încălcarea regulii juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor și încheie procese-verbale cu privire la acțiunile aplicând sancțiunile contravenționale corespunzătoare.</p> <p>n) – nu mai este validă.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea acestor puncte, propuse de autori și menținerea prevederilor respective în redacția actuală</p> <p>Prin aceste modificări se propune excluderea mai multor competențe a Consiliului, respectiv revenim la argumentele invocate supra.</p> <p>Adițional, membrii unui organ colegial împart responsabilitatea pentru deciziile luate în comun. Aceasta poate încuraja o atitudine mai prudentă și o mai mare asumare a consecințelor deciziilor luate, comparativ cu un conducător unipersonal care poate fi tentat să ia decizii în funcție de considerații personale sau de presiuni externe.</p> <p>Deciziile luate de un organ colegial, care reflectă un consens sau o majoritate, sunt adesea percepute ca fiind mai legitime și mai acceptate de către cei afectați de aceste decizii. Acest lucru poate spori încrederea în procesul decizional și poate reduce potențialele contestații sau rezistențe față de implementarea deciziilor.</p> <p>În concluzie, organul colegial oferă beneficii</p>	<p>lit. f) și g) cuvintele „și vicepreședintelui” se exclud;</p> <p>lit. g¹) se abrogă;</p> <p>lit. l) va avea următorul cuprins:</p> <p>„l) examinează și soluționează conflictele de interese ale președintelui Autorității.”</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Punctul 6 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Proiectul de lege prevede o delimitare mai clară a competențelor între Consiliul de Integritate și Președintele ANI. Conform art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016, Președintele Autorității conduce, organizează și controlează, în limitele legii, activitatea Autorității;</p>
---	--	--

		<p>considerabile în ceea ce privește obiectivitatea, transparența și reprezentativitatea în procesul decizional, ceea ce face ca deciziile sale să fie adesea mai credibile și mai bine acceptate în comparație cu deciziile unipersonale ale unui conducător.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>În contextul propunerii de abrogare a lit. d¹) și g¹) din art. 12 alin. (7), este necesar de precizat căru organ îi vor reveni atribuțiile specificate în normele respective. Astfel, se propune completarea articolului cu prevederi care să reglementeze organul responsabil de sarcinile de aprobare a structurii organizatorice și a regulamentului intern al autorității, precum și de constatare a temeiurilor de eliberare din funcție a inspectorului de integritate.</p> <p>La art. 12 alin. (7) lit. l), ca urmare a redării acestei prevederi într-o redacție nouă, nu este clar cine va avea competența de a examina și de a soluționa pe viitor conflictele de interese ale vicepreședintelui Autorității Naționale de Integritate și ale inspectorilor de integritate.</p> <p>La pct. 6, prin abrogarea lit. d¹) și g¹) din alin. (7) al art. 12 va rămâne nereglementat căru organ îi vor fi redirecționate atribuțiile specificate în aceste norme, or asemenea reglementări urmează a fi prevăzute.</p> <p>Prin modificările aduse la lit. l) alin. (7) al art. 12, nu este clar cine se va ocupa de conflictele de interese ale vicepreședintelui Autorității și ale inspectorului de integritate, precum și de sesizările ce țin de încălcarea de către subiecții</p>	<p>Atribuțiile specificate la lit. d¹) și g¹) sunt transferate în competența președintelui Autorității.</p> <p>Competența de a examina și de a soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui ANI și ale inspectorilor de integritate va reveni președintelui ANI.</p> <p>Atribuțiile specificate la lit. d¹) și g¹) sunt transferate în competența președintelui Autorității.</p> <p>A se vedea art. 12 alin. (7) lit. j) din Legea nr. 132/2016.</p>
--	--	--	---

		<p>vizați la această literă a regimului juridic al incompatibilităților.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct. 6, prin abrogarea lit. d¹ și g¹ din alin. (7) al art. 12 va rămâne nereglementat căru organ îi vor fi redirecționate atribuțiile specificate în aceste norme, or asemenea reglementări urmează a fi prevăzute.</p> <p>Prin modificările aduse la lit. l) alin. (7) al art. 12, nu este clar cine se va ocupa de conflictele de interese ale vicepreședintelui Autorității și ale inspectorului de integritate, precum și de sesizările ce țin de încălcarea de către subiecții vizați la această literă a regimului juridic al incompatibilităților.</p>	<p>Atribuțiile specificate la lit. d¹) și g¹) sunt transferate în competența președintelui Autorității.</p> <p>A se vedea art. 12 alin. (7) lit. j) din Legea nr. 132/2016</p> <p>Alineatul (6) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 12 alin. (6)</p> <p>1) Referitor la utilitatea Consiliului, a se vedea comentariul privind modificarea propusă la art. 8 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>2) Recunoaștem că art. 12 alin. (6), în actuala sa redacție, este formulat confuz, însă și redacția propusă prin Proiect nu dă mai multă claritate. Buna parte a membrilor Consiliului sunt desemnați de către actori politici. Astfel, simplitudinea acord al persoanei de a fi desemnat în calitate de membru de către un actor politic constituie, implicit, exprimare publică a unor convingeri politice. Ar fi mai potrivită următoarea redacție: „Membrii Consiliului trebuie să se abțină de la orice comportament care prejudiciază</p>		

		<p> imaginea Consiliului și/sau a Autorității.”</p> <p>Recomandări:</p> <p>Revizuirea modului de organizare a ANI.</p> <p>La art. 12 alin. (7) lit.d)</p> <p>Referitor la utilitatea Consiliului, a se vedea comentariul privind modificarea propusă la art. 8 alin. (2) din Legea nr. 132/2016. 2) Dacă prin „plan de activitate” se înțelege un document de planificare, element al sistemului de control intern managerial, este necesar de concretizat perioada de acțiune - credem că este vorba de un plan anual de activitate. În mod normal, planul anual de activitate ar trebui să derive din programul de dezvoltare strategică, inclusiv planul de acțiuni pentru implementarea acestuia, și ar trebui, în spiritul Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, să conțină obiective și indicatori de performanță. Rămânem în speranța că autorul conștientizează că, chiar dacă exclude din conținutul art. 7 lit. d) exigența privind stabilirea obiectivelor de performanță, aceasta, oricum, se menține în virtutea Legii nr. 229/2010.</p> <p>Asociația Promo-Lex</p> <p>La art. 12 alin. (7), ce prevede atribuțiile Consiliului de integritate, se propune excluderea de la lit. l) a competenței de examinare și soluționare a conflictelor de interese ale vicepreședintelui Autorității și ale inspectorilor de integritate. Considerăm acest amendament nepotrivit, în situația în care examinarea acestor fapte nu a fost transmisă în competența altei autorități.</p> <p>Planul de activitate este un document anual de politici.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Competența de a examina și de a soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui ANI și ale inspectorilor de integritate va reveni președintelui ANI.</p>
--	--	---

	<p>Articolul 13. Numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității</p> <p>(1) Președintele și vicepreședintele Autorității sunt numiți în funcții prin decretul Președintelui Republicii Moldova, în termen de 15 zile de la recepționarea unei propuneri din partea Consiliului.</p> <p>(2) Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliu și numai în cazul existenței unor probe incontestabile de incompatibilitate</p>		<p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>În locul acestor modificări minore, sugerăm să se utilizeze oportunitatea acestor amendamente pentru a revizui modelul de responsabilitate al ANI. Modelul instituțional care include Consiliul de Integritate ar trebui să fie reconsiderat. Acesta diluează autoritatea președintelui ANI și nu oferă un sistem eficient de echilibrare a puterilor. Credem că a sosit momentul să se revizuiască abordarea existentă și să se ia în considerare alte modele prin eliminarea Consiliului de Integritate. Alternativa ar putea fi evaluarea externă periodică a ANI de către experți independenți.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 7, cu referire la art. 13 la alin. (4¹), se constată necesitatea concretizării faptului respingerii de către Președintele Republicii Moldova a candidaturii la funcția de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate. Vis a vis de „încălcarea de către candidat a legislației”, ca unul din motive de respingere a candidaturii la funcția de vicepreședinte, nu este clar dacă, spre exemplu, săvârșirea unei contravenții în domeniul circulației rutiere, soldate cu aplicarea unei sancțiuni cu amendă și puncte de penalizare, poate prezenta o încălcare a legislației în sensul alin. (4¹), necesitând a fi incluse în textul noimei unele precizări de rigoare. Adicional, cu referire la expresia „probe incontestabile” remarkăm că noțiunea de „probă” este specifică unui</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea depășește obiectul proiectului de lege.</p> <p>Proiectul de lege prevede o delimitare mai clară a competențelor Consiliului de Integritate și Președintelui ANI.</p>
		<p>7. Art. 13:</p> <p>la alin. (1) cuvintele „unei propuneri din partea Consiliului” se substituie cu cuvintele „propunerii de numire”;</p> <p>la alin. (3) cuvântul „Consiliul” se exclude;</p> <p>la alin. (4) cuvintele „sau de vicepreședinte” se exclud;</p> <p>se completează cu alin. (4¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de Președintele Autorității și numai în cazul existenței unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă sau de încălcare de către candidat a legislației.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>(2) Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliu și numai în cazul în care există circumstanțe care confirmă incompatibilitatea candidatului cu funcția respectivă sau există încălcări ale procedurilor legale de selectare a candidatului.</p> <p>la alin. (3), după cuvântul „Consiliul” se introduce</p>	

<p>a candidatului cu funcția respectivă sau de încălcare de către candidat a legislației, sau de încălcare a procedurilor legale de selectare a candidatului.</p> <p>(3) Refuzul Președintelui Republicii Moldova de a numi persoana în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității trebuie să fie motivat și se face în termen de 15 zile de la data recepționării propunerii de numire. În cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară, Președintele Republicii Moldova anunță Consiliul despre prelungirea cu 15 zile a termenului prevăzut.</p> <p>(4) În cazul în care Președintele Republicii Moldova respinge candidatura propusă, Consiliul poate propune, cu votul a 2/3 din membrii săi, aceeași candidatură pentru funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității sau poate propune o altă candidatură, selectată după organizarea unui nou concurs conform prevederilor art. 11.</p> <p>(5) În cazul în care Consiliul propune în mod repetat</p>	<p>proces judiciar, cu reguli concrete de acumulare și de administrare a acestora. Astfel, propunem să se opereze cu termenul „circumstanțe care confirmă incompatibilitatea candidatului cu funcția respectivă”. Din aceleași considerente se va revizui și alin. (2) din art. 13 în partea ce ține de respingerea candidaturii propuse pentru funcția de președinte al Autorității Naționale de Integritate.</p> <p>Concomitent, în contextul în care se modifică modalitatea de numire a vicepreședintelui Autorității Naționale de Integritate, se vor opera modificările de rigoare, inclusiv la alin. (5) din art. 13, redându-se în următoarea redacție: „(5) În cazul în care se propune în mod repetat aceeași candidatură, Președintele Republicii Moldova emite un decret privind numirea acesteia în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității în termen de 5 zile de la data recepționării propunerii repetate.”</p> <p>Direcția generală juridică La pct. 7, prin modificarea alin. (4¹) al art. 13, devine neclar, care va fi modalitatea de propunere repetată a aceluiași candidat pentru funcția de vicepreședinte a Autorității.</p>	<p>textul „sau președintele Autorității, după caz”, alin. (4¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de Președintele Autorității și numai în cazul în care există circumstanțe care confirmă incompatibilitatea candidatului cu funcția respectivă.”</p> <p>alin. (5) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(5) În cazul în care se propune aceeași candidatură în mod repetat, Președintele Republicii Moldova emite un decret privind numirea candidatului în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității în termen de 5 zile de la data recepționării propunerii repetate.”</p> <p>Alineatul (4¹) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
---	--	---

<p>aceeași candidatură, Președintele Republicii Moldova emite un decret privind numirea acesteia în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității în termen de 5 zile de la data recepționării propunerii repetate.</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>1) Cuvintele „sau de încălcare de către candidat a legislației” sunt fără rost, condiția fiind reglementată suficient prin normele Legii nr. 132/2016. În conformitate cu art. 10 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 132/2016, una din condiții pentru a candida la funcția de președinte al ANI constituie deținerea unei reputații ireproșabile. În sensul art. 10 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, se consideră că nu are o reputație ireproșabilă și nu poate candida la funcția de președinte al ANI persoana: a) care are antecedente penale, inclusiv stinse, sau cea care a fost absolvită de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de grațiere; b) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcții sau a exercita anumite activități, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă; c) în privința căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; d) în privința căreia există o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii nejustificate; e) care are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale; f) care are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de</p>	<p>Alineatul (4¹) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	---	--

	<p>constatare al ANI.</p> <p>2) Formind de la rolul Președintelui Republicii Moldova în procesul de numire a președintelui ANI, desemnarea de către primul a unui membru în componența Consiliului de integritate prejudiciază credibilitatea (imparțialitatea, echidistanța, obiectivitatea) procesului.</p> <p>Recomandări: Revizuirea normelor potrivit obiectiei.</p>	<p>constatate al ANI.</p> <p>2) Formind de la rolul Președintelui Republicii Moldova în procesul de numire a președintelui ANI, desemnarea de către primul a unui membru în componența Consiliului de integritate prejudiciază credibilitatea (imparțialitatea, echidistanța, obiectivitatea) procesului.</p> <p>Recomandări: Revizuirea normelor potrivit obiectiei.</p>	<p>Se acceptă. La art. 14: alin. (1): textul „lit. f²⁾” se substituie cu textul „lit. f¹⁾” se completează cu lit. a¹⁾ cu următorul cuprins: „a¹⁾ aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității.” se completează cu alin. (1¹⁾ în cadrul verificărilor și procedurilor de control președintele Autorității are următoarele atribuții: a) dispune, în cauzele complicate sau complexe, prin decizie motivată, exercitarea controlului de către un grup de inspectori de integritate; b) soluționează abținerile și recuzările inspectorilor de integritate; c) verifică dosarele de control, documente, materiale și alte informații cu privire la activitățile desfășurate; d) dă indicații scrise motivate pentru inspectorii de integritate;</p>
<p>Articolul 14. Atribuțiile președintelui și vicepreședintelui Autorității</p> <p>(1) Președintele Autorității exercită următoarele atribuții: f) prezintă spre aprobare Consiliului strategia și planul de activitate al Autorității; o) prezintă Consiliului raportul anual de audit, în termen de maximum 5 zile de la primire, și asigură publicarea acestuia pe pagina web oficială a Autorității;</p> <p>(3) Vicepreședintele Autorității monitorizează inspectori de integritate privind exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu, de asemenea supraveghează modul în care inspectorii de integritate respectă metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor perso-</p>	<p>8. La art. 14: alin. (1): la lit. f) cuvântul „strategia” se substituie cu cuvintele „programul de dezvoltare strategică”; se completează cu lit. f²⁾ cu următorul cuprins: „f²⁾ aprobă formularul Declarației de avere și interese personale.”; la lit. o) cuvântul „anual” se exclude; alin. (3) va avea următorul cuprins: „(3) În cadrul verificării prealabile a sesizărilor și procedurilor de control vicepreședintele are următoarele atribuții: a) dispune, în cauzele complicate sau complexe, prin decizie motivată, exercitarea controlului de către un grup de inspectori de integritate; b) soluționează abținerile și recuzările inspectorilor de integritate; c) verifică dosarele de control, documente, materiale și alte date cu privire la activitățile desfășurate; d) dă indicații scrise motivate, obligatorii pentru inspectorii de integritate;</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 14: alin. (1): textul „lit. f²⁾” se substituie cu textul „lit. f¹⁾” se completează cu lit. a¹⁾ cu următorul cuprins: „a¹⁾ aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității.” se completează cu alin. (1¹⁾ în cadrul verificărilor și procedurilor de control președintele Autorității are următoarele atribuții: a) dispune, în cauzele complicate sau complexe, prin decizie motivată, exercitarea controlului de către un grup de inspectori de integritate; b) soluționează abținerile și recuzările inspectorilor de integritate; c) verifică dosarele de control, documente, materiale și alte informații cu privire la activitățile desfășurate; d) dă indicații scrise motivate pentru inspectorii de integritate;</p>	<p>Se acceptă. La art. 14: alin. (1): textul „lit. f²⁾” se substituie cu textul „lit. f¹⁾” se completează cu lit. a¹⁾ cu următorul cuprins: „a¹⁾ aprobă structura organizatorică și regulamentul intern al Autorității.” se completează cu alin. (1¹⁾ în cadrul verificărilor și procedurilor de control președintele Autorității are următoarele atribuții: a) dispune, în cauzele complicate sau complexe, prin decizie motivată, exercitarea controlului de către un grup de inspectori de integritate;</p>

<p>nale și privind respectarea regulii juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aprobată de președintele Autorității.</p> <p>(3¹) Vicepreședintele Autorității exercită și alte atribuții prevăzute la alin. (1), stabilite de Consiliul de Integritate la propunerea președintelui Autorității. În cazul absenței președintelui Autorității, al vacanței funcției acestuia sau al suspendării mandatului acestuia, toate atribuțiile lui sunt exercitate de vicepreședintele Autorității.</p> <p>(4) Președintele și vicepreședintele Autorității nu exercită atribuții privind controlul averilor și al intereselor personale, privind respectarea regulii juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.</p>	<p>e) avizează proiectele proceselor-verbale de inițiere și de refuz al inițierii controlului, precum și proiectele actelor de constatare;</p> <p>f) revocă, prin decizie motivată, procesele verbale de refuz în inițiere controlului și actele de constatare ale inspectorilor de integritate;</p> <p>g) dispune reluarea controlului dacă revocă actul de constatare.”</p> <p>la alin. (3¹) primul enunț va avea următorul cuprins: „Vicepreședintele Autorității exercită și alte atribuții prevăzute la alin. (1), stabilite de președintele Autorității.”</p> <p>alin. (4) se abrogă.</p>	<p>e) revocă, prin decizie motivată, procesele verbale de refuz în inițiere controlului și actele de constatare ale inspectorilor de integritate;</p> <p>f) dispune reluarea controlului în cazul în care revocă actul de constatare.”</p> <p>la alin. (3¹) după textul „alin. (1)” se completează cu textul „și (1¹)”.</p>	<p>b) soluționează abținerea și recuzările inspectorilor de integritate;</p> <p>c) verifică dosarele de control, documente, materiale și alte informații cu privire la activitățile desfășurate;</p> <p>d) dă indicații scrise motivate pentru inspecțiile de integritate;</p> <p>e) revocă, prin decizie motivată, procesele verbale de refuz în inițiere controlului și actele de constatare ale inspectorilor de integritate;</p> <p>f) dispune reluarea controlului în cazul în care revocă actul de constatare.”</p> <p>la alin. (3¹) după textul „alin. (1)” se completează cu textul „și (1¹)”.</p>
		<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune:</p> <p>1. Menținerea prevederilor din lit. o) alin. (1) art. 14 Legii nr. 132/2016 în redacția actuală.</p> <p>2. Excluderea lit. d), e), f) și g) introduse în alin. (3) art. 14 Legii nr. 132/2016.</p> <p>2. Menținerea prevederii din alin. (3¹) art. 14 Legii nr. 132/2016 în redacția actuală.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă. Alin. (3) al art. 14 din proiect se exclude. Nu se acceptă.</p>

		<p>Menținerea prevederii din alin. (4) art. 14 Legii nr. 132/2016 în redacția actuală.</p> <p>Pentru prima propunere sunt valabile argumentele invocate supra referitor la necesitatea unui control / raport anual obligatoriu.</p> <p>Referitor la a doua propunere, menționez: subminarea independenței unui inspector de integritate prin stabilirea împuternicirilor excesive de control și anulare pentru vicepreședintele instituției poate avea mai multe consecințe negative cruciale.</p> <p>Cea mai importantă o consider subordonarea politică a inspectorilor în acest caz. Oferirea de împuterniciri excesive poate duce la subordonarea inspectorului de integritate față de interesele politice sau personale ale conducătorului. Acest lucru va compromite obiectivitatea și independența inspectorului în investigarea și raportarea cazurilor de corupție sau alte abateri de integritate.</p> <p>Mai mult, o concentrare excesivă a puterii în mâinile unei singure persoane sau a unei mici echipe poate duce la o responsabilitate redusă în fața societății și la o transparență scăzută în activitățile inspectorului de integritate. Aceasta va crea oportunități pentru abuzuri și pentru protecția intereselor personale sau de grup, în detrimentul interesului public și contrar tuturor principiilor de bază în domeniul luptei împotriva corupției.</p> <p>Este esențial ca inspectorii de integritate să aibă o autonomie adecvată și să nu fie subminați prin împuterniciri excesive acordate unor alte persoane din instituție. Acest lucru contribuie la</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Competența de a examina și de a soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui ANI și ale inspectorilor de integritate va reveni președintelui ANI</p>
--	--	--	---

menținerea integrității, transparenței și credibilității procesului de investigare și raportare a abaterilor de integritate într-o societate democratică și responsabilă.

Referitor la propunerea 3, menționez argumentele invocate în susținerea amendamentului privind mai mare încredere pentru decizii luate de organ colegial.

Pentru ultima propunere din acest capitol, consider că abrogarea faptului că vicepreședintele nu exercită control nemijlocit al averii și intereselor personale, se deschide o posibilitate de repartizare abuzivă a dosarelor „importante” (în viziunea conducerii ANI) direct către vicepreședinte, ceea ce reprezintă un risc de corupție, dar și subminează autoritatea inspectorilor de integritate.

Guvernul Republicii Moldova

La pct. 8 se va revedea propunerea de completare a art. 14 alin. (1) pentru a respecta consecutivitatea elementelor structurale.

Analizând modificările operate la art. 14 alin. (3), inclusiv prin prisma art. 17 alin. (4) din proiectul legii, prin care vicepreședintelui îi sunt atribuite noi competențe în procesul de verificare prealabilă a sesizărilor și procedurilor de control, se denotă ideea subminării rolului și atribuțiilor președintelui în activitatea Autorității Naționale de Integritate în raport cu atribuțiile vicepreședintelui, în unele privințe excedându-le. Mai mult, ca urmare a examinării alin. (1) al art. 14 din Legea nr. 132/2006, se creează impresia exercitării de către președintele Autorității Naționale de Integritate a unor atribuții de

Se acceptă.

Alin. (3) al art. 14 din proiect se exclude.

			<p>ordin administrativ (numește în funcții inspectorii de integritate, modifică, suspendă și dispune încetarea raporturilor de serviciu ale acestora, în condițiile legii; numește în funcții funcționarii publici și personalul contractual din aparatul Autorității, modifică, suspendă și dispune încetarea raporturilor de serviciu sau de muncă ale acestora, în condițiile legii; soluționează, conform legislației, problemele ce țin de stabilirea sporurilor la salariu și de acordare a primelor; aprobă modelul legitimației de serviciu etc.)</p> <p>Cu referire la propunerea de abrogare a art. 14 alin. (4) și art. 20 alin. (3), apare incertitudinea dacă președintele și vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate vor putea exercita atribuții privind controlul averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor (în prezent nu pot exercita astfel de atribuții).</p> <p>Direcția generală juridică La pct.8, menționăm că, art. 14 alin. (1) din Legea 132/2016, enumeră exhaustiv atribuțiile președintelui, iar art. 14 alin. (3) al prezentului proiect enumeră exhaustiv atribuțiile vicepreședintelui. Iar prin norma reglementată la alin. (4) este expres prevăzut că președintele și vicepreședintele Autorității nu exercită atribuții privind controlul averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Reiese oare că, prin inițiativa autorilor de abrogare a alin. (4), președintele/</p> <p>Competența de a examina și de a soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui ANI și ale inspectorilor de integritate va reveni președintelui ANI.</p> <p>Alin. (3) al art. 14 din proiect se exclude.</p>
--	--	--	---

vicepreședintele vor putea exercita controlul averilor și intereselor personale, atribuții care nu sunt inerente acestora.

Atribuția președintelui ANI instituită prin prezentul proiect la art. 14 alin. (1) lit. f²), de a aproba formularul Declarației de avere și interese personale (și abrogarea Anexei nr. 1 ce conține modelul Declarației de avere și interese personale), considerăm a fi excesivă, existând riscul modificărilor frecvente și nejustificate, la intima convingerea a președintelui.

Centrul Național Anticorupție

Art. III pct. 8, 9, 12, 18, 23, art. IV pct.4, 6, 7, 12 potrivit proiectului de lege

Obiecții:

Normele propuse la art. III pct.8 - art. 14 alin. (1) lit.f²), art. IV pct.4, pct.6, pct.7 și pct.12, stabilesc competența președintelui Autorității Naționale de Integritate de a aproba formularul Declarației de avere și interese personale. Riscul de corupție în acest caz constă în posibilitatea ca președintele Autorității, având astfel de atribuții, să aibă un control excesiv în stabilirea cerințelor exagerate în conținutul declarației și în funcție de scopul/interesul urmărit. În plus, în astfel de situații, președintele Autorității are dreptul de a modifica conținutul declarației ori de câte ori va considera necesar, fără a fi nevoie să ofere o justificare în acest sens, bazându-se exclusiv pe propriile sale convingeri.

Un alt aspect, potrivit modificărilor propuse la alin. (3) și (4) al art. 14, art. 17 alin. (4) și (5), vicepreședintele Autorității exercită atribuții privind verificarea prealabilă a sesizărilor și

Nu se acceptă.

Nu se acceptă.

Conținutul formularul declarației nu poate depăși prevederile Legii nr. 133/2016.

		<p>procedurilor de control efectuate de către inspectorii de integritate. Astfel, vicepreședintele va fi în drept să verifice dosarele de control, documentele, materialele și alte date cu privire la activitățile desfășurate de către inspectorul de integritate; să dea indicații scrise motivate, obligatorii pentru inspectorii de integritate; să avizeze proiectele proceselor-verbale de inițiere și de refuz al inițierii controlului, precum și proiectele actelor de constatare; să revoce, prin decizie motivată, procesele verbale de refuz în inițiere controlului și actele de constatare ale inspectorilor de integritate; să dispună reluarea controlului dacă revocă actul de constatare. În consecință, atribuțiile propuse de proiect implică verificarea și controlul acțiunilor inspectorului de integritate de către vicepreședintele Autorității în timpul controalelor aflate în derulare, ceea ce poate fi interpretat ca o imixtiune și eventuale abuzuri în activitatea acestuia. În așa mod, inspectorul de integritate nu este asigurat cu garanții de independență. Or, inspectorii de integritate trebuie să dispună de autonomie funcțională și, prin urmare, să se supună doar prevederilor legale din actele normative relevante ce reglementează procedurile controlului.</p> <p>Adițional, conform art. 22 din Legea nr.132/2016, inspectorul de integritate este responsabil de legalitatea acțiunilor realizate în cadrul procedurilor de verificare și control, precum și de calitatea controalelor efectuate și a actelor emise. Prin interpretarea normei respective, se atestă că nimeni nu poate interveni în activitatea de control desfășurată de către in-</p>	<p>Alin. (3) se exclude.</p>
--	--	--	------------------------------

spectorul de integritate. Or, Inspectorul de integritate poartă răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală în conformitate cu legislația pentru controalele efectuate și, drept urmare, nimeni nu trebuie să le dea indicații cu privire la modul în care să își exercite atribuțiile, sub rezerva respectării în modul corespunzător a prevederilor legale. Respectiv, atribuțiile stabilite vicepreședintelui prin proiect pot fi asimilate cu o tentativă de influențare necorespunzătoare a angajaților respectivi de către vicepreședintele Autorității.

Totodată, normele analizate instituie competențe pentru vicepreședintele Autorității de a revoca procesul-verbal de refuz în inițierea controlului și actul de constatare ale inspectorilor de integritate și reluarea controlului (art. III pct.8 - art. 14 alin. (3) lit.f), g), pct.18 - art. 30 alin. (2) lit.e)), însă nu stabilește mecanismul aplicabil în acest sens, care prevede cazul în care se va recurge la revocarea procesului-verbal de refuz în inițiere a controlului și a actului de constatare. Prevederile respective acordă discreția nejustificată vicepreședintelui Autorității de a decide la latitudinea sa cu privire la revocarea procesului-verbal de refuz, a actului de constatare și reluarea controlului. Acest fapt poate determina subiectul declarării, în privința căruia inspectorul de integritate a refuzat în inițierea controlului, să ofere stimulente coruptibile pentru a evita revocarea și reluarea controlului. Or, proiectul nu stabilește expres temeiurile revocării de către vicepreședintele Autorității a procesului-verbal de refuz a inspectorului

de integritate în inițierea controlului și reluarea controlului.

În context, expresia utilizată în textul normei propuse la art. III pct.23 - art. 35 alin. (6), de genul „emis cu încălcarea gravă a legii sau a metodologiei de efectuare a controlului” deschide calea spre arbitrar, respectiv necesită a fi reformulată prin stabilirea expresă a temerilor de revocare a actului de constatare.

La fel, utilizarea cuvântului „poate” la art. 35 alin. (6) potrivit proiectului, conferă normei caracter coruptibil, ori utilizarea acestuia în textul normei analizate are sensuri multiple care rezidă în discreția vicepreședintelui Autorității de a utiliza formulările permise ale competențelor sale, după bunul plac, astfel încât să evite realizarea obligațiilor ce ar trebui să le revină. Caracterul relativ al acestor prevederi, generează un impact negativ la implementare, deoarece există riscul ca subiectul responsabil să aplice norma discreționar reieșind din interesele/scopurile urmărite la revocarea actului de constatare.

Nu în ultimul rând se reține caracterul abuziv al normei prin stabilirea interdicției de contestare a actului de revocare și reluarea controlului. În așa mod, normele propuse încalcă dreptul subiectului declarării la un recurs efectiv, consfințit de Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Articolul 20 (accesul liber la justiție) din Constituția Republicii Moldova statuează că, „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente îm-

		<p>potriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”</p> <p>Totuși, într-o astfel de situație, normele formulate pot crea situația în care vicepreședintele Autorității își propune să favorizeze/defavorizeze subiectul supus controlului prin revocarea actului de constatare emis de un inspector de integritate și redistribuirea acestuia către un alt inspector de integritate, în scopul emiterii unei soluții favorabile sau defavorabile.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm excluderea normelor din proiect, prevăzute la Art. III pct.8, 9, 12, 18, 23, art. IV pct.4, 6, 7, 12.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 14 alin. (1) lit.f)</p> <p>Prin proiect, se prevede că Consiliul de integritate aprobă și planul de activitate al ANI. În acest caz este necesar de prevăzut, că acesta se prezintă spre aprobare, la fel, de către președintele ANI. A se vedea comentariul (obiecția și recomandarea) de la modificarea propusă a art. 12 alin. (7) lit. d) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Revizuirea normelor</p> <p>La art. 14 alin. (1) lit.f)</p> <p>Nerespectarea modului de declarare a averii și intereselor personale constituie o încălcare care este sancționată, în funcție de circumstanțe și consecințe, contravențional sau penal. În acest sens, este important ca formularul decla-</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p> <p style="text-align: right;">Președintele ANI prezintă planul de activitate al ANI Consiliului de Integritate.</p>
--	--	---	--

rației să fie aprobat printr-un act normativ de nivel superior. În așa fel, s-ar asigura calitatea, stabilitatea și accesibilitatea prevederilor. Aceste condiții nu sunt garantate printr-un act normativ departamental. Reținem obiecția pentru modificarea propusă la art. 7 alin. (1) și alin. (7), art. 7/1 alin. (2) lit. a) și lit. b), precum și la anexele din Legea nr. 133/2016.

Recomandări:

Excluderea prevederilor din proiect. Reținem obiecția pentru modificarea propusă la art. 7 alin. (1) și alin. (7), art. 7/1 alin. (2) lit. a) și lit. b), precum și la anexele din Legea nr. 133/2016.

La art. 14 alin. (3)

Prevederile aduc atingere independenței inspectorilor de integritate în procesul de efectuare a controlului. Reamintim că, în virtutea art. 3 lit. b) din Legea nr. 132/2016, independența este unul din principiile pe care se bazează activitatea ANI. Acest principiu este de negarantat fără asigurarea independenței inspectorilor de integritate în procesul de efectuare a controlului. În acest scop sunt prevederile art. 20 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 132/2016 care obligă inspectorul de integritate să-și îndeplinească atribuțiile cu obiectivitate, respectând principiile legalității, independenței, imparțialității, transparenței, confidențialității, celerității, integrității, egalității, al dreptului la apărare și al bunei administrări. 2) De altfel, prevederile sunt și controversate. Cu titlu de exemplu, vicepreședintele deține competența de revocare a procedurilor-verbale de refuz în inițierea controlului, pe care, tot el, le avizează. Cu titlu de alt exemplu,

Nu se acceptă.

Alin. (3) se exclude.

vicepreședintele deține competența de revocare a actelor de constatare, deși tot el are competența de a verifica dosarele de control, documentele, materialele și alte date cu privire la activitățile desfășurate de către inspectorii de integritate, precum și de a da indicații scrise motivate, obligatorii pentru inspectorii de integritate. Reținem obiecția și pentru propunerea privind art. 14 alin. (4), art. 17 alin. (4) și alin. (5), art. 20 alin. (1) lit. g), alin. (3) și alin. (4), art. 30 alin. (2) lit. e), art. 35 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, precum și art. VI, art. VII și art. VIII din Proiect. Atât timp cât se diminuează independența și, implicit, responsabilitatea, sunt nejustificate propunerile de majorare a salariilor inspectorilor de integritate.

Recomandări:

Excluderea prevederilor din Proiect. Reținem recomandarea și pentru cele propuse privind art. 14 alin. (4), art. 17 alin. (4) și alin. (5), art. 20 alin. (1) lit. g), alin. (3) și alin. (4), art. 30 alin. (2) lit. e), art. 35 alin. (6) din Legea nr. 132/2016, precum și art. VI, art. VII și art. VIII din Proiect.

La art. 14 alin. (3¹)

În stabilirea atribuțiilor vicepreședintelui, pot fi utilizate două modalități: fie prescrierea, expresă și exhaustivă, prin lege, fie delegarea președintelui ANI a competenței de a le stabili. În speță, se utilizează cea dintâi modalitate, urmând ca toate atribuțiile vicepreședintelui să fie stabilite, expres și exhaustiv, prin lege.

Recomandări:

Excluderea prevederilor din Proiect.

Nu se acceptă.

		<p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p> <p>La pct. 8 din proiect, menționăm că, art. 14 alin. (1) din Legea 132/2016, enumeră exhaustiv atribuțiile președintelui, iar art. 14 alin. (3) al prezentului proiect enumeră exhaustiv atribuțiile vicepreședintelui. Iar prin norma reglementată la alin. (4) este expres prevăzut că <i>președintele și vicepreședintele Autorității nu exercită atribuții privind controlul averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor</i>. Reiese oare că, prin inițiativa autorilor de abrogare a alin. (4), președintele sau vicepreședintele vor putea exercita controlul averilor și intereselor personale, atribuții care nu sunt inerente acestora.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>Nu susținem noua formulare propusă pentru alin. (3), precum și cuprinsul actual al acestei prevederi din lege. Atribuțiile acordate vicepreședintelui ANI le depășesc, în anumite privințe, pe cele ale președintelui Autorității. O astfel de abordare nu este justificată, deoarece vicepreședintele este numit de către președintele ANI și nu este supus unei evaluări independente în timpul selecției competitive. Un astfel de aranjament pare a fi o modalitate de a-l absolvi pe președintele ANI de orice responsabilitate reală în ceea ce privește conducerea agenției și de a-l înșărcina cu chestiuni pur administrative. O astfel de abordare nu pare a fi justificată pentru niciun tip de organizație.</p>	<p>Competența de a examina și de a soluționa conflictele de interese ale vicepreședintelui ANI și ale inspectorilor de integritate va reveni președintelui ANI.</p> <p>Alin. (3) se exclude.</p>
--	--	--	--

<p>Articolul 15. Înțetarea și suspendarea mandatelor de președinte și vicepreședinte al Autorității</p> <p>(2) Revocarea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității se face în cazul în care:</p> <p>a) Consiliul constată nedeplinirea de către acesta a obiectivelor de performanță stabilite în strategia și planul de activitate ale Autorității sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute la art. 14;</p>		<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 15 alin. (2) lit. a¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a¹) Consiliul constată îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute la art. 14;”</p> <p>Această modificare este necesară pentru ajustarea art. 15 cu prevederea modificată din art. 12 alin. (7) lit. d).</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 15 alin. (2) lit. a¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a¹) Consiliul constată îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute la art. 14;”</p>
<p>Articolul 17. Inspectorul de integritate</p> <p>(1) Inspectorul de integritate este persoana angajată în această funcție prin concurs și care este responsabil de efectuarea controlului averii și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.</p> <p>(2) Funcția de inspector de integritate este o funcție publică cu statut special, fiind exercitată în modul stabilit de prezenta lege și Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul</p>	<p>9. Articolul 17 alin. (1) după cuvintele „prin concurs” se completează cu cuvintele „sau prin transfer”;</p> <p>alin. (2) după cuvintele „prezenta lege și” se completează cu textul „are drepturile, obligațiile și garanțiile prevăzute de”;</p> <p>se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4) Inspectorul de integritate se subordonează inspectorului de integritate șef și vicepreședintelui Autorității.</p> <p>(5) Inspectorul de integritate șef și vicepreședintele Autorității organizează, controlează, monitorizează și evaluează exercitarea funcției de către inspectorii de integritate”.</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 17:</p> <p>Modificările la alin. (2) din proiect se exclud.</p> <p>alin. (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4) Inspectorul de integritate se subordonează din punct de vedere administrativ inspectorului de integritate șef și președintelui Autorității, dar este independent în luarea deciziilor pe caz.”</p> <p>la alin. (5) cuvântul „vicepreședinte” se substituie cu cuvântul „președinte”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 9. Din proiect va avea următorul cuprins:</p> <p>„9. Articolul 17 alin. (1) după cuvintele „prin concurs” se completează cu cuvintele „sau prin transfer”;</p> <p>se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4) Inspectorul de integritate se subordonează din punct de vedere administrativ inspectorului de integritate șef și președintelui Autorității, dar este independent în luarea deciziilor pe caz.</p>

<p>funcționarului public în măsura în care prezenta lege nu prevede altfel.</p> <p>(3) Inspectorul de integritate primește legitimație de serviciu în modul stabilit de Autoritate.</p>		<p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.9, prin completarea alin. (1) al art. 17, menționăm că, posibilitatea numirii prin transfer a inspectorului de integritate, la discreția conducerii Autorității, fără specificarea unor criterii obiective, ar putea afecta încrederea în componența Autorității Naționale de Integritate. Tendința de eliminare a concursurilor pentru ocuparea anumitor funcții prezintă riscuri semnificative pentru integritatea și eficiența Autorității, precum periclitarea principiilor competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean, prevăzute la art. 29 al Legii nr. 158/2008. Fără un proces obiectiv de selecție, aceste funcții pot deveni mai vulnerabile la influențe politice și favoritism, ceea ce va submina încrederea cetățenilor.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 17 alin. (1)</p> <p>În esență, transferul dintr-o funcție în altă funcție este acceptabil în cazurile în care ambele funcții sunt echivalente. Funcțiile de inspector</p>	<p>(5) Inspectorul de integritate șef și președintele Autorității organizează, controlează, monitorizează și evaluează exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu de către inspectorii de integritate”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu cadrul normativ în vigoare, proiectul prevede numirea în funcție de inspector de integritate prin concurs și prin transfer.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu cadrul normativ în vigoare, proiectul prevede numirea</p>
---	--	--	--

		<p>de integritate nu au funcții echivalente nici în interiorul, nici în afara ANI. Pentru acest motiv, normele sunt inacceptabile. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 18 alin. (3/1) și alin. (3/2) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor. Reținem recomandarea și pentru modificarea propusă la art. 18 alin. (3/1) și alin. (3/2) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>La art. 17 alin. (2) Nu este clar unde se vine cu completări - norma conține cuvintele „prezenta lege” de două ori. Prevederile sunt confuze - și Legea nr. 132/2016 conține norme ce țin de drepturile, obligațiile și garanțiile inspectorilor de integritate.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova La pct. 9 din proiect, prin completarea alin. (1) al art. 17, menționăm că, posibilitatea numirii prin transfer a inspectorului de integritate, la discreția conducerii Autorității, fără specificarea unor criterii obiective, ar putea afecta încrederea în componența Autorității Naționale de Integritate. Tendința de eliminare a concursurilor pentru ocuparea anumitor funcții prezintă riscuri semnificative pentru integritatea și eficiența Autorității, precum periclitarea principiilor competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și princi-</p>	<p>în funcție de inspector de integritate prin concurs și prin transfer.</p> <p>Alineatul (2) al art. 17 din proiect se exclude.</p> <p>În conformitate cu cadrul normativ în vigoare, proiectul prevede numirea în funcție de inspector de integritate prin concurs și prin transfer.</p>
--	--	--	--

piul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean, prevăzute la art. 28 alin. (2); 29 al Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Fără un proces obiectiv de selecție, aceste funcții pot deveni mai vulnerabile la influențe politice și favoritism, ceea ce va submina încrederea cetățenilor.

Asociația Promo-Lex

Posibilitatea de a recruta inspectori de integritate prin transfer încalcă selecția bazată pe merit. Ar fi un pas înapoi major în ceea ce privește asigurarea integrității și a încrederii publice în ANI. Recomandăm cu tărie excluderea unui astfel de amendament.

Considerăm că subordonarea directă a inspectorilor de integritate față de inspectorul-șef și (și mai mult) față de vicepreședinte nu este o abordare corectă. Consistența și legalitatea deciziilor inspectorilor ar trebui să fie asigurate prin norme procedurale în care actul de constatare trebuie să fie aprobat de către superiorul inspectorului (de exemplu, inspectorul-șef sau vicepreședintele). Acest lucru nu necesită formularea unei subordonări directe.

După cum am menționat în comentariile noastre anterioare, conceptul de autonomie completă a inspectorilor în chestiuni de fond nu pare justificat și ar trebui să fie echilibrat cu măsurile eficiente de control intern. De exemplu, proiectele actelor de constatare ale inspectorilor ar putea fi revizuite de către șeful unității sau departamentului inspectorilor; metodologia ar putea, de asemenea, să stipuleze procedura de

în conformitate cu cadrul normativ în vigoare, proiectul prevede numirea în funcție de inspector de integritate prin concurs și prin transfer.

	<p>Articolul 18. Numirea în funcția de inspector de integritate</p> <p>(1) Poate candida la funcția de inspector de integritate persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:</p> <p>a) deține cetățenia Republicii Moldova;</p> <p>b) are domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova;</p> <p>c) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutellei;</p> <p>d) are studii superioare juridice sau economice;</p> <p>e) - <i>abrogată</i>;</p> <p>f) are o reputație ireproșabilă;</p>		<p>10. Art. 18 la alin. (2¹) textul „conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice” se substituie cu cuvintele „de către Centrul Național Anticorupție”;</p> <p>alin. (3) cuvintele „Desfășurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează și se înregistrează video” se exclud;</p> <p>se completează cu alin. (3¹) și (3²) cu următorul cuprins:</p> <p>„(3¹) Ocuparea funcției vacante sau temporar vacante de inspector de integritate se poate face și prin transfer a angajaților din cadrul Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupție, Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze speciale, Centrului Național Anticorupție, Curții de Conturi și instituțiilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor, în situația în care</p>	<p>soluționare a litigiilor în cazul în care inspectorul nu este de acord cu avizul șefului unității/departamentului (de exemplu, soluționarea ar putea fi ridicată la vicepreședintele ANI responsabil de control și supravegherea inspecțiilor). În ceea ce privește generalizarea practicii, care a fost inclusă în lege, aceasta ar trebui realizată ca un produs analitic intern care să completeze metodologia și să ajute inspectorii în activitatea lor. Dar o astfel de generalizare nu ar trebui să fie un instrument cu un statut juridic quasi-obligatoriu. Unificarea abordării de verificare și control este importantă, dar aceasta se realizează mai bine prin intermediul controlului judiciar decât prin intermediul indicațiilor.</p>	<p>Se acceptă. La art. 18: - alin. (1) se completează cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹ deține experiență de muncă de 2 ani în domeniul studiilor superioare solicitate la lit. d);</p> <p>Se acceptă parțial. Alin. (3¹) se expune în redacție nouă. Alin. (3²) se exclude. A se vedea infra.</p>
		<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 18: - alin. (1) se completează cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹ deține experiență de muncă de 2 ani în domeniul studiilor superioare solicitate la lit. d);</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune excluderea alin. (3¹) și (3²), introduse de autori în art. 18 Legii nr. 132/2016. Transferarea temporară a unei persoane într-o funcție importantă poate afecta credibilitatea din mai multe motive. Transferurile temporare pot fi percepute ca fiind rezultatul conexiunilor personale sau politice, mai degrabă decât al me-</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 18: - alin. (1) se completează cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹ deține experiență de muncă de 2 ani în domeniul studiilor superioare solicitate la lit. d);</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune excluderea alin. (3¹) și (3²), introduse de autori în art. 18 Legii nr. 132/2016. Transferarea temporară a unei persoane într-o funcție importantă poate afecta credibilitatea din mai multe motive. Transferurile temporare pot fi percepute ca fiind rezultatul conexiunilor personale sau politice, mai degrabă decât al me-</p>	<p>Se acceptă. La art. 18: - alin. (1) se completează cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹ deține experiență de muncă de 2 ani în domeniul studiilor superioare solicitate la lit. d);</p> <p>Se acceptă parțial. Alin. (3¹) se expune în redacție nouă. Alin. (3²) se exclude. A se vedea infra.</p>	

<p>f) nu are, în ultimii 5 ani, în cazul privind integritatea profesională, înscrieri referitoare la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale;</p> <p>g) nu este și nu a fost în ultimii 2 ani până la anunțarea concursului membru al vreunui partid politic, nici nu a desfășurat activitate politică în cadrul unui partid politic sau al unei organizații social-politice;</p> <p>h) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției conform certificatului medical de sănătate eliberat în condițiile legii;</p> <p>i) cunoaște limba română.</p> <p>(2) Se consideră că nu are o reputație ireproșabilă în sensul alin. (1) și nu poate candida la funcția de inspector de integritate persoana:</p> <p>a) care are antecedente penale, inclusiv stinse, ori a fost absolvită de răspundere sau pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de grațiere;</p>	<p>aceștia corespund condițiilor prevăzute la alin. (1) și (2) și dețin funcția de procuror, consultant al procurorului, auditor public, ofițer de urmărire penală, ofițer de investigații, inspector fiscal, inspector vamal, inspector din cadrul Inspectoriei Financiare și funcționarii publici din cadrul Autorității.</p> <p>(3²) Conform alin. (3¹) pot fi angajați cel mult jumătate din funcțiile vacante de inspector de integritate. Candidații pentru transfer sunt supuși verificării de către Centrul Național Anticorupție.”</p>	<p>ritocrației sau al selecției pe bază de competențe. Aceasta poate submina încrederea în obiectivitate și transparența procesului decizional.</p> <p>De asemenea, o persoană temporar transferată poate să nu aibă suficient timp pentru a se adapta la funcția respectivă și pentru a dezvolta o viziune coerentă sau o strategie pe termen lung. Aceasta poate afecta capacitatea de a implementa schimbări semnificative sau de a gestiona problemele cu succes.</p> <p>Există și riscul de conflicte de interese: În unele cazuri, persoanele transferate temporar ar putea avea conexiuni sau interese personale în afara responsabilităților lor temporare, ceea ce poate crea conflicte de interese sau potențialul de a favoriza anumite părți sau interese în detrimentul obiectivelor instituționale.</p> <p>-Mai mult, angajamentul unei persoane temporar transferate poate fi pus sub semnul întrebării de ceilalți membri ai instituției sau de către public, ceea ce poate diminua influența și autoritatea acesteia în funcția respectivă.</p> <p>În concluzie, transferurile temporare în funcții importante pot compromite credibilitatea și eficiența instituției.</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Cu referire la modificarea art. 18 alin. (2¹) și, respectiv, a alin. (3²), în sensul substituirii autorității care efectuează controlul candidaților la funcția de inspector de integritate din Serviciul de Informații și Securitate al Centrului Național Anticorupție, considerăm că la examinarea acestei propuneri urmează a fi consultată opinia</p> <p>Modificarea alin. (2¹) al art. 18 din proiect se exclude. Alin. (3²) se exclude. A se vedea infra.</p>
--	---	---	---

<p>b) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă;</p> <p>c) în privința căreia s-a constat, prin act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;</p> <p>d) în privința căreia s-a dispus confiscarea averii nejustificate printr-o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată.</p> <p>e) în privința căreia există interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.</p> <p>(2¹) Dosarul de concurs pentru suplinirea funcției de inspector de integritate include și declarația de avere și interese personale pentru anul fiscal precedent și la data depunerii dosarului. Prin depunerea dosarului, candidații acceptă să fie supuși verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.</p>	<p>instituțională a Serviciului de Informații și Securitate.</p> <p>În acest sens, menționăm că, potrivit art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative:</p> <p>„(1) Proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect.</p> <p>(2) Proiectele actelor normative care țin de domeniile de competență ale Procuraturii Generale, Comisiei Electorale Centrale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, președintelui și ale altor autorități publice autonome, se transmit obligatoriu spre avizare acestora”.</p> <p>În această privință mai menționăm că, potrivit art. 1 alin. (1), art. 3 alin. (11) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate a Republicii Moldova și art. 5 lit. e) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, Serviciul de Informații și Securitate este o autoritate administrativă autonomă căreia îi revine competența de verificare a titularilor și candidaților la funcțiile ocupate de inspectorii de integritate, conform prevederilor Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.</p> <p>Cu privire la propunerea de excludere a enunțului „Desfășurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează și se înregistrează</p>	<p>Modificarea alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.</p>
---	--	---

<p>(3) Concursul pentru suplinirea funcțiilor de inspector de integritate este organizat de către Autoritate conform unui regulament aprobat prin hotărâre a Consiliului de Integritate și publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Autorității. Desfășurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează și se înregistrează video.</p> <p>(4) Candidatul care a promovat concursul pentru suplinirea funcției de inspector de integritate este angajat în funcție numai după prezentarea unei declarații de integritate pe propria răspundere conform modelului aprobat de Consiliul de Integritate.</p>	<p>video” din alin. (3) al art. 18, aceasta se consideră a fi nefondată. Credibilitatea și corectitudinea desfășurării unui concurs are la bază un număr de factori, unul dintre care este despre transparența procedurii prin care se realizează selectarea inspectorului de integritate. Or, acest proces trebuie să fie lipsit de orice dubiu de manipulare, iar corectitudinea selectării pe principii obiective a celui mai bun candidat trebuie să prevaleze. Respectiv, însuși aspectul înregistrării audio/video a procesului oferă acestuia credibilitate, dar și servește drept factor de prevenție a unor acțiuni manipulatorii de apreciere, mai ales în situația contestării rezultatelor, când astfel de înregistrări ar servi mijloace de probă importante pentru soluționarea obiectivă a litigiului.</p> <p>Alin. (3¹) și (3²), propuse în vederea completării art. 18, se recomandă a fi reformulate, pentru a conferi normei caracter previzibil și nesuscetibil de multiple interpretări. Din cuprinsul normei alin. (3¹), apare incertitudinea dacă „funcționarii publici din cadrul Autorității” se referă la funcționarii publici din Autoritatea Națională de Integritate sau din toate entitățile enumerate la respectivul alineat. În cel de-al doilea caz, nu este clar raționamentul limitării doar la entitățile enumerate.</p> <p>Ca alternativă, se recomandă redarea textului după cum urmează: „Ocuparea funcției vacante sau temporar vacante de inspector de integritate poate avea loc și prin transfer, efectuat în interesul serviciului între autorități publice distincte, sau ca modalitate a modificării raportuiri-</p>	<p>Se acceptă. Alin (3¹) va avea următorul cuprins: „(3¹) Ocuparea funcției vacante sau temporar vacante de inspector de integritate poate avea loc și prin transfer, efectuat în interesul serviciului între autorități publice distincte, și ca urmare a modificării raporturilor de serviciu în cadrul Autorității, cu respectarea condițiilor de bază și a cerințelor specifice prevăzute în fișa postului afe-</p>
--	---	--

		<p>lor de serviciu în cadrul Autorității, cu respectarea condițiilor de bază și a cerințelor specifice prevăzute în fișa postului aferentă funcției publice vacante sau temporar vacante.”</p> <p>În context, menționăm că, potrivit art. 17 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, funcția de inspector de integritate este o funcție publică cu statut special, fiind exercitată în modul stabilit de respectiva lege și de Legea nr. 158/2008, în măsura în care legea nu prevede altfel. Conex, art. 4 alin. (2) al Legii nr. 158/2008 stabilește că prevederile legii se aplică funcționarilor publici cu statut special (colaboratorilor serviciului diplomatic, ai serviciului vamal, ai serviciului fiscal de stat, ai Serviciului Prevenirea și Combaterăa Spălării Banilor, ai Autorității Naționale de Integritate, ai organelor apărării, de prevenire și combatere a corupției, securității naționale și ordinii publice, altor categorii stabilite prin lege) în partea care nu este reglementată prin legi speciale.</p> <p>Mai mult decât atât, art. 3 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 100/2017 relevă că la elaborarea unui act normativ se respectă principiul oportunității, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice. În subsidiar, conform alin. (4) lit. a) din cadrul articolului menționat, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.</p> <p>Similar, având în vedere cele citate supra, se recomandă revizuirea alin. (3²) din proiect, or, în conformitate cu prevederile art. 28 și 48 din</p>	<p>rentă funcției publice vacante sau temporar vacante.”</p> <p>Alin. (3²) se exclude.</p>
--	--	---	---

			<p>Legea nr. 158/2008, funcțiile publice vacante sau temporar vacante „se ocupă” inclusiv prin transferul funcționarilor publici, în condițiile legii. Adicional, art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 158/2008 prevede că autoritățile publice asigură administrarea funcției publice și a funcțiilor publice, care se organizează și se realizează prin intermediul subdiviziunii resurse umane. Subsecvent, conform pct. 9 subpct. 1) lit. b) din Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008, subdiviziunea resurse umane asigură necesarul de personal, prin organizarea și participarea la desfășurarea/realizarea procedurilor cu privire la ocuparea funcțiilor. Astfel, fiecare autoritate publică este responsabilă de implementarea procedurilor de personal, inclusiv de asigurarea cu personal, iar stabilirea limitărilor la ocuparea funcțiilor publice vacante prin transfer nu este justificată, deoarece poate genera întârzieri în asigurarea continuității activității autorității.</p> <p>Nu în ultimul rând, în lista exhaustivă a autorităților ce ar permite transferul în funcția de inspector de integritate prevăzut la alin. (3¹) se regăsește și Centrul Național Anticorupție. Totodată, potrivit alin. (3²) din proiectul legii, „candidații pentru transfer sunt supuși verificării de către Centrul Național Anticorupție”. Prin urmare, se atenționează asupra riscului privind dificultatea asigurării unei verificări obiective și imparțiale atunci când instituția realizează verificarea propriilor angajați.</p> <p>Adicional, este defecțuoasă norma privind</p>
--	--	--	---

angajarea a cel mult jumătate din funcțiile „vacante”, or, ca urmare a ocupării prin transfer a jumătate de personal, vom fi în situația unui număr nou de funcții vacante, cu posibilitatea angajării prin transfer iar a jumătate din funcțiile respective, ceea ce va permite aplicarea acestei prevederi în repetate rânduri, alterându-se prin aceasta intenția autorilor proiectului.

Art. 20 alin. (1) lit. g), conținut la pct. 12 din proiectul legii, necesită a fi examinat suplimentar, pentru oferirea unei clarități și finalități în măsură să determine ce acțiuni trebuie să întreprindă inspectorul de integritate în cazul dezacordului executării indicațiilor vicepreședintelui. De asemenea, se consideră necesar de a stabili cui i se va adresa inspectorul de integritate pentru prezentarea refuzului motivat: președintelui, vicepreședintelui sau, eventual, Consiliului de Integritate. În acest scop, ca sugestie, se vor examina prevederile art. 23 din Legea nr. 158/2008.

Totodată, nu este clar raționamentul abrogării alin. (4), care stabilește că „orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate”.

Direcția generală juridică

La pct.10, la reglementările aduse la alin. (3) al art. 18, menționăm că, excluderea textului „desfășurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează și se înregistrează video” va periclita aprecierea transparenței și corectitudinii desfășurării concursului, care are la bază

Modificarea alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.

	<p>principiul meritocrației.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.10 potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiecții:</p> <p>Analizând normele precitate, acestea conțin prevederi ce vor admite interpretări abuzive la aplicare referitor la faptele de natură să conducă la concluzia că nu sunt create premisele necesare pentru asigurarea unei proceduri corespunzătoare pentru numirea în funcție de inspector de integritate.</p> <p><i>Primo</i>, cu referire la verificarea candidaților la funcția de inspector de integritate de către Centrul Național Anticorupție, aceasta fiind o atribuție improprie Centrului potrivit Legii nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, care stabilește exhaustiv la art. 5/1 din Legea nr. 1104/2002, atribuțiile Centrului, una din ele fiind eliberarea cazierelor privind integritatea profesională, la solicitarea conducătorilor entităților publice.</p> <p>Totodată, excluderea verificării candidaților conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice este contradictorie cu principiile, scopurile, procedura, formele și metodele de verificare a informațiilor referitoare la cetățenii Republicii Moldova care dețin funcții publice sau care candidază la ele. Potrivit legii respective, organul de verificare a titularilor și a candidaților la funcțiile publice se efectuează de către Serviciul de Informații și Securitate, care colectează informațiile necesare din bazele de date, din registre și din alte surse ale autorităților publice,</p>		
--	--	--	--

solicită persoanelor juridice informații, inclusiv copii de pe dosarele personale ale candidaților de la locurile de lucru anterioare, de asemenea solicită de la Centrul Național Anticorupție și/sau Serviciul de Informații și Securitate certificate de cazier privind integritatea profesională a candidaților.

Cu privire la excluderea prevederilor privind monitorizarea și înregistrarea video a desfășurării probelor concursului pentru suplinirea funcțiilor de inspector de integritate (art. 18 alin. (3) potrivit proiectului), respectarea principiilor publicității, obiectivității, meritocrației și transparenței este fundamentală în procesul de implementare a politicilor de personal. Or, eficiența autorității publice în îndeplinirea sarcinilor sale depinde în mare măsură de calitatea și competența personalului său, fiind necesar să se acorde o atenție sporită în procesul de recrutare și formare a acestor profesioniști, pentru a asigura o funcționare eficientă a entității. În același timp, având în vedere importanța și statutul funcției de inspector de integritate și pentru eliminarea oricăror suspiciuni, este important să se stabilească prin lege că desfășurarea probelor din cadrul concursului să fie monitorizate și înregistrate video. În plus, înregistrările video pot fi utile în cazul în care rezultate concursului sunt contestate.

Un alt aspect, referitor la persoanele care se pot transfera în funcția de inspector de integritate, prevederile propuse contravin măsurilor de asigurare a integrității instituționale, conform Legii integrității nr. 82/2017, nefiind totodată

clar criteriile pe baza cărora s-a stabilit că funcțiile prevăzute la art. 18 alin. (3¹) din proiect sunt eligibile pentru transfer, în timp ce altele din alte entități publice nu sunt. În acest sens, nota informativă nu prezintă careva comentarii plauzibile cu privire la acest aspect, din care să rezulte o analiză amplă a celor propuse.

Potrivit art. 11 alin. (1) din Legea integrității nr. 82/2017, „Recrutarea și promovarea agenților în cadrul entității publice se efectuează prin concurs public, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, altor forme de discriminare, în conformitate cu prevederile legislației speciale care reglementează activitatea diferitor categorii de entități și agenți publici.”

Art. 7 pct. 1 lit.b) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31.10.2003 și semnată de Republica Moldova la 28.09.2004 stabilește că, „Fiecare stat parte se străduiește, dacă este cazul și conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, să adopte, să mențină și să consolideze sisteme de recrutare, de angajare, de încurajare a fidelității, de promovare și de pensionare a funcționarilor și, dacă este cazul, a altor agenți publici nenumiți, care: b) cuprind proceduri corespunzătoare pentru a selecționa și pentru a forma persoanele numite să ocupe posturi publice considerate ca fiind în mod special

		<p>expuse la corupție și, dacă este cazul, pentru a asigura o rotație pe aceste posturi.”</p> <p>Subsecvent, potrivit pct.1 din Hotărârea Guvernului nr. 938/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Control Financiar de Stat, „Denumirea Inspeției Financiare, autoritate administrativă din subordinea Ministerului Finanțelor, se modifică în Inspectoratul Control Financiar de Stat.”</p> <p>La fel, alin. (2) din art. 18 din Legea nr. 132/2016 stabilește condițiile în care o persoană nu poate candida la funcția de inspector de integritate, respectiv este irațional să se considere că ocuparea acestei funcții poate fi realizată prin transfer în situația în care persoana îndeplinește cerințele prevăzute la alineatul respectiv. Or, poate candida la funcția de inspector de integritate persoana care are o reputație ireproșabilă.</p> <p>Respectiv, pentru a menține un mediu competitiv și atrage profesioniști cu abilități corespunzătoare în activități de interes major pentru societate, este esențial promovarea unor sisteme de recrutare transparente și obiective de selecție, bazate pe merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm excluderea prevederilor propuse la art. 18 alin. (2¹) și (3).</p> <p>La art. 18 alin. (3¹), se propune substituirea cuvintelor „Inspeției Financiare” cu cuvintele „Inspectoratului Control Financiar de Stat” și excluderea textului „și (2)”. La fel, recomandăm reexaminarea instituției transferului în</p>	<p>Modificarea alin. (2¹) și alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.</p> <p>alin. (3¹) se expune în redacție nouă.</p>
--	--	--	---

		<p>funcția de inspector de integritate prin prisma comentariilor expuse supra.</p> <p>La art. 18 alin. (3²), se recomandă reexaminarea normei prin excluderea din competența Centrului Național Anticorupție de a supune verificării candidații pentru transfer la funcțiile vacante de inspector de integritate.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) La art. 18 alin. (2¹) 1) Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție nu delegă acestei entități competențe de verificare a candidaților la suplinirea funcțiilor de inspector de integritate. 2) Propunerea contravine prevederilor art. 5 lit. e) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice. Candidații la funcțiile de inspector de integritate se supun verificării în condițiile Legii nr. 271/2008.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect. La art. 18 alin. (3) Propunerea este neavenită atât din perspectiva garanțării principiilor integrității și transparenței procedurilor, cât și din perspectiva unei eventuale contestări a rezultatelor concursului.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p>	<p>Alin. (3²) se exclude.</p> <p>Modificarea alin. (2¹) al art. 18 din proiect se exclude.</p> <p>Modificarea alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.</p>
--	--	---	--

		<p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p> <p>Propunerea de excludere a enunțului „Desfășurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează și se înregistrează video” din alin. (3) al art. 18, va afecta credibilitatea și corectitudinea desfășurării unui concurs prin care se realizează selectarea inspectorului de integritate. Or, acest proces trebuie să fie lipsit de orice dubiu de manipulare, iar corectitudinea selecției pe principii obiective a celui mai bun candidat trebuie să prevaleze. Respectiv, însuși aspectul înregistrării audio/video a procesului oferă acestuia credibilitate, dar și servește drept factor de prevenție a unor acțiuni manipulatorii de apreciere, mai ales în situația contestării rezultatelor, când astfel de înregistrări ar putea servi drept mijloace de probă pentru soluționarea obiectivă a litigiului.</p>	<p>Modificarea alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.</p>
	<p>Asociația Promo-Lex</p> <p>Propunerea ce se referă la modificarea art. 18 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate ține de excluderea înregistrării video la desfășurarea probelor din cadrul concursului pentru suplinirea funcțiilor de inspector de integritate.</p> <p>Considerăm că această modificare va duce la afectarea transparenței acestor concursuri și prin urmare va avea de suferit transparența în procesul decizional, fapt ce vine în contradicție cu unul din principiile asigurării climatului de integritate instituțională, prevăzut la art. 10 alin. (1) lit. j) din Legea integrității nr. 82/2017.</p>	<p>Modificarea alin. (3) al art. 18 din proiect se exclude.</p>	

			<p>Oficiul Băncii Mondiale Înlocuirea selecției competitive cu transfăruri și slăbi integritatea personalului ANI și nu respectă standardele de numire pe bază de merit. Recomandăm eliminarea acestor amendamente.</p>	<p>Nu se acceptă. Conform proiectului de lege ocuparea funcției de inspector de integritate prin concurs sau prin transfer.</p>
<p>Articolul 19. Activitățile desfășurate de inspectorii de integritate Inspectorii de integritate desfășoară următoarele activități: a) primesc, colectează, centralizează și procesează date și informații cu privire la situația averilor deținute, a veniturilor dobândite și a cheltuielilor realizate de persoane în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice și de demnitate publică, de asemenea cu privire la incompatibilitățile și conflictele de interese ale persoanelor care ocupă o funcție publică sau de demnitate publică; b) efectuează controlul averilor și privind respectarea regulii juridice al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; c) efectuează controlul privind depunerea în termen a declarațiilor de avere și interese</p>	<p>11. La art. 19: la lit. a) cuvântul „exercitării” se substituie cu cuvântul „deținerii”; se completează cu lit. b¹) cu următorul cuprins: „participă în grupuri de lucru în cauze complicate care au un grad sporit de complexitate”; la lit. d) cuvântul „exercitării” se substituie cu cuvântul „deținerii”; lit. f) se abrogă; se completează cu lit. i) cu următorul cuprins: „i) desfășoară alte activități prevăzute de prezenta lege.”</p>	<p>Deputat Olesia STAMATE, amendament La art. 19: la lit. b¹) cuvântul „complicate” se exclude; completarea cu lit. i) se exclude.</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune menținerea prevederii actuale din lit. f) art. 19 a Legii nr. 132/2016. Sunt relevante argumentele invocate referitor la procedura de încetare a mandatului persoanei în privința căreia a fost emis act de contestare.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.II privind proiectului de lege Art. III. - Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate se modifică după cum urmează: [...] Obiecții: Astfel, proiectul completează lista activităților care pot fi desfășurate de către inspectoratul de integritate, și anume participarea în grupuri de lucru în cauze complicate care au un grad sporit de complexitate. Analizând norma precizată, se atestă că aceasta posedă un vădit potențial</p>	<p>Se acceptă. La art. 19: la lit. b¹) cuvântul „complicate” se exclude; completarea cu lit. i) se exclude.</p> <p>Nu se acceptă. Modificarea este în concordanță cu modificarea la art. 7 alin. (1) lit e¹).</p>	

<p>personale de către subiecții de clarări;</p> <p>d) constată diferențele substanțiale, ținând cont de modificările intervenite în averea subiectului declarării, în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică, precum și în veniturile dobândite și cheltuielile realizate de acesta în aceeași perioadă;</p> <p>e) examinează și soluționează conflictele de interese ale persoanelor prevăzute de Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, cu excepția celor prevăzute la art. 12 alin. (7) lit. l) din prezenta lege;</p> <p>f) sesizează organizația publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție a acestuia în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în cazul constatării unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese;</p> <p>g) emit procese-verbale și acte de constatare în condițiile legii;</p>	<p>coruptibil, datorită faptului că acordă un spectru larg de atribuții discreționare inspectorului de integritate cu dreptul de a stabili gradul de complexitate a cauzei, pentru dezbateră căreia se desfășoară un grup de lucru. În acest sens, din textul normei propuse nu este clar care sunt acele cauze complicate care au un grad sporit de complexitate și care nu.</p> <p>La fel, nu este clar în ce condiții sunt instituite aceste grupuri de lucru, cine, în afară de inspectorul de integritate, participă la aceste grupuri și care este motivul pentru care aceste grupuri sunt organizate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandă reformularea normei astfel încât să se stabilească clar care sunt acele cauze complicate care au un grad sporit de complexitate și pentru care se cere organizarea grupului de lucru cu participarea inspectorului de integritate.</p> <p>La fel, subliniem necesitatea precizării condițiilor de instituire a grupurilor de lucru menționate supra, participanții și motivul pentru care aceste grupuri sunt organizate.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 19 lit. b¹)</p> <p>Textul, în redacția propusă, reprezintă o tautologie, fiind de înțeles de la sine că cauzele complicate au un grad sporit de complexitate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Revizuirea propunerilor.</p> <p>La art. 19 lit. i)</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
---	--	---

<p>h) constată contravenții, examinează cauze contravenționale și aplică sancțiuni contravenționale.</p>		<p>Prevederi care deschide lista de activități care pot fi desfășurate de către inspecții de integritate, ceea ce reprezintă, în sine, un factor de coruptibilitate. Reținem obiecția pentru litera f) propuse spre completare la art. 20 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor. Reținem recomandarea pentru litera f) propuse spre completare la art. 20 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 132/2016.</p>	<p>Propunerea de completare a art. 19 cu lit. i) se exclude. A se vedea supra.</p>
<p>Articolul 20. Drepturile și obligațiile inspectorului de integritate (1) Inspectorul de integritate are următoarele drepturi: a) să solicite informații și explicații de la persoanele supuse controlului; b) să solicite și să obțină gratuit informațiile necesare de la orice persoană fizică sau juridică, de drept public sau privat, pe suport de hârtie și/sau în format electronic, pentru realizarea atribuțiilor de verificare și/sau control al averilor și intereselor personale, precum și pentru verificarea și/sau controlul respectării regulilor juridice al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, b¹) să solicite, în cadrul procedurilor de control inițiate, de</p>	<p>12. Art. 20: alin. (1) se completează cu lit. f) și g) cu următorul cuprins: „f) să întreprindă alte măsuri neinterzise de lege pentru a acumula informații relevante pentru verificare sau control.” g) să refuze, în scris și motivat, executarea indicațiilor vicepreședintelui Autorității pe care le consideră ilegale.”; alin. (2) se completează cu lit. f) cu următorul cuprins: „f) să întreprindă alte măsuri necesare pentru verificarea deplină a tuturor aspectelor esențiale pentru verificare sau control.”; alin. (3) și (4) se abrogă.</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 20 alin. (1) lit. g) după cuvântul „indicațiilor” se completează cu cuvintele „președintelui și”.</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune menținerea prevederilor actuale din alin. (3) și (4) art. 20 Legii nr. 132/2016. Prin excluderea obligației de notificare pentru inspecții către consiliul a influențelor exercitate din partea conducătorilor instituției, se creează o percepție că autorii facilitează exercitarea unor astfel de influențe. Prin aceste modificări se propune, de fapt, limitarea independenței inspecțiilor, ceea ce contravine interesului public și prevederilor despre avertizori de integritate. Adicional, prin această modificare, se exclude, de fapt, un mecanism de protecția a inspecțiilor împotriva abuzurilor. În nota informativă nicidecum nu a fost explicat necesitatea de a exclude mecanismul de luptă împotriva</p>	<p>Se acceptă. La art. 20 alin. (1) lit. g) după cuvântul „indicațiilor” se completează cu cuvintele „președintelui și alé”.</p> <p>Se acceptă. Modificările la alin. (3) și (4) al art. 20 din proiect se exclud.</p>

<p>la autoritățile anticorupție (Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne) și de la alte instituții (Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Valoral) efectuarea unor verificări de specialitate sau prezentarea unor informații relevante pentru obiectul controalelor efectuate, inclusiv despre bunurile mobile sau imobile aflate peste hotare;</p> <p>c) să acceseze on-line, gratuit, registrele de stat ale organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare a acestora, în exercitarea atribuțiilor ce țin de verificarea și controlul averilor și a intereselor personale a conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;</p> <p>d) să prelucreze date cu caracter personal în exercitarea atribuțiilor ce țin de verificarea și controlul averilor și intereselor personale a conflictelor de interese, incompatibilităților,</p>		<p>abuzurilor, care se arată a fi unul eficient.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.12, care completează art. 20 alin. (1) cu litera f), oferind inspectorului de integritate posibilitatea de a colecta informații prin orice alte mijloace neinterzise de lege, ar putea pune la îndoială veridicitatea unor asemenea date, iar aprecierea veridicității informației se pare că este lăsată la libera discreție a inspectorului de integritate. Spre exemplu, în cazul obținerii unor mărturii nu este clară răspunderea pe care o poartă martorul atât timp cât nu a fost și nici nu poate fi preîntâmpinat de către inspectorul de integritate de răspunderea penală pe care o poartă, așa cum aceasta are loc în cadrul unei proceduri judiciare sau de urmărire penală.</p> <p>Cu referire la prevederea propusă a fi reglementată la lit. g), alin. (1) al art. 20, considerăm că inspectorul de integritate, are dreptul să refuze, în scris și motivat, atât executarea indicațiilor parvenite de la vicepreședintele Autorității cât și indicațiile parvenite de la președintele Autorității. Totodată, formularea „pe care le consideră ilegale” va produce interpretări abuzive, lăsând selectiv la discreția inspectorului aprecierea circumstanțelor. Astfel, propunem reformularea acestei propuneri și excluderea cuvintelor „pe care le consideră”.</p> <p>Subsecvent, considerăm că această prevedere este mai cu seamă o obligație a inspectorului, decât un drept.</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p>
--	--	--	--

<p>restricțiilor și limitărilor și să asigure confidențialitatea și securitatea acestora, inclusiv după încetarea activității de control;</p> <p>e) să efectueze sau să solicite efectuarea evaluărilor pentru determinarea valorii de piață a bunurilor în procedurile de control.</p> <p>(2) Inspectorul de integritate are următoarele obligații:</p> <p>a) să-și îndeplinească atribuțiile cu obiectivitate, respectând principiile legalității, independenței, imparțialității, transparenței, confidențialității, celerității, integrității, egalității, al dreptului la apărare și al bunei administrări;</p> <p>a¹) să respecte metodologia de efectuare a verificărilor și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, să nu emită, fără motive convingătoare, acte care se abat de la practica generalizată de verificare și control a inspectorilor de integritate;</p> <p>b) să comunice imediat, în scris, conducătorului ierarhic</p>	<p>Menționăm că, în norma de la art. 20 alin. (2) deja este prevăzută litera f), astfel e necesară redactarea acestei propuneri prin substituirea în proiect a lit.f) cu lit.g).</p> <p>La art. 20 alin. (3) și (4) al Legii 132/2016 este prevăzută că „Inspectorul de integritate nu solicită și nu primește dispoziții, inclusiv de la președintele sau vicepreședintele Autorității, referitoare la controalele aflate în derulare privind averea și interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor” precum și că „orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate.” Considerăm că, respectivele prevederi, reprezintă o veritabilă garanție de independență a inspectorilor de integritate.</p> <p>La pct.12 al proiectului se propune abrogarea acestor norme, ceea ce va afecta grav independența și autonomia decizională a inspectorilor de integritate cu privire la controalele aflate în procedura acestora, precum și va periclita principiile fundamentale ale activității Autorității consacrate la art. 3 al Legii 132/2016.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.12 privind proiectului de lege Obiecții: Modificările propuse la art. 20 alin. (1) lit. f), alin. (2) lit. f) generează precondiții pentru o interpretare extensivă și acordarea unor drepturi și obligații excesive inspectorului de integritate.</p>	<p>Lit. f) se substituie cu lit. g).</p> <p>Propunerea de abrogare a alin. (3) și (4) din proiect se exclude.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	--	--

<p>superior orice situație de conflict de interese în care se află;</p> <p>c) să depună, în condițiile legii, declarația de avere și interese personale;</p> <p>d) să protejeze informațiile cu acces limitat care i-au devenit cunoscute în exercitarea atribuțiilor de serviciu și să nu le divulge persoanelor terțe decât în condițiile stabilite de lege;</p> <p>e) să se abțină de la orice activitate sau manifestare ce contravine funcției deținute.</p> <p>f) să respecte prevederile art. 7 alin. (2) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.</p> <p>(3) Inspectorul de integritate nu solicită și nu primește dispoziții, inclusiv de la președintele sau vicepreședintele Autorității, referitoare la controalele aflate în derulare privind averea și interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.</p> <p>(3¹) Nu constituie imixtiune în activitatea inspectorilor de integritate și sunt permise acțiunile de control ale președinte-</p>	<p>Respectiv, expresiile „alte măsuri neinterzise” și „alte măsuri necesare” sunt discreționare, deoarece acordă dreptul inspectorului de integritate de a exercita și alte măsuri, fără ca- reva restricții în acest sens.</p> <p>Conform exigențelor de tehnică legislativă stabilite Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în procesul de elaborare a proiectului de act normativ, autorul trebuie să se asigure că acesta trăsăturile calitative esențiale, cum ar fi precizia, predicibilitatea și coerența, în vederea oferirii anumite garanții împotriva exercitării arbitrare a prerogativelor puterii publice de către entitățile publice. Prin respectarea cerințelor stabilite, se restrâng posibilitățile agenților publici de a interpreta în mod extensiv gama de atribuții exercitate și de a pune în pericol integritatea instituțională. Or, pentru a realiza un interes public, este esențial să se reglementeze în mod exhaustiv atribuțiile exercitate, deoarece funcția publică presupune respectarea deplină a drepturilor și obligațiilor stabilite conform legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică. Astfel, atribuțiile unei persoane care exercită funcție administrativă trebuie expres și exhaustiv stabilite prin lege pentru a exclude abuzul.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandă reformularea normelor precitate supra și reglementarea în mod exhaustiv a drepturilor și obligațiilor inspectorului de integritate.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p>
---	---

<p>lui sau vicepreședintelui Autorității privind exercitarea competențelor de serviciu de către inspectorii de integritate, precum și privind modul în care inspectorii de integritate respectă practica generalizată de verificare și control.</p> <p>(4) Orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate.</p>		<p>1. La art. 20 alin. (3) și (4) al Legii 132/2016 este prevăzut că „Inspectorul de integritate nu solicită și nu primește dispoziții, inclusiv de la președintele sau vicepreședintele Autorității, referitoare la controalele aflate în derulare privind averea și interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor” precum și că „orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate.” Considerăm că, respectivele prevederi, reprezintă o veritabilă garanție de independență a inspectorilor de integritate. La pct. 12 al proiectului se propune abrogarea acestor norme, ceea ce va afecta grav independența și autonomia decizională a inspectorilor de integritate cu privire la controalele aflate în procedura acestora, precum și va periclita principiile fundamentale ale activității ANI, consacrate la art. 3 al Legii 132/2016.</p> <p>2. Independența decizională a inspectorului de integritate necesită a fi fortificată prin reglementări legislative adecvate, în sensul în care ar spori gradul de asumare a propriilor constatări reflectate într-un act de control. În situația în care, în interiorul procesului de efectuare a controlului, vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate poate formula indicații obligatorii de urmat, care ar conduce la un anumit rezultat, se impune un control extern al deciziei de revocare a actului de către superior, după modelul existent în procesul penal, când atât autorul deciziei, cât și persoanele drepturile cărora sunt</p>	<p>Propunerea de abrogare a alin. (3) și (4) din proiect se exclude.</p>
--	--	---	--

discutate pot formula obiecții prin contestare în procedura judiciară.

3. Art. 20 alin. (1) lit. g), conținut la pct. 12 din proiectul legii, necesită a fi examinat suplimentar, pentru oferirea unei clarități și finalități în măsură să determine ce acțiuni trebuie să întreprindă inspectorul de integritate în cazul dezacordului executării indicațiilor vicepreședintelui. De asemenea, se consideră necesar de a stabili cui i se va adresa inspectorul de integritate pentru prezentarea refuzului motivat: președintelui, vicepreședintelui sau, eventual, Consiliului de Integritate.

4. Totodată, nu este clar raționamentul abrogării alin. (4), care stabilește că „orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate”.

Asociația Promo-Lex

Autorii proiectului propun modificarea art. 20 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, prin completarea acestuia cu lit. f) (Inspectorul de integritate are următoarele obligații: f) să întreprindă alte măsuri necesare pentru verificarea deplină a tuturor aspectelor esențiale pentru verificarea sau control).

Trebuie specificat că alineatul (2) din articolul 20 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, conține deja litera f). În pofida acestui fapt, alineatul 2 din articolul 20 din Legea citată prevede obligațiile inspectorului de integritate, iar ținând cont de

Propunerea de abrogare a alin. (4) din proiect se exclude.

Lit. f) se substituie cu lit. g).

faptul că obligația este temeiul juridic pentru răspunderea juridică, la caz cea disciplinară, prevăzută inclusiv de art. 23 alin. 7 din aceeași Lege, completarea obligațiilor inspectorului de integritate cu norme incerte și imprevizibile, va putea duce la arbitrarul din partea persoanelor care vor decide aplicarea sancțiunilor disciplinare. Ipotețic, în cadrul unui control s-ar putea ivi anumite circumstanțe, care nu au fost cunoscute și nu puteau fi prevăzute de inspectorul de integritate și care ulterior, după consumarea acestora, ar putea fi imputate inspectorului de integritate. Din aceste considerente, recomandăm autorilor proiectului să-și revadă poziția în privința acestui aspect, în sensul excluderii acestui amendament sau încadrării acestor atribuții la alin. (1) al aceluiași articol - drepturile inspectorului de integritate.

Oficiul Băncii Mondiale

1. „să întreprindă alte măsuri neinterzise de lege pentru a acumula informații relevante pentru verificare sau control.” – O astfel de prevedere contrazice legalitatea ca principiu al statului de drept. Autoritățile publice și funcționarii acestora au dreptul de a efectua numai acțiunile care sunt stipulate în mod explicit în lege, nu „tot ceea ce nu este interzis”. Acest din urmă principiu se aplică persoanelor care nu exercită o autoritate publică. Această prevedere este prea largă și poate duce la abuzuri. Dacă inspectorilor le lipsesc anumite competențe specifice pentru a colecta informații, nu ar trebui să fie greu de inclus în lege ca prevederi explicite și nu printr-o prevedere „atocuprinzătoare”.

Nu se acceptă.

			<p>2. „să refuze, în scris și motivat, executarea indicațiilor vicepreședintelui Autorității pe care le consideră ilegale.” După cum s-a menționat mai sus, autorizarea doar a vicepreședintelui de a da astfel de instrucțiuni nu este conformă cu modelul obișnuit de organizare a funcției de conducere în orice organizație. De asemenea, aceasta subminează credibilitatea ANI ca autoritate de stat în care președintele, care a fost selectat printr-un proces competitiv deschis, are mai puțină autoritate decât adjunctul său, care nu a trecut printr-o astfel de selecție.</p> <p>De asemenea, nu este clar ce se întâmplă atunci când inspectorul refuză să pună în aplicare instrucțiunile pe care le consideră ilegale și care este următoarea acțiune în această situație.</p> <p>În general, considerăm că amendamentele conțin contradicții conceptuale interne. Acestea încearcă să păstreze autonomia inspectorilor, extinzând în același timp competențele conducerii de a-i controla. Modificările sunt parțiale și nu ating niciunul dintre obiective și vor duce la o funcționare ineficientă a acestui organ. Deoarece modelul de autonomie nu a funcționat în Moldova, acesta ar trebui înlocuit cu abordarea ierarhică obișnuită. Inspectorul întocmește un proiect de act de constatare care este aprobat de către superiorul său (de exemplu, inspectorul-șef); în cazul în care există un litigiu, cazul este ridicat la nivelul conducerii Autorității, care ia decizia finală și își asumă responsabilitatea pentru aceasta.</p>	<p>alin. (1) lit. g) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
	<p>Articolul 23. Răspunderea disciplinară</p>	<p>13. Art. 23 alin. (7) se completează cu lit. b¹)-b³) cu următorul cuprins: „b¹) muștrare aspră;</p>		

	<p>(7) Încălcarea de către inspectorul de integritate a obligațiilor profesionale, a disciplinei de serviciu, a conduitelor profesionale atrage următoarele sancțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) avertisment; b) mustrare; c) eliberarea din funcție. 	<p>b²) suspendarea dreptului de a fi promovat în funcție în decursul a doi ani;</p> <p>b³) retrogradarea în funcție și/sau în grad de calificare.”</p>		
<p>Articolul 24. Temeiurile încetării funcției de inspector de integritate</p> <p>(1) Funcția de inspector de integritate încetează ca urmare a eliberării din funcție ori în caz de deces.</p> <p>(2) Inspectorul de integritate este eliberat din funcție în următoarele cazuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) în cazul lichidării subdiviziunii Autorității sau al reducerii statelor de funcție; b) în cazul incapacității de a-și îndeplini atribuțiile, constatată prin examen medical de specialitate; c) în cazul nedepunerii clarității de avere și interese personale sau al refuzului de a o depune; d) în cazul încălcării grave sau încălcării sistematice a disciplinei, fapt constat de Comisiunea disciplinară; 	<p>14. Articolul 24.</p> <p>la aliniatul (1) după cuvântul „eliberării” se completează cu cuvintele „sau demisiei”;</p> <p>alin. (2):</p> <p>se completează cu lit. b¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„b¹) în cazul evaluării performanțelor cu calificativul nesatisfăcător, inclusiv în perioada de probă;”</p> <p>se completează cu lit. g) cu următorul cuprins:</p> <p>„g) în cazul în care rămâne definitiv actul de constatare care prevede încetarea funcției;”</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 15, prin care art. 24 alin. (1) se completează cu cuvintele „sau demisiei”, se recomandă revizuirea textului, după cum urmează:</p> <p>„Raporturile de serviciu pentru funcția de inspector de integritate încetează ca urmare a eliberării, demisiei din funcție ori în caz de deces”.</p> <p>Ajustarea textului este propusă în conformitate cu prevederile art. 61-65 din Legea nr. 158/2008, or, în acest context, încetează raporturile de serviciu, dar nu funcția publică. Similare, se recomandă revizuirea lit. g) din cadrul aceluiași punct, după cum urmează: „în cazul în care rămâne definitiv actul de constatare care prevede încetarea raporturilor de serviciu pentru funcția publică”. Totodată, se va revizui amendamentul ce vizează lit. g), or, în contextul în care un astfel de element structural există deja în textul legii, urmează a se clarifica dacă este vorba de expunerea în redacție nouă a aceluiași text, sau, după caz, de completare a art. 24 alin. (2) cu o literă suplimentară (în contextul enumerării existente, eventual, litera g’).</p> <p>Adițional, se propune revizuirea titlului art. 24, după cum urmează: „Temeiurile încetării ra-</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Titlul art. 24 și alin. (1) vor avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 24. Temeiurile încetării raporturilor de serviciu pentru funcția de inspector de integritate</p> <p>(1) Raporturile de serviciu pentru funcția de inspector de integritate încetează ca urmare a eliberării, demisiei din funcție sau în caz de deces.”</p> <p>la alin. (2):</p> <p>la lit. b¹) după cuvântul „performanțelor” se completează cu cuvântul „profesionale”.</p> <p>lit. g) se substituie cu lit. g¹) cu următorul cuprins: „g¹) în cazul în care rămâne definitiv actul de constatare care prevede în-</p>	

<p>e) în cazul constatării, ulterior angajării, că acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 18 alin. (1);</p> <p>f) în cazul comiterii unei infracțiuni și al condamnării printr-o sentință judecătorească definitivă;</p> <p>g) în cazul în care rămâne definitiv actul de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către inspectorul de integritate a unui act administrativ sau încheierea directă ori prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, incompatibilitățile, restricțiile și limitările;</p> <p>h) în cazul retragerii cetățeniei Republicii Moldova.</p>		<p>portunilor de serviciu pentru funcția de inspector de integritate”.</p> <p>Direcția generală juridică La pct.15, care reglementează art. 24, alin. (2), întru respectarea normei de la art. 51, alin. (6) al Legii 100/2017 cu privire la actele normative, textul „lit. g)” se va substitui cu „lit. h)”.</p> <p>Centrul de Analiza si Prevenire a Corupției (CAPC) Prevederile din art. 24, inclusiv din perspectiva propunerilor de modificare, nu sunt în concordanță cu capitolul VIII al Legii nr. 158/2018 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, care prevede patru cazuri pentru încetarea raporturilor de serviciu: în circumstanțele ce nu depind de voința părților; eliberarea din funcție; destituire; demisie. Recomandări: Revizuirea prevederilor.</p>	<p>cetarea raporturilor de serviciu pentru funcția publică.”</p> <p>lit. g) se substituie cu lit g¹)</p> <p>Propunerile de modificare a art. 24 a fost expuse în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
<p>Articolul 26. Etapele controlului averii și al intereselor personale Inspectorii de integritate verifică declarațiile de avere și interese personale, iar în cazurile prevăzute de prezenta lege, inițiază controlul averii și al intereselor personale, de asemenea, verifică în prealabil sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice, precum și sesizările din oficiu,</p>	<p>15. Art. 26: În titlul articolului, cuvintele „Etapale controlului” se substituie cu cuvântul „Control”; În textul articolului, textul „verifică declarațiile de avere și interese personale, iar în cazurile prevăzute de prezenta lege,” se exclude.</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament: Art. 26 va avea următorul cuprins: „Articolul 26. Controlul averii și al intereselor personale Inspectorii de integritate verifică depunerea la timp a declarațiilor de avere și interese personale și, în cazurile prevăzute de prezenta lege, inițiază controlul averii și intereselor personale, de asemenea verifică în prealabil sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice, precum și sesizările din oficiu, și efectuează controlul averii și al intereselor personale ale persoanelor vizate de aceste sesizări.”</p>	<p>Se acceptă. Art. 26 va avea următorul cuprins: „Articolul 26. Controlul averii și al intereselor personale Inspectorii de integritate verifică depunerea la timp a declarațiilor de avere și interese personale și, în cazurile prevăzute de prezenta lege, inițiază controlul averii și intereselor</p>

	<p>și efectuează controlul averii și al intereselor personale ale persoanelor vizate de aceste sesizări.</p>		<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) Dacă art. 27 se abrogă, art. 26 își pierde orice utilitate normativă. Recomandări: Abrogarea art. 26 din Legea nr. 132/2016.</p>	<p>personale, de asemenea verifică în prealabil sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice, precum și sesizările din oficiu, și efectuează controlul averii și al intereselor personale ale persoanelor vizate de aceste sesizări.”</p> <p>Art. 26 se expune în redacție nouă.</p>
	<p>Articolul 27. Verificarea declarațiilor de avere și interese personale (1) Verificarea declarațiilor de avere și interese personale constă în verificarea depunerii în termen a declarațiilor de către subiecții declarării, verificarea respectării cerințelor de formă a declarațiilor și verificarea existenței aparenței de încălcare a regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale. (2) Verificarea declarațiilor de avere și interese personale este inițiată după expirarea termenului de depunere a declarațiilor. Declarațiile de avere și</p>	<p>15. Art. 27 se abrogă.</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova În partea ce vizează abrogarea art. 27 din Legea nr. 132/2016, sugerăm revizuirea inițiativei și expunerea articolului nominalizat cu următorul cuprins: „Articolul 27. Efectele nedepunerii declarației de avere și interese personale (1) În cazul în care un subiect al declarării nu depune declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi transmite acestuia un demers pentru depunerea acesteia în termen de 30 de zile. (2) Nedepunerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile de la recepționarea demersului inspectorului de integritate constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării. Inspectorul de integritate no-</p>	<p>Se acceptă. Articolul 27 va avea următorul cuprins: „Articolul 27. Efectele nedepunerii declarației de avere și interese personale (1) În cazul în care un subiect al declarării nu depune declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi transmite acestuia un demers pentru depunerea acesteia în termen de 30 de zile. (2) Nedepunerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile de la recepționarea demersului inspectorului</p>

<p>interese personale verificate anual sunt identificate aleatoriu, în funcție de factorii de risc, factorii de corupție, de vulnerabilitatea subiecților de clarări și de criteriile aprobate de Consiliul de Integritate.</p> <p>(3) Cel puțin 30% dintre declarațiile de avere și interese personale verificate în decursul unui an calendaristic vor viza Președintele țării, deputați, miniștri, secretari de stat, judecători, procurori, audienți ai cursurilor de formare inițială ai Institutului Național al Justiției, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome.</p> <p>(4) Declarațiile de avere și interese personale supuse verificării se repartizează inspectorilor de integritate aleatoriu, prin sistemul electronic de distribuție. Fișa de repartizare și de redistribuire aleatorie se anexează în mod obligatoriu la dosar.</p> <p>(5) Verificarea declarațiilor de avere și interese personale se efectuează în cel mult două luni din momentul distribuirii/redistribuirii acestora. Ținând cont de complexitatea cauzei, de volumul de informații</p>	<p>tifică imediat, în acest sens, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării și președintele Autorității. Conducătorul entității publice sau al autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării este obligat să emită decizia privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării și să informeze Autoritatea în termen de 15 zile de la data recepționării notificării inspectorului de integritate”.</p> <p>Totodată, se va argumenta, în cuprinsul notei informative aferente proiectului de lege, propunerea de abrogare a prevederilor ce țin de procedura de verificare a declarațiilor de avere și interese personale.</p>	<p>de integritate constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării. Inspectorul de integritate notifică imediat, în acest sens, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție/validarea mandatului a subiectului declarării și președintele Autorității. Conducătorul organizației publice sau al autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării este obligat să emită decizia privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării și să informeze Autoritatea în termen de 15 zile de la data recepționării notificării inspectorului de integritate”.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Articolul se completează cu un alineat nou cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) Verificarea caracterului complet și a acurateții completării declarației de avere și interese personale se efectuează prin intermediul mijloacelor automate ale sistemului electronic de depunere a declarațiilor, în conformitate cu</p>
---	---	---

<p>ce trebuie obținute și analizate, de comportamentul participanților vizajați și a autorităților relevante, în baza unei solicitări motivate a inspectorului de integritate, președintele sau vicepreședintele Autorității poate prelungi termenul de verificare a declarației de avere și interese personale cu încă o lună.</p> <p>(6) Redistribuirea declarațiilor de avere și interese personale repartizate spre verificare se face în modul prevăzut la alin. (4), în următoarele cazuri:</p> <p>a) imposibilitatea inspectorului de integritate de a-și exercita atribuțiile timp de cel puțin 30 de zile;</p> <p>b) admiterea de către președintele sau vicepreședintele Autorității a abținerii motivate a inspectorului de integritate cărui i-au fost repartizate declarațiile de avere și interese personale;</p> <p>c) suspendarea din funcție a inspectorului de integritate în condițiile legii;</p> <p>d) conflictul de interese al inspectorului de integritate;</p> <p>e) neverificarea declarației de avere și interese personale pe o durată mai mare de 30 de zile, din motive nejustificate;</p>		<p>procedura aprobată de președintele Autorității.”</p> <p>Deputat Larisa VOLOH, amendament</p> <p>La Art. III. pct. 15 care prevede abrogarea art. 27 (verificarea declarațiilor de avere și interese personale) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, propunem examinarea acestei opțiuni prin prisma prevederilor stabilite la art. 5 alin. (8) lit. c), alin. (11) lit. c) din Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, precum și la art. 22 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.</p> <p>Potrivit normelor de referință mandatul persoanelor cu funcție de demnitate publică începe înainte de termen, inclusiv, în caz de ne-depunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, fapt stabilit prin act de constatare rămas definitiv al ANI.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>Menționăm că, art. 27 în redacția actuală prevede inclusiv principiul de distribuire aleatorie</p>	<p>ției de avere și interese personale se efectuează prin intermediul mijloacelor automate ale sistemului electronic de depunere a declarațiilor, în conformitate cu procedura aprobată de președintele Autorității.”</p> <p>Articolul 27 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Articolul 27 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	--	---

<p>f) eliberarea din funcție a inspectorului de integritate.</p> <p>(7) Despre redistribuirea declarațiilor de avere și interese personale în temeiul alin. (6) lit. a), b), e)-f) este informat Consiliul de Integritate în cel mult 3 zile de la redistribuire.</p> <p>(8) După finalizarea verificării, inspectorul de integritate emite un proces-verbal cu privire la:</p> <p>a) constatarea depunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale, întrunirea condițiilor de formă a acestora și lipsa aparenței de încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;</p> <p>b) constatarea nedepunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale;</p> <p>c) constatarea aparenței de nedeclarare a tuturor bunurilor sau intereselor personale de către subiectul declarării ori de declarare eronată sau incompletă a acestora;</p> <p>d) constatarea aparenței de existență a unei diferențe substanțiale între veniturile obținute și cheltuielile realizate, pe</p>		<p>a declarațiilor de avere și interese personale supuse verificării. Acest mecanism reprezintă o garanție a repartizării obiective și imparțiale a dosarelor. Abrogarea acestor prevederi creează premise pentru distribuire netransparente, fapt care ar putea pune la îndoială integritatea inspectorului și a concluziilor formulate de către acesta.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.15, 20, art. V pct.1, 2 potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiectii:</p> <p>La pct.15 se va examina suplimentar oportunitatea abrogării normelor privind verificarea declarațiilor de avere și interese personale, cu prezentarea argumentelor pertinente care justifică astfel de modificări.</p> <p>Ca urmare, prin abrogarea art. 27 din Legea nr. 132/2016, se creează incertitudine privind la modalitatea de verificare a declarațiilor de avere și interese personale, tipurile și categoriile de declarații de avere ce urmează a fi verificate anual, cum se va asigura transparența efectuării verificării declarațiilor și în acest caz se are în vedere modul de repartizare a inspectorilor de integritate a declarațiilor supuse verificării, termenul de verificare a declarațiilor și prelungirea acestuia, fiind cont de complexitatea cauzei, de volumul de informații ce trebuie obținute și analizate, de comportamentul participanților vizajați și a autorităților relevante, măsurile întreprinse de către inspectorul de integritate în cazul constatării, în urma verificării a declarațiilor de avere și interese personale, a nedepunerii sau</p>
---	--	---

<p>de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte,</p> <p>e) constatarea apariției de nedeclarare a unor conflicte de interese, incompatibilități, restricții și limitări.</p> <p>(9) Dacă, în urma verificării declarațiilor de avere și interese personale, se constată că un subiect al declarării nu a depus sau a depus tardiv declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi aplică acestuia sancțiunea contravențională corespunzătoare.</p> <p>(10) În cazul în care un subiect al declarării nu depune declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi transmite acestuia un demers pentru depunerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile.</p> <p>(11) Nedeținerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile de la recepționarea demersului inspectorului de integritate constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării. Inspectorul</p>	<p>depunerii tardive a acesteia de către subiectul declarării, ori în cazul în care există bănuiele rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni sau încălcarea legislației fiscale, aparenta de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, acesta face o sesizare privind efectuarea controlului cu privire la respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Lipsa unor astfel de reglementări va crea dubii referitor la modalitatea de verificare a declarației de avere și interese personale de către inspectorul de integritate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm excluderea normelor citate ori reexaminarea oportunității abrogării art. 27 și completarea notei informative cu argumente pertinente în acest sens.</p> <p>Asociația Promo-Lex</p> <p>În proiectul de lege se propune abrogarea art. 27 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Verificarea declarațiilor de avere și interese personale. Abrogarea acestui articol presupune excluderea unei competențe de bază a ANI. Astfel, conform raportului de activitate al ANI pentru anul 2023, în această perioadă inspectorii de integritate au finalizat verificarea a 938 de declarații de avere și interese personale, fiind emise procese-verbale în acest sens.</p> <p>Recomandăm autorilor proiectului să descrie în nota informativă motivele care au stat la baza acestei abrogări.</p>	<p>Articolul 27 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Articolul 27 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
---	--	---

	<p>rul de integritate notifică imediat în acest sens conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării și președintele Autorității. Conducătorul organizației publice sau al autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării este obligat să emită decizia privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării și să informeze Autoritatea în termen de 15 zile de la data recepționării notificării inspectorului de integritate.</p> <p>(12) Dacă, în procesul verificării declarațiilor de avere și interese personale, există bănuțeli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni sau încălcarea legislației fiscale, inspectorul de integritate sesizează organul de urmărire penală sau, după caz, Serviciul Fiscal de Stat și informează președintele Autorității. În acest caz, inspectorul de integritate va continua procedura de verificare. Organul de urmărire penală și Serviciul Fiscal de Stat au obligația să informeze Autoritatea cu privire</p>	<p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>Propunem înlocuirea articolului 27 cu următorul text:</p> <p>„Articolul 27. Verificarea depunerii la timp a declarațiilor de avere și interese personale și verificarea caracterului complet al acestora</p> <p>(1) Inspectorii de integritate verifică depunerea la timp a declarațiilor de avere și interese personale prin selectarea aleatorie a declarațiilor pe baza factorilor de risc, în cazul primirii sesizărilor depuse de către persoane fizice sau juridice, autorități publice sau prin verificarea automată a depunerii la timp. Factorii de risc și procedura de verificare a depunerii la timp a declarațiilor de avere și interese personale se aprobă de către președintele Autorității.</p> <p>(2) Dacă se constată că un subiect al declarației nu a depus sau a depus tardiv declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi aplică acestuia sancțiunea corespunzătoare infracțiunii.</p> <p>(3) În cazul în care un subiect al declarației nu depune declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi transmite acestuia un demers pentru depunerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile.</p> <p>(4) Nedepunerea declarației de avere și interese personale în termen de 30 de zile de la recepționarea demersului inspectorului de integritate constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării. Inspectorul de integritate no-</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Articolul 27 se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	--	--

la decizia luată. Autoritatea are dreptul să conteste acțiunile și actele organului de urmărire penală și ale Serviciului Fiscal de Stat.

(13) Dacă, în urma verificării unei declarații de avere și interese personale, inspectorul de integritate constată aparența de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, de nedeclarare a tuturor bunurilor și intereselor personale ori de declarare eronată sau incompletă a acestora, ori aparența unei diferențe substanțiale între veniturile obținute, cheluielile realizate și averea dobândită ale subiectului declarării, inspectorul de integritate face o sesizare privind efectuarea controlului averii și al intereselor personale ale subiectului vizat.

(14) Dacă, în urma verificării unei declarații de avere și interese personale, inspectorul de integritate constată aparența de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, acesta face o sesizare privind efectuarea controlului cu privire la respectarea regimului juridic al

tifică imediat în acest sens conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării și președintele Autorității. Conducătorul organizației publice sau al autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării este obligat să emită decizia privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării și să informeze Autoritatea în termen de 15 zile de la data recepționării notificării inspectorului de integritate.

(5) Verificarea caracterului complet și a acurateții completării declarației de avere și interese personale se efectuează prin intermediul mijloacelor automate ale sistemului electronic de depunere a declarațiilor, în conformitate cu procedura aprobată de președintele Autorității.

[Prevederile privind alocarea și realocarea aleatorie ar trebui mutate la articolul 30 sau în altă prevedere]

Art. 27 se completează cu un alineat nou. A se vedea supra.

	<p>conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.</p> <p>Articolul 28. Inițierea controlului averii și al intereselor personale</p> <p>(c) Controlul din oficiu se inițiază printr-o sesizare făcută de președintele ori vicepreședintele Autorității sau de inspectorul de integritate. Controlul din oficiu se inițiază în cazurile prevăzute la art. 27 alin. (13) și (14), precum și în baza informațiilor publice sau a unor sesizări anonime. Sesizarea privind inițierea controlului din oficiu se distribuie conform art. 30, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>16. Art. 28 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„2) Controlul din oficiu se inițiază printr-o sesizare făcută de președintele ori vicepreședintele Autorității sau de inspectorul de integritate, în baza informațiilor publice, a informațiilor ce au devenit cunoscute în urma exercitării atribuțiilor, a sesizărilor și a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor. Sesizarea privind inițierea controlului din oficiu se distribuie conform art. 30, care se aplică în modul corespunzător, și se verifică prealabil conform art. 31.”</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>Art. 28 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„2) Controlul din oficiu se inițiază printr-o sesizare făcută de președintele ori vicepreședintele Autorității sau de inspectorul de integritate, în baza informațiilor publice sau a informațiilor ce au devenit cunoscute în urma exercitării atribuțiilor, sau în baza sesizărilor și a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor integrate în SIA „e-Integritate”. Sesizarea privind inițierea controlului din oficiu se distribuie conform art. 30, care se aplică în modul corespunzător, și se verifică prealabil conform art. 31.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 28 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„2) Controlul din oficiu se inițiază printr-o sesizare făcută de președintele ori vicepreședintele Autorității sau de inspectorul de integritate, în baza informațiilor publice sau a informațiilor ce au devenit cunoscute în urma exercitării atribuțiilor, sau în baza sesizărilor și a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor integrate în SIA „e-Integritate”. Sesizarea privind inițierea controlului din oficiu se distribuie conform art. 30, care se aplică în modul corespunzător, și se verifică prealabil conform art. 31.”</p>
			<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>Art. III pct.16 potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiecții:</p> <p>Expresia „criteriile de risc de identificare a declarațiilor” comportă caracter coruptibil, lăsând la latitudinea subiectului responsabil posibilitatea de a decide asupra criteriilor de risc.</p>	<p>Art. 28 alin. (2) se expune în redacție nouă cu specificarea că criteriile de risc sunt integrate în SIA „e-Integritate”.</p>

	<p>Norma nu respectă condițiile de claritate și precizie, ceea ce poate genera multiple interpretări.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Stabilirea exhaustivă prin proiect a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor.</p>	<p>Art. 28 alin. (2) se expune în redacție nouă cu specificarea că criteriile de risc sunt integrate în SIA „e-Integritate”.</p>
<p>Norma nu respectă condițiile de claritate și precizie, ceea ce poate genera multiple interpretări.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Stabilirea exhaustivă prin proiect a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor.</p>	<p>Contul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPO)</p> <p>în partea ce privește criteriile de risc de identificare a declarațiilor”, textul este confuz. În fond, în cazul în care se renunță de la conceptul verificării declarațiilor de avere și interese personale, devin inaplicabile prevederile ce țin de cele 40% de verificări care trebuie să fie efectuate în privința persoanelor cu funcții de demnitate publică. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Revizuirea normelor. Reținem recomandarea și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.</p>	<p>Art. 28 alin. (2) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
<p>Norma nu respectă condițiile de claritate și precizie, ceea ce poate genera multiple interpretări.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Stabilirea exhaustivă prin proiect a criteriilor de risc de identificare a declarațiilor.</p>	<p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>Articolul 28. Inițierea controlului averii și al intereselor personale</p> <p>„(2) Controlul din oficiu se inițiază pe baza unei sesizări făcute de președintele sau vicepreședintele Autorității sau de inspectorul de integritate. Controlul din oficiu începe pe baza unei evaluări a riscului declarațiilor efectuate în conformitate cu procedura stabilită de președintele Autorității, precum și pe baza unor informații publice sau a unor declarații anonime. Sesizarea</p>	<p>Art. 28 alin. (2) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>

	<p>Articolul 29. Depunerea sesizărilor</p> <p>(1) Personalele fizice sau persoanele juridice pot depune, în condițiile legii, sesizări în adresa Autorității în formă scrisă, prin poștă, prin fax sau în format electronic ori în mod verbal, sesizarea fiind consemnată într-un proces-verbal.</p>		<p>17. La art. 29 alin. (1) textul „, prin fax” și „ori în mod verbal, sesizarea fiind consemnată în mod verbal” se exclude.</p>	<p>privind inițierea controlului din oficiu se distribuie conform art. 30, care se aplică în modul corespunzător și face obiectul unei verificări prealabile în conformitate cu articolul 31.”</p> <p>Deputat Olesea STAMATE, amendament.</p> <p>Punctul 17 din proiect care prevede modificarea art. 29 alin. (1) se exclude.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.17, excluderea din alin. (1) al art. 29 a modalității de depunere a sesizărilor „prin fax și în mod verbal - consemnând într-un proces-verbal”, va contravine normelor prevăzute la alin. (2) al art. 72 din Codul administrativ care prevede că <i>petiția poate fi depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax, transmisă informă electronică sau poate fi depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal.</i></p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 17 din proiect care prevede modificarea art. 29 alin. (1) se exclude.</p> <p>Punctul 17 din proiect se exclude.</p>
			<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>Art. III pct.17 potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiecții:</p> <p>La pct.17 - art. 29 alin. (1), urmează a fi revizuite modificările propuse, deoarece această prevedere derogă nejustificat de la art. 72 alin. (2) din Codul administrativ, conform căruia, petiția poate fi depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax ori depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal. Potrivit art. 9 din același cod, prin petiție. În sensul prezentului cod se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică</p>	<p>Punctul 17 din proiect se exclude.</p>	

		<p>sau Juridică.</p> <p>În acest sens, integrând modificările propuse cu redacția în vigoare a art. 29 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, persoanele fizice sau persoanele juridice pot depune, în condițiile legii, sesizări în adresa Autorității în formă scrisă, prin poștă, prin fax sau în format electronic. Astfel, proiectul exclude termenul „prin fax și scrieri în mod verbal, sesizarea fiind consemnată într-un proces-verbal”.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm menținerea redacției în vigoare a art. 29 alin. (1), deoarece prin modificarea propusă se creează confuzii cu privire la modul de depunere a sesizărilor în adresa Autorității Naționale de Integritate.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Propunerea desconsideră principiile de bază ale procedurii administrative, principiile eficienței și comunicării, conștințite prin art. 28 și art. 33 din Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116/2018. Potrivit normelor citate, procedura administrativă se realizează într-un mod simplu, adecvat, rapid, eficient și corespunzător scopului. Realizarea procedurii administrative prin intermediul mijloacelor electronice de comunicație este obligatorie în toate situațiile în care mijloacele respective pot fi utilizate, cu excepția cazurilor în care legea stabilește altfel. Procedura administrativă se realizează în scris, pe suport de hârtie sau în format electronic, dacă caracterul urgent al măsurii nu</p>	<p>Punctul 17 din proiect se exclude.</p>
--	--	---	---

			<p>cere o realizare verbală a procedurii administrative. Comunicarea interinstituțională și comunicarea cu participanții sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poștă, telefon, fax, poștă electronică etc.), acordându-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficiență, rapiditate și economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicație. Propunerea contravine și prevederilor art. 72 din Codul administrativ. Privit celor din urmă, petiția poate fi: a) depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax; transmisă în formă electronică; depusă verbal, fiind consemnată într-un proces verbal. Propunerea este inacceptabilă din perspectiva art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, care stăruiează că anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domeniul specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile Codului administrativ numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor Codului administrativ.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p>	
<p>Articolul 30. Distribuirea aleatorie a sesizărilor</p> <p>(1) Sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice, precum și cele din oficiu se înregistrează în termen de cel mult o zi lucrătoare și se repartizează aleatoriu, în ziua înregistrării, prin</p>	<p>18. Art. 30: la alin. (1) cuvintele „în ziua înregistrării” se substituie cu textul „în cel mult 2 zile lucrătoare de la data înregistrării”.</p> <p>alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) Redistribuirea sesizărilor și a dosarelor de control nefinalizate se face în următoarele cazuri:</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 30 alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) Redistribuirea sesizărilor și a dosarelor de control se face în următoarele cazuri: a) imposibilitatea inspectorului de integritate de a-și exercita atribuțiile timp de cel puțin 30 de zile, în cazul verificării prealabile; b) admiterea abținerii și recuzării a inspectorului de integritate;</p>	<p>Se acceptă. La art. 30 alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) Redistribuirea sesizărilor și a dosarelor de control se face în următoarele cazuri: a) imposibilitatea inspectorului de integritate de a-și exercita atribuțiile</p>	

<p>sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.</p> <p>(2) Redistribuirea sesizărilor repartizate inspectorilor de integritate se face în condițiile art. 27 alin. (6).</p>	<p>a) imposibilitatea inspectorului de integritate de a-și exercita atribuțiile timp de cel puțin 30 de zile, în cazul verificării prealabile;</p> <p>b) admiterea abținerii a inspectorului de integritate;</p> <p>c) suspendarea din funcție a inspectorului de integritate;</p> <p>d) conflictul de interese al inspectorului de integritate;</p> <p>e) revocarea actului de constatare;</p> <p>f) demisia sau eliberarea din funcție a inspectorului de integritate.</p> <p>Se completează cu alineatul 3 cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) În cazul redistribuirii sesizărilor și a do- sarelor de control nefinalizate, în temeiul preve- derilor alin. (2), începe a curge un nou termen prevăzut de prezenta lege.”</p>	<p>c) suspendarea din funcție a inspectorului de integritate;</p> <p>d) conflictul de interese al inspectorului de integritate declarat în condițiile Legii nr. 133/2016;</p> <p>e) revocarea procesului verbal de refuz în inițiere controlului sau a actului de constatare;</p> <p>f) demisia sau eliberarea din funcție a inspectorului de integritate.”</p>	<p>timp de cel puțin 30 de zile, în cazul verificării prealabile;</p> <p>b) admiterea abținerii și recuzării a inspectorului de integritate;</p> <p>c) suspendarea din funcție a inspectorului de integritate;</p> <p>d) conflictul de interese al inspectorului de integritate declarat în condițiile Legii nr. 133/2016;</p> <p>e) revocarea procesului verbal de refuz în inițiere controlului sau a actului de constatare;</p> <p>f) demisia sau eliberarea din funcție a inspectorului de integritate.”</p>
		<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea alin. (3) art. 30 introdus de autori în Legea nr. 132/2016.</p> <p>Reînțeperea termenului de control contra- vine principiilor statului de drept din mai multe motive importante:</p> <p>Principiul legalității și predictibilității. Într-un stat de drept, oamenii au dreptul să știe în ce circumstanțe și pentru cât timp pot fi supuși controlului. Reînțeperea termenului de control va duce la incertitudine și imprevizibilitate pen- tru persoanele vizate.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (3) se exclude.</p>

			<p>Dreptul la apărare: Orice persoană vizată are dreptul la apărare, inclusiv dreptul de a se pregăti adecvat pentru a răspunde controalelor sau verificărilor legale. Reînceperea termenului de control poate împiedica exercitarea acestui drept fundamental, deoarece persoana nu va avea certitudine în acest sens.</p> <p>Riscul de abuzuri și utilizare discreționară: Reînceperea termenului de control poate crea oportunități pentru abuzuri din partea autorităților sau pentru utilizarea discreționară a puterii de către acestea. Aceasta poate afecta negativ drepturile persoanei vizate, expunându-i la riscul de tratament arbitrar sau inechitabil.</p> <p>În concluzie, reînceperea termenului de control contravine drepturilor persoanei vizate prin crearea de incertitudine, reducerea predictibilității în aplicarea legii, și prin amenințarea cu posibile abuzuri și încălcări ale confidențialității datelor personale. Este esențial ca orice măsură de control sau verificare să fie realizată în conformitate cu legislația aplicabilă și să respecte drepturile fundamentale ale individului. În final, această propunere este contrară atât Constituției Republicii Moldova (art. 23), cât și CEDO, deoarece va permite efectuarea unui control la infinit.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 18, în cazul art. 30 alin. (3), se va vedea soluția propusă de calculare a unui nou termen în cazul redistribuirii sesizărilor și a dosarelor de control, pentru a evita eventualele abuzuri.</p> <p style="text-align: right;">Se acceptă. Alin. (3) se exclude.</p>
--	--	--	---

	<p>Articolul 31. Verificarea prealabilă a sesizărilor depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice</p> <p>(1) În termen de 30 de zile de la data repartizării sesizării depuse de o persoană fizică sau persoană juridică, inspectorul de integritate efectuează</p>	<p>19. Art. 31 se completează cu alin. (3) cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) Procesul-verbal de inițiere a controlului nu se supune niciuneia căi de atac”.</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 30 alin. (1)</p> <p>Reținem comentariul expus la modificarea propusă la art. 29 alin. (1) din Legea nr. 132/2016. Termenele cu care operează art. 30 din Legea nr. 132/2016 contravin principiului eficienței în sensul art. 28 din Codul administrativ, dar și prevederilor art. 73 alin. (1) din Codul administrativ. Potrivit ultimelor, autoritatea publică este obligată să primească și să înregistreze imediat petiția sau alte documente depuse în cadrul procedurii administrative. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 30 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Revizuirea termenelor de înregistrare și distribuire aleatorii a sesizării.</p> <p>La art. 30 alin. (3)</p> <p>Prevederile sunt confuze, nefiind clar termenul la care se face referință.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Concretizarea normelor astfel încât să fie clar că se face referință la termenul de efectuare a controlului.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea alin. (3) din art. 31 Legii nr. 132/2016, propus de autorii.</p> <p>Încălcarea dreptului la un recurs efectiv înseamnă că o persoană nu poate să beneficieze de un proces adecvat și echitabil pentru a contesta deciziile sau acțiunile care afectează drepturile și interesele sale. Acest drept este garantat</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (3) se exclude.</p>	
--	--	---	---	--	--	--

<p>verificarea prealabilă a acesteia. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică existența aparenței de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea de către inspector a unui proces-verbal în care se indică motivele și temeiurile de inițiere sau de refuz al inițierii controlului averii și al intereselor personale.</p> <p>(2) Procesul-verbal prevăzut la alin. (1) se publică pe pagina web oficială a Autorității în cel mult 7 zile de la emitere și se comunică subiectului vizat.</p>		<p>de mai multe documente și tratate internaționale, inclusiv de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de Constituția Republicii Moldova.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 19 se va examina dacă nu este excesivă interdicția contestării procesului-verbal de inițiere a controlului, or, contestarea actului nu suspendă procedura controlului. Eventual, se va prevedea că contestarea procesului-verbal de inițiere a controlului nu suspendă controlul. Se va ține cont că nu poate fi exclus categoric faptul că chiar și acest act administrativ în anumite situații poate fi adoptat cu nerespectarea prevederilor legale.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.19, art. 31 se completează cu alin. (3) care prevede că <i>procesul-verbal de inițiere a controlului nu se supune nici unei căi de atac.</i> Atenționăm că, introducerea acestor prevederi, va exclude posibilitatea controlului pre-judiciar și al celui judiciar privind legalitatea și temeinicia inițierii controlului. Aceasta reprezintă o încălcare a dreptului la apărare a subiectului de clarării, garantat de Constituția RM și CEDO, fapt care ar putea duce la eventuale condamnări a RM pe acest aspect. Acest mijloc de apărare trebuie în continuare păstrat, sau eventual să se prevadă că contestarea procesului-verbal de inițiere a controlului se va ataca odată cu actul de constatare emis de către inspectorul de integritate.</p>	<p>Se acceptă. Alin. (3) se exclude.</p> <p>Se acceptă. Alin. (3) se exclude.</p>
--	--	--	---

<p>Articolul 32. Drepturile persoanei supuse controlului averii și al intereselor personale</p> <p>Persoana supusă controlului averii și al intereselor personale are dreptul:</p> <p>a) să fie informată despre inițierea controlului prevăzut la art. 33;</p> <p>b) să fie asistată de un avocat sau un avocat stagiar;</p> <p>c) să ia cunoștință de sesiunea depersonalizată și de celelalte materiale ale controlului după finalizarea acestuia, însă până la emiterea actului de constatare;</p> <p>d) să prezinte date și informații suplimentare, pe care le consideră necesare, inclusiv evaluarea proprie a valorii reale a bunurilor;</p> <p>e) să conteste, în condițiile legii, procesul-verbal menționat la art. 27 alin. (8) și actul de constatare emis de către inspectorul de integritate.</p>	<p>20. Art. 32: la lit. e) textul „procesul-verbal menționat la art. 27 alin. (8) și” se exclude; se completează cu lit. f) cu următorul cuprins:</p> <p>„f) să acorde acces inspectorului de integritate și evaluatorului contractat de Autoritate la bunurile supuse evaluării.”</p>	<p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.20, 21, art. IV pct. I potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiecții:</p> <p>Analizând normele precitate, acestea sunt formulate ambiguu și vor crea situații confuze la aplicate în ceea ce privește următoarele aspecte:</p> <p>1. Cu referire la formula propusă de proiect la art. 32 lit.f), art. 33 alin. (11), pe de o parte norma oferă dreptul subiectului declarării de accorda acces sau nu inspectorului de integritate și evaluatorului la bunurile supuse evaluării, iar pe de alta, proiectul stabilește la art. 33 alin. (11) dreptul inspectorului de integritate de a pune la baza controlului valoarea maximă pentru un bun similar stabilită de evaluator, în cazul refuzului accesului la bunurile supuse evaluării. În cazul unei eventuale adopțiuni a proiectului în formula propusă, există riscul ca subiectului de clarării care nu a oferit accesul inspectorului de integritate și evaluatorului contractat de Autoritate, deoarece și-a realizat dreptul său prevăzut la art. 32 lit.d) de a prezenta evaluarea proprie a valorii reale a bunurilor, oricum să fie sancționat (inclusiv prin stabilirea din oficiu al valorii maxime a bunului). Or, în cazul imposibilității de a asigura accesul din varii motive – persoana nu poate fi sancționată pentru acțiuni ce nu îi sunt imputabile.</p>	<p>Art. 33 alin. (11) se expune în redacție nouă. A se vedea infra.</p>
<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Articolul propus spre completare enumeră drepturile speciale oferite persoanei supuse</p>	<p>Nu se acceptă.</p>		

		<p>controlului. Completarea este inutilă, acest drept fiind oferit persoanei supuse controlului de la sine.</p> <p>Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p> <p>La fel, propunem după cum urmează: Art. 32 alin. (1) se completează cu lit. f) cu următorul cuprins:</p> <p>„f) să nu fie urmărită, verificată, controlată pentru declarația de avere și interese personale cu privire la care a fost emis un act definitiv în condițiile art. 34 alin. (2); 35 alin. (4) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.”</p> <p>În acest sens se va respecta principiul „non bis in idem”, - dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori. Or, potrivit art. 19 lit. h); 27 alin. (12); 33 alin. (12); 35 alin. (2), (3) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, inspectorii de integritate constată contravenții, examinează cauze contravenționale și aplică sancțiuni contravenționale; iar în cazul în care se constată existența unei infracțiuni rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni sau privind încălcarea legislației fiscale, la orice etapă a controlului, inspectorul de integritate sesizează organul de urmărire penală sau, după caz, Serviciul Fiscal de Stat și informează președintele Autorității; totodată, actul de constatare este transmis organului de urmărire penală sau Serviciului Fiscal de Stat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
--	--	---	------------------------------

<p>Articolul 33. Controlul averii și al intereselor personale</p> <p>(1) Controlul sesizărilor depuse conform art. 28 alin. (2), precum și al celor pe marginea cărora a fost emis un proces-verbal de inițiere a controlului conform art. 31 alin. (1), se efectuează conform prezentului articol.</p> <p>(2) Cel puțin 20% dintre controalele de avere și interese personale finalizate în decursul unui an calendaristic vor viza persoanele cu funcții de demnitate publică.</p> <p>(3) În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică aspectele menționate la art. 7 alin. (1) lit. c) pentru durata deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, inclusiv pe perioada suspendării acesteia. Controlul poate fi inițiat oricând în perioada deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, precum și în decurs de trei ani de la încetarea acestei calități.</p> <p>(4) Controlul se extinde asupra averii membrilor de familie și a concubinului/ concubinei persoanei supuse controlului. Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înregistrate pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane.</p> <p>(5) Dacă subiectul declarării a indicat împreună, venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra creditorului, donatorului și comodatului.”;</p> <p>la alin. (9) cuvintele „documentele și informațiile solicitate” se substituie cu cuvintele „informațiile sau dovezile convingătoare”;</p> <p>la alin. (10) după cuvântul „obținute” se completează cu cuvântul „legal”, iar după cuvintele „informațiilor sau dovezilor” se completează cu cuvântul „convingătoare”.</p>	<p>21. La art. 33: alin. (2) - (5) vor avea următorul cuprins: „(2) Cel puțin 40% dintre controalele de avere și interese personale finalizate în decursul unui an calendaristic vor viza persoanele cu funcții de demnitate publică.</p> <p>(3) În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică aspectele menționate la art. 7 alin. (1) lit. c) pentru durata deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, inclusiv pe perioada suspendării acesteia. Controlul poate fi inițiat oricând în perioada deținerii calității de subiect al declarării averii și intereselor personale, precum și în decurs de trei ani de la încetarea acestei calități.</p> <p>(4) Controlul se extinde asupra averii membrilor de familie și a concubinului/ concubinei persoanei supuse controlului. Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înregistrate pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane.</p> <p>(5) Dacă subiectul declarării a indicat împreună, venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra creditorului, donatorului și comodatului.”;</p> <p>la alin. (9) cuvintele „documentele și informațiile solicitate” se substituie cu cuvintele „informațiile sau dovezile convingătoare”;</p> <p>la alin. (10) după cuvântul „obținute” se completează cu cuvântul „legal”, iar după cuvintele „informațiilor sau dovezilor” se completează cu cuvântul „convingătoare”.</p>	<p>Deputat Olessea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 33: modificările la alin. (2) se exclud; la alin. (5) cuvântul „indicat” se substituie cu cuvântul „obținut”.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La alin. (4), cuvintele „există aparență” nu sunt clare, motiv pentru care pot duce la abuzuri. Astfel, în contextul în care este vorba de extinderea controlului inclusiv în privința persoanelor care nu sunt subiecți ai declarării, punem determinarea mai exactă a cazurilor în care se va putea aplica această prevedere. La fel, se vor determina limitele acestui control.</p> <p>La alin. (9) și (10), expresia „dovezile convingătoare” la fel lasă loc arbitrarului, motiv pentru care necesită a fi revizuită.</p> <p>Alin. (11) al art. 33 necesită a fi corelat cu art. 21 alin. (4) din Legea nr. 989/2002, conform căruia „În cazul în care proprietarul bunurilor imobiliare refuză să asigure accesul evaluatorului la obiectul supus evaluării obligatorii, evaluatorul este în drept să estimeze valoarea obiectului, conducându-se de datele cadastrului bunurilor imobiliare sau de valoarea obiectelor similare”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 33: modificările la alin. (2) se exclud; la alin. (5) cuvântul „indicat” se substituie cu cuvântul „obținut”.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La alin. (4) cuvintele „există aparență” se substituie cu cuvintele „există bănuțeli rezonabile”.</p> <p>Modificările la alin. (9) și alin. (10) se exclud.</p> <p>Nu toate bunurile care urmează a fi evaluate sunt bunuri imobiliare.</p> <p>Alin. (11) va avea următorul cuprins: „(11) Dacă nu poate clarifica neconcordanțele esențiale dintre valoarea declarată și valoarea reală a bunurilor declarate de subiectul declarării, precum și valoarea bunurilor nedecarate de acesta, inspectorul de integritate dispune</p>
--	--	--	---

<p>asupra membrilor de familie, părinților/socriilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.</p> <p>(5) Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodatului. Acestora li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.</p> <p>(9) Dacă persoana supusă controlului, precum și persoanele menționate la alin. (4) și (5) nu prezintă documentele și informațiile solicitate, inspectorul de integritate constată, în cazul în care alte documente</p>	<p>alin. (11) va avea următorul cuprins: „(11) Dacă nu poate clarifica neconcordanțele esențiale dintre valoarea declarată și valoarea reală a bunurilor declarate, precum și a bunurilor nedecarate de către subiectul declarării, inspectorul de integritate dispune evaluarea acestora. În cazul refuzului accesului la bunurile supuse evaluării, inspectorul va pune la baza controlului valoarea maximă pentru un bun similar stabilită de evaluator.”</p> <p>alin. (14) se completează cu propoziția: „Termenul efectuării controlului se suspendă conform Codului administrativ al Republicii Moldova.”</p>	<p>Direcția generală juridică La pct.21, la alin. (4) al art. 33, atenționăm că, posibilitatea extinderii controlului asupra persoanelor terțe, care nu au calitatea de subiect al declarării, crează posibilitatea pentru abuzuri din partea inspectorilor de integritate, or prevederea introdusă prin legea de modificare lărgeste nelimitat sfera persoanelor controlate. De asemenea, categoria de aparență care ar putea determina pornirea controlului asupra persoanelor care nu au calitatea de subiect al declarării este una vagă și echivocă, susceptibilă de interpretări dublitate.</p> <p>Cu referire la alin. (9) și (10) ale art. 33 expresia „dovezi convingătoare” ar putea servi la eventuale abuzuri și urmează a fi revăzută.</p> <p>Prin modificarea alin. (11) al art. 33 se stabilește că „în caz de refuz a accesului la bunurile supuse evaluării, inspectorul va pune la baza controlului valoarea maximă pentru un bun similar stabilită de evaluator”, prevedere ce va contraveni alin. (4) al art. 21 din Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, conform căruia, în cazul în care proprietarul bunurilor imobiliare refuză să asigure accesul evaluatorului la obiectul supus evaluării obligatorii, evaluatorul este în drept să estimeze valoarea obiectului, conducându-se de datele cadastrului</p>	<p>evaluarea acestora conform Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare.”</p> <p>La alin. (4) cuvintele „există aparență” se substituie cu cuvintele „există bănuiele rezonabile”</p> <p>Modificările la alin. (9) și alin. (10) se exclud.</p> <p>Alin. (11) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	---	--	--

<p>sau informații nu sugerează contrariul, că suspiciunile sale cu privire la încălcarea regulii și intereselor personale sunt întemeiate.</p> <p>(10) În cazul în care inspectorul de integritate are bănuiele rezonabile că persoana supusă controlului deține și alte bunuri decât cele înscrise în declarația de avere și interese personale sau există aparența de diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută, acesta îi solicită persoanei supuse controlului informații și dovezi privind justificarea acestei diferențe și punctul său de vedere. Punctul de vedere al persoanei supuse controlului urmează a fi prezentat în termen de 15 zile de la solicitare. În caz de neprezentare a informațiilor sau dovezilor privind justificarea diferenței între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută de subiectul declarării personal sau prin intermediul unor terți, inspectorul de integritate contestă, dacă alte documente sau informații nu sugerează contrariul, că persoana verificată</p>		<p>bunurilor imobile sau de valoarea obiectelor similare”.</p> <p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>2. La art. 33 alin. (4), termenul „aparență” nu prezintă o terminologie juridică, având o formulare ambiguu, care nu corespunde rigorilor de tehnică legislativă stabilite de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În acest caz, se recomandă uniformizarea termenului pe tot parcursul textului Legii nr. 132/2016, cât și a proiectului, prin utilizarea expresiei „există bănuiele rezonabile”.</p> <p>3. Este neclar cine se încadrează în categoria „altor persoane”, or cercul acestora poate fi format dintr-o multitudine de persoane. În plus, astfel de prevederi afectează drepturile și interesele altor persoane fizice/juridice, care nu sunt în funcții publice și nu sunt subiecți ai declarării în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, contrar garanțiilor statuate de art. 54 din Constituția Republicii Moldova. Or, în cazul în care aceste persoane nu sunt subiecți ai declarării în sensul Legii nr. 133/2016, unicul control aplicabil este cel fiscal, acesta urmând să rămână în competența exclusivă a organelor fiscale. Mai mult, nici proiectul, nici Legea nu oferă o măsură de protecție a informațiilor solicitate de inspectorul de integritate „altor persoane” privind viața familială și privată, informații care conțin date cu caracter personal, informații care pot constitui secret comercial, alte informații care au tangență nemijlocită cu drepturile și libertățile protejate de lege și Constituție.</p> <p>La alin. (4) cuvintele „există aparență” se substituie cu cuvintele „există bănuiele rezonabile”</p>
--	--	--

<p>nu a declarat toată averea sau că există o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită.</p> <p>(11) Pentru clarificarea tuturor neconcordanțelor dintre valoarea declarată și valoarea reală a bunurilor menționate în declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate poate dispune evaluarea acestora.</p> <p>(14) Controlul averii și al intereselor personale se efectuează în cel mult 9 luni de la realizarea sesizării. Ținând cont de complexitatea controlului, de comportamentul participanților vizați și a autorităților relevante, în baza unei solicitări motivate a inspectorului de integritate, președintele sau vicepreședintele Autorității poate prelungi termenul de efectuare a controlului până la cel mult 18 luni.</p>	<p>4. Cu referire la modificarea propusă pentru alin. (9) al art. 33, aceasta va determina o tautologie juridică, fapt care denotă neînțelegerea existenței de calitate a legii vizate de art. 54 alin. (1) lit.g) al Legii nr. 100/2017, care stabilește că, la elaborarea textului proiectului actului normativ se evită tautologiile juridice. Or, redacția în vigoare a normei respective conține expresia „în cazul în care alte documente sau informații nu sugerează contrariul” vizată de modificarea propusă.</p> <p>Recomandări:</p> <p>La art. 33 alin. (4), se recomandă uniformizarea termenului pe tot parcursul textului Legii nr. 132/2016, cât și a proiectului, prin utilizarea substituției cuvântului „aparență” cu cuvintele „există bănuieți rezonabile”.</p> <p>La fel, sugerăm revizuirea normelor care se referă la bunurile „altor persoane” prin prisma comentariilor expuse supra.</p> <p>Cu referire la alin. (9) al art. 33, se propune excluderea modificărilor propuse, întru respectarea regulilor de tehnică legislativă stabilite de art. 54 al Legii nr. 100/2017.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>La art. 33 alin. (2)-(5)</p> <p>1) În conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, verbele se utilizează, de regulă, la timpul prezent. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (11) din Legea nr. 132/2016.</p>	<p>Modificările la alin. (9) se exclud.</p> <p>Art. 33 alin. (4) a fost modificat.</p>
---	---	--

		<p>2) Este de recomandat uniformizarea modului de expunere a textului.</p> <p>Recomandări:</p> <p>1) Pentru ambele alineate, de substituit cuvintele „se va extinde” cu cuvintele „se extinde”. Reținem recomandarea și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (11) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>2) Pentru alin. (4), primul enunț, de exclus cuvântul „averii”. Pentru alin. (4), enunțul al doilea, de exclus cuvintele „bunuri și”. Pentru alin. (5), de substituit cuvintele „deține bunuri” cu cuvintele „bunuri deținute”.</p> <p>La art. 33 alin. (9)</p> <p>Prevederi care ar putea genera abuzuri. Pornind de la textul alineatelor (4)-(8), este vorba de informațiile solicitate de către inspectorul de integritate. Astfel, urmează a păstra termenul „solicitate”, inspectorul de integritate urmând să solicite informații relevante și convingătoare. Termenul „convingătoare” este un calificativ echivoc - inspectorul de integritate și persoanele supuse controlului ar putea evalua, în mod diferit, caracterul convingător al informațiilor. Reținem obiecția și pentru modificarea propusă la art. 33 alin. (10) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Excluderea normelor din Proiect. Reținem recomandarea și pentru modificarea propusă la alin. (10) din Legea nr. 132/2016.</p> <p>Asociația Promo-Lex</p> <p>Nu sunt clare raționamentele de care s-au condus autorii proiectului când au decis să propună mărirea procentului de controale de avere</p>	<p>Modificare de tehnică legislativă.</p> <p>Modificările la alin. (9) se exclud.</p> <p>Modificările la alin. (2) se exclud.</p>
--	--	---	---

		<p>și interese personale ce vizează persoanele cu funcții de demnitate publică, de la 20% la 40%, prevăzut la art. 33 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.</p> <p>5. Considerăm că substituirea cuvintelor „documentele și informațiile solicitate” (sublinierea ne aparține) cu „informațiile sau dovezile convingătoare”, ce se propune a fi efectuată la art. 33 alin. (9) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, va plasa persoana supusă controlului averii și al intereselor personale într-o poziție dezavantajoasă. Sarcina probațiunii și subsecvent efectuării investigației este pusă pe seama autorității publice și nu persoanei vizate. În acest sens, relevante sunt prevederile art. 85 alin. 3 din Codul administrativ nr. 116/2018, care prevăd că, autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților. Pentru aceasta, autoritatea publică stabilește scopul investigațiilor necesare și felul acestora.</p> <p>6. Tot aici, la alin. (10) din același articol, autorii proiectului propun ca după cuvântul „obținute” se completează cu cuvântul „legal”, iar după cuvintele „informațiilor sau dovezilor” se completează cu cuvântul „convingătoare”. În viziunea noastră completarea cu cuvântul „convingătoare” nu este cea mai reușită, deoarece nu este definit cum va aprecia autoritatea competentă dacă informația este convingătoare sau nu. Și dacă nu este convingătoare, autoritatea com-</p>	<p>Modificările la alin. (9) se exclud.</p> <p>Modificările la alin. (10) se exclud.</p>
--	--	---	--

		<p>petentă cum va acționa? Va solicita repetat informații convingătoare până la ce moment, dacă spre exemplu, persoana nu are alte probe și dovedi?</p> <p>Prin urmare, recomandăm autorilor proiectului să renunțe la aspectele menționate la pct. 5 și 6.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>1. Sugerăm următoarea formulare a alineatului (2). Aceasta permite ANI să gestioneze volumul de lucru al Autorității și să stabilească o ordine de prioritate (succesiune) a verificărilor.</p> <p>„(2) Autoritatea determină ordinea de prioritate pentru inițierea controlului bunurilor și intereselor patrimoniale în funcție de motivele unui astfel de control detaliate la alineatul (1) și de capacitatea Autorității. Cel puțin 40 % din procedurile de control inițiate pe baza prezentului regulament ar trebui să se refere la declarații depuse de persoane care dețin funcții guvernamentale de răspundere selectate aleatoriu”</p> <p>2. „Dacă există aparență că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane.” „Dacă există aparență” este o formulare vagă. Modificările ar trebui să explice ce înseamnă „aparență”, dacă o astfel de aparență ar trebui să fie rezonabilă și în ce măsură, care este domeniul de aplicare și scopul verificării bunurilor persoanei.</p> <p>3. „Dacă subiectul declarației a indicat imprumuturi, venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va</p>	<p>Modificările la alin. (2) se exclud.</p> <p>La alin. (4) cuvintele „există aparență” se substituie cu cuvintele „există bănuieți rezonabile”</p>
--	--	---	---

extinde și asupra creditorului, donatorului și co-modantului.” Această prevedere pare excesivă, deoarece declanșează o verificare automată. Nu există un prag valoric pentru astfel de cadouri/împrumuturi care să declanșeze controlul. Aceasta va impune o sarcină excesivă asupra ANI și, în majoritatea cazurilor, nu va duce la descoperirea niciunei încălcări. Posibilitatea de a extinde verificarea la terțe persoane ar trebui să se bazeze pe îndoieli justificate că persoana care a oferit un bun drept cadou sau un împrumut privat nu a avut mijloace financiare pentru acesta. Aceasta ar însemna, în practică, că inspectorul ar face o simplă verificare a venitului oficial al persoanei terțe prin intermediul datelor de la administrația fiscală și, în cazul în care există o discrepanță evidentă și semnificativă, ar putea lansa proceduri de inspecție cu privire la persoana respectivă.

4. Modificările din 2021 stabilesc un termen de nouă luni pentru finalizarea verificării, cu posibilitatea de a prelungi această perioadă până la 18 luni. Atât cele nouă luni, cât și cele 18 luni sunt excesive. În plus, motivele pentru prelungirea verificării sunt vagi și prea largi. Posibilitatea de suspendare care este adăugată prin amendament este un alt motiv pentru a reduce termenul limită. În plus față de motivele de suspendare prevăzute în Codul Administrativ, legea ar putea prevedea că procedura de verificare este suspendată pentru o perioadă limitată (de exemplu, până la trei luni) în cazul în care informațiile au fost solicitate din străinătate și procedura de control nu poate continua fără detaliile respective.

<p>Articolul 34. Rezultatele controlului averii și al intereselor personale</p> <p>(1) Dacă inspectorul de integritate constată că averea și interesele personale nu au fost declarate în mod corespunzător sau că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcției publice sau de demnitate publică și veniturile obținute și cheltuielile realizate în aceeași perioadă există o diferență substanțială, acesta emite un act prin care constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, aplică sancțiunea contravențională și alte măsuri prevăzute de lege.</p> <p>(2) Dacă nu constată una dintre situațiile prevăzute la alin. (1), inspectorul de integritate emite un act privind lipsa încălcării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.</p> <p>(3) Dacă constată o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită a persoanei supuse controlului, inspectorul de integritate dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de</p>	<p>22. Art. 34: la alin. (1), după cuvântul „obținute” se completează cu cuvântul „legal”, iar cuvântul „exercitării” se substituie cu cuvântul „deținerii”; alin. (3) va avea următorul cuprins: „(3) Dacă constată o diferență substanțială între veniturile obținute legal, cheltuielile realizate și averea dobândită, inspectorul de integritate dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acesteia și aplică interdicția de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.” se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins: „(3¹) Dacă constată includerea în declarația de avere și interese personale a datelor incomplete sau eronate, inclusiv a veniturilor inexistente, care a rezultat în nedeclararea corespunzătoare a averii sau a veniturilor în valoare ce depășește două salarii medii lunare pe economie, inspectorul de integritate inițiază procedura contravențională și aplică sancțiunea contravențională.”; la alin. (6) cuvintele „poate solicita” se substituie cu cuvântul „solicită”.</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 34 alin. (3) după cuvântul „dobândită” se completează cu cuvintele „de subiectul declarării”.</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune următoare redacție alin. (3) art. 34 a Legii nr. 132/2016: „(3) Dacă constată o diferență substanțială între veniturile obținute legal, cheltuielile realizate și averea dobândită, inspectorul de integritate poate dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acesteia și aplică interdicția de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.”</p> <p>Revenind la argumentele invocate supra referitor la necesitatea unui control judiciar efectiv pentru stabilirea sancțiunii de încetare a mandatului/ raporturilor de muncă/ raporturilor de serviciu, menționez și următoarele. Individualizarea unei astfel de sancțiuni este necesară și asigură că pedeapsa aplicată reflectă gradul de vinovăție și natura specifică a acțiunilor comise. Astfel, se respectă principiul fundamental al justiției și echității în aplicarea legii. Mai mult, atunci când sancțiuni aplicate sunt văzute ca fiind corecte și proporționale în funcție de circumstanțele individuale, aceasta contribuie la consolidarea încrederii publicului în sistemul de stat.</p>	<p>Se acceptă. La art. 34 alin. (3) după cuvântul „dobândită” se completează cu cuvintele „de subiectul declarării”.</p> <p>Nu se acceptă. Cuvântul „poate” oferă luarea deciziei la discreția inspectorului de integritate și poate avea un caracter corupțional.</p>
--	--	--	--

<p>serviciu ale acesteia și aplică interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică. Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile din momentul în care actul de contestare rămâne definitiv, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.</p> <p>(6) În cazul contestării actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, Autoritatea poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare.</p>		<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 22, cu privire la modificările propuse pentru art. 34 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, care prevede competența inspectorului de integritate de a dispune încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu și aplicarea interdicției de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 al legii menționate, se va ține cont de încetarea mandatelor în cazul funcțiilor electivă. Spre exemplu, în cazul deputaților, ridicarea mandatului se hotărăște de Parlament, cu votul majorității deputaților aleși la cererea Autorității Naționale de Integritate (a se vedea Legea nr. 39/0994 despre statutul deputatului în Parlament), iar în cazul consilierilor locali, mandatul consilierului se ridică de către Comisia Electorală Centrală la solicitarea Autorității Naționale de Integritate (Legea nr. 768/2000).</p> <p>În partea ce ține de art. 34 alin. (3¹), subliniem că în prezent falsul în declarații este incriminat în temeiul art. 352¹ din Codul penal, însă nu și de Codul contravențional. Totodată, propunerea formulată ar implica și modificarea Codului contravențional. În aceste condiții, am asista la o dublare a răspunderii juridice pentru una și aceeași faptă: atât potrivit Codului penal, cât și potrivit Codului contravențional. Or, fapta care ar urma să fie conștințită în Codul contravențional practic ar imita fapta penală consacrată la art. 352¹ alin. (2) din Codul penal. Mai mult chiar, norma penală ar fi incidentă pentru săvârșirea unor fapte mai puțin periculoase, în timp ce norma contravențională – pentru fapte mai periculoase. Cu alte cuvinte, dacă valoarea veniturilor declarate necorespunzător ar depăși</p>	<p>Încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu și aplicarea interdicției de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 al Legii nr. 133/2026 are loc în temeiul actului de constatare definitiv.</p> <p>Alin. (3¹) al art. 34 din proiect se exclude.</p>
---	--	--	--

două salarii medii lunare pe economie, ar fi aplicabilă norma contravențională. În același timp, dacă valoarea acestor venituri ar fi sub limita celor două salarii medii lunare pe economie, ar deveni aplicabilă norma de la art. 352¹ alin. (2) din Codul penal. O asemenea soluție nu poate fi acceptată.

Direcția generală juridică

La pct.22, observăm că dispozițiile alineatelor (3) și (3¹) din art. 34 se exclud reciproc. Ori, legiuitorul urmează a se hotărî asupra soluției pentru care acesta pledează referitor la valoarea averii nedecarate - diferența substanțială vs. două salarii medii pe economie.

Totodată, cu privire la modificările propuse pentru alin. (3) al art. 34 urmează a se ține cont de încetarea mandatelor în cazul funcțiilor electivite. Conform art. 22 din Legea nr. 199/2000 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, „în cazul demnitarului ales, încetarea înainte de termen a mandatului are loc în condițiile prevăzute de legislația specială ce reglementează activitatea demnitarului respectiv, iar în cazul demnitarului numit, încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție”. Or, cazul deputaților, ridicarea mandatului se decide de Parlament, cu votul majorității deputaților aleși la cererea ANI (Legea nr. 39/1994 despre statutul deputatului în Parlament), iar în cazul consilier-

Alin. (3¹) al art. 34 din proiect se exclude.

rilor locali, primarilor mandatul se ridică de către Comisia Electorală Centrală la sesizarea ANI (Legea nr. 768/2000).

Subsecvent, Autoritatea nu are calitate de angajat în raport cu subiectul declarării, respectiv nu poate dispune încetarea mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu. Obiecție valabilă și pentru pct.26 prin care se propune modificarea lit. b) alin. (1) al art. 39, de asemenea obiecția este valabilă și pentru pct.2 care modifică lit.e¹) alin. (1) din art. 7.

Cu referire la art. 34 alin. (3¹) subliniem că, în prezent falsul în declarații este incriminat în temeiul art. 352¹ din Codul penal, însă nu și de Codul contravențional. Propunerea formulată ar implica și modificarea Codului contravențional. Astfel vom avea o dublare a răspunderii pentru una și aceeași faptă, atât potrivit Codului penal, cât și potrivit Codului contravențional. Mai mult, norma penală ar fi incidentă pentru săvârșirea unor fapte mai puțin periculoase, în timp ce norma contravențională - pentru fapte mai periculoase. Cu alte cuvinte, dacă valoarea veniturilor declarate necorespunzător ar depăși două salarii medii lunare pe economie, ar fi aplicabilă norma contravențională, iar dacă valoarea acestor venituri ar fi sub limita celor două salarii medii lunare pe economie se va aplica norma penală.

Centrul Național Anticorupție

Art. III pct.22 potrivit proiectului de lege

Obiecții:

Primo, se trage atenția asupra termenului „venituri inexistente” în calitate de indicator ce

			<p>urmează a fi analizat de către inspectorul de integritate în cadrul controlului averii și al intereselor personale. În acest sens, nici proiectul, nici textul în vigoare al Legii nr. 132/2016 și Legii nr. 133/2016, nu definesc noțiunea respectivă, aceasta având un caracter generic și putând a fi interpretat extincitiv/restrictiv. Or, art. 23 din Constituția Republicii Moldova stabilește dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.</p> <p>Prin urmare, stabilirea unui astfel de indicator incert de către inspectorul de integritate determină nerespectarea condiției clarității normei legale. Este necesar de a aduce claritate referitor la expresia „venituri inexistent” pentru, a nu lăsa la discreția inspectorului de integritate de a aprecia caracterul inexistent al acestora.;</p> <p>Secundo, conform prevederilor citate, inspectorul de integritate are competența de a iniția procedura contravențională și a aplica sancțiunea contravențională în cazul în care subiectul declarării a inclus în declarația de avere și interese personale date incomplete sau eronate. Dacă analizăm această faptă, constatăm că această faptă nu se încadrează în prevederile Codului contravențional, aceasta fiind incriminată de art. 352/1 alin. (2) Cod penal, potrivit căruia, „Includerea intenționată a unor date incomplete sau false, neincluderea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale se pedepsește cu amendă în mărime de la 400 la 600 unități convenționale sau cu închisoare de până la 1 an, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen</p>
--	--	--	--

de la 2 la 5 ani.” În atare situație, se atrage atenția asupra unor prevederi care, odată puse în aplicare, pot genera riscuri de corupție. Aceste riscuri se manifestă prin lipsa unor reglementări privind sancțiunile contravenționale aplicate pentru astfel de încălcări și a competenței Autorității de a aplica astfel de sancțiuni în calitatea sa de agent constator. Această situație poate duce la posibile abuzuri din partea inspectorilor de integritate.

În același sens, în ipoteza unei eventuale modificări a Codului contravențional, poate duce la apariția riscului dublării răspunderii juridice pentru aceeași încălcare. Se remarcă că, proiectul prevede limitele survenirii răspunderii contravenționale, aceasta fiind cuantificată prin stabilirea valorii veniturilor nedecarate corespunzător de către subiectul declarării, și anume răspunderea contravențională survine în cazul în care nu au fost declarate veniturile în valoare ce depășesc două salarii medii lunare pe economie. În acest caz, odată ce inspectorul de integritate constată că valoarea veniturilor nedecarate nu depășește valoarea stabilită, se prezumă că fapta respectivă se va califica conform art. 352¹ Cod penal, ceea ce va genera în consecință un dezechilibru dintre încălcare și sancțiune pentru fapta stabilită de proiect. Este important să se evidențieze că, atunci când se impune o sancțiune pentru încălcarea regulilor propuse, este esențial să se ia în considerare valorile sociale afectate de comportamentul social periculos, precum și gradul de pericol social.

Mai mult, la formularea normei citate supra, autorul nu a luat în considerare nici acel fapt că

			<p>micșorarea valorii de referință în contextul inflației și creșterii considerabile a prețurilor de piață a bunurilor supuse evaluării este cel puțin alogică și disproporțională în raport cu subiecții declarării. Nota informativă care însoțește proiectul nu oferă justificări cu privire la necesitatea acestor intervenții legislative, nu sunt prezentate în mod clar argumentele autorului care au stat la baza modificărilor respective.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm excluderea normei propuse de proiect la art. 34 alin. (3¹) ori reexaminarea acesteia prin prisma comentariilor expuse supra, precum și stabilirea rațională și proporțională a valorii de referință.</p> <p>În subsidiar, recomandăm definirea termenului de „venituri inexistente” și reglementarea modului în care inspectorul de integritate va determina „caracterul inexistent” al acestor venituri.</p>	<p>Alin. (3¹) al art. 34 din proiect se exclude.</p>
	<p>Articolul 35. Actul de con-statare</p>	<p>23. Art. 35 se completează cu alin. (2¹) și (6) cu următorul cuprins:</p>	<p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p> <p>La pct. 22, cu privire la modificările propuse pentru art. 34 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, care prevede că după cuvântul „obținute” se completează cu cuvântul „legal”, introducerea cuvântului - „legal”, este neconstituțional, or, încalcă prevederile alin. (3), propoziția 2 din art. 46 din Constituția Republicii Moldova, în conformitate cu care, „Caracterul licit al dobândirii se prezumă”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 34 alin. (1) cuvântul „legal” se exclude.</p> <p>Este în corelare cu modificările la art. 33 alin. (10) din lege.</p>
			<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 23 remarcăm că prin proiect se dis-torsionează conceptul care a stat la baza Legii</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (2¹) și (6) vor avea următorul cuprins:</p>

<p>(1) Actul de constatare va cuprinde următoarele:</p> <p>a) partea introductivă, în care se indică data și locul emiterii actului, numele și prenumele inspectorului de integritate, funcția și datele privind persoana supusă controlului, motivul controlului;</p> <p>b) partea descriptivă, care cuprinde poziția persoanei supuse controlului și constatările inspectorului;</p> <p>c) decizia luată;</p> <p>d) măsurile ce urmează a fi întreprinse de către organizația publică sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție a subiectului declarării;</p> <p>e) informația privind exercitarea căilor de atac.</p> <p>(2) Actul de constatare se emite prin publicarea acestuia pe pagina web oficială a Autorității. Inspectorul de integritate, în termen de 5 zile de la emiterea actului de constatare, îl transmite în formă scrisă persoanei supuse controlului și, după caz, organului de urmărire penală sau Serviciului Fiscal de Stat.</p> <p>(3) Actul de constatare transmis organului de urmărire penală sau Serviciului Fiscal de</p>	<p>„(2¹) Pe pagina web oficială a Autorității se păstrează toate actele de constatare emise de inspectorii.”</p> <p>(6) În termen de 30 de zile de la emitere, vicepreședintele Autorității poate, prin decizie motivată, revoca din oficiu actul de constatare gravă a legii sau a metodologiei de efectuare a controlului. În acest caz, dosarul de control se redistribuie aleatoriu în vederea continuării controlului de către un alt inspector de integritate. Decizia de revocare nu se supune nici unei căi de atac. Decizia de revocare se publică în termen de 5 zile lucrătoare pe pagina web oficială a Autorității.”</p>	<p>nr. 132/2016, și anume cel al independenței funcționale a inspectorilor de integritate. Astfel, deși inspectorul de integritate se subordonează din punct de vedere administrativ, acesta este independent în luarea deciziilor pe caz. Mai mult, încălcarea legii necesită a fi constatată pentru a avea consecințe. Plus la aceasta, trebuie redumersite condițiile în care ar putea fi revocat, din oficiu, de către vicepreședintele Autorității, actul de constatare. Mai exact, se pune ca acest lucru să fie posibil, de exemplu, atunci când actul de constatare este emis cu încălcarea „gravă” a legii.</p> <p>Totodată, termenul „gravă” provoacă neclaritate, lăsând loc de interpretare abuzivă și de aplicare arbitrară a legii. Prin urmare, aspectele referitoare la încălcarea „gravă” a legii nu pot fi reținute în dispoziția normei respective, or, anterior Curtea Constituțională, prin constatările sale, a declarat neconstituțională sintagma „gravă”, ca fiind lipsită de previzibilitate și de claritate. Cu referire la încălcarea metodologiei efectuării controlului, considerăm că această prevedere nu urmează să constituie temei de revocare a unei decizii independente la care a ajuns inspectorul de integritate, în conținutul în care la art. 20 alin. (1) lit. f) se operează cu formula „să întreprindă alte măsuri neinterzise de lege pentru a acumula informații relevante pentru verificare sau control”.</p> <p>Un alt aspect important care urmează a fi soluționat din perspectiva sporirii independenței decizionale a inspectorului de integritate se referă la posibilitatea contestării hotărârii de revo-</p>	<p>„(2¹) Pe pagina web oficială a Autorității se păstrează toate actele de constatare emise de inspectorii de integritate.</p> <p>„(6) În termen de 30 de zile de la emitere, vicepreședintele Autorității poate, prin decizie motivată, revoca din oficiu actul de constatare care a fost emis cu încălcarea legii. În acest caz, dosarul de control se redistribuie aleatoriu în vederea continuării controlului de către un alt inspector de integritate. Decizia de revocare se publică în termen de 5 zile lucrătoare pe pagina web oficială a Autorității.”</p>
--	--	---	--

<p>Stat este examinat în mod obligatoriu de către aceste instituții. Ele urmează să întreprindă de urgență măsurile care se impun potrivit competențelor lor legale și să informeze Autoritatea cu privire la măsurile întreprinse. Autoritatea are dreptul să conteste acțiunile și acțiunile organului de urmărire penală și ale Serviciului Fiscal de Stat.</p> <p>(4) Actul de constatare rămâne definitiv la expirarea termenului de contestare menționat la art. 36 alin. (1) sau, dacă este contestat, în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă.</p> <p>(5) Dacă actul de constatare a rămas definitiv, Autoritatea îl expediază, în termen de 15 zile, organelor competente în vederea executării acestuia și luării altor măsuri legale care se impun. Conducătorul organizației publice sau al autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării este obligat, în termen de o lună, să informeze Autoritatea cu privire la măsurile întreprinse.</p>	<p>care a deciziei, pentru ca o instanță să decidă te-meinicia acesteia în procedura controlului judi-ciar extern și nu instituțional.</p> <p>Independența decizională a inspectorului de integritate necesită a fi fortificată prin regle-mentări legislative adecvate, în sensul în care ar spori gradul de asumare a propriilor constatări reflectate într-un act de control. În situația în care, în interiorul procesului de efectuare a con-trolului, vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate poate formula indicații obligatorii de urmat, care ar conduce la un anumit rezultat, se impune un control extern al deciziei de revo-care a actului de către superior, după modelul existent în procesul penal, când atât autorul de-ciziei, cât și persoanele drepturile cărora sunt discutate pot formula obiecții prin contestare în procedura judiciară. În contextul asigurării in-dependenței inspectorului de integritate, se vor revizui și completările propuse la art. 36.</p> <p>Mai mult, cu referire la pct. 24 ce prevede reluarea controlului avenii și al intereselor per-sonale, este de menționat că controlul de refe-rință reprezintă o procedură administrativă des-fășurată de către Autoritatea Națională de Inte-gritate, cu respectarea prevederilor Codului ad-ministrativ (cu unele particularități stabilite prin lege). Astfel, legiuitorul a stabilit expres teme-urile de reluare a unei proceduri administrative, posibilă în condițiile art. 170 din Codul admi-nistrativ și desfășurată la cererea persoanei afectate.</p> <p>Totodată, alin. (5) și (6) din art. 170 al Codu-lui administrativ prevede posibilitatea pornirii</p>
---	--

		<p>de către autoritatea publică, din oficiu, a procedurii de anulare a unui act administrativ individual incontestabil, cu respectarea condițiilor art. 143–147 din Codul menționat.</p> <p>Prin urmare, anularea actului de constatare de către instanța de judecată pe motive de procedură nu poate servi temei pentru reluarea controlului averii și al intereselor personale. Or, în acest caz, se încalcă principiile eficienței, proporționalității, securității raporturilor juridice, precum și cel al comprehensibilității menționate în art. 28–30 și 32 din Codul administrativ.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.23, la alin. (6) al art. 35 se propune a fi reglementat că decizia de revocare nu se pune nici unei căi de atac. Considerăm că, imposibilitatea de a contesta decizia de revocare a actului de constatare ar contraveni garanțiilor subiectului controlului împotriva revocării actelor administrative favorabile sau defavorabile prevăzute în Codul administrativ la articolul 145, 146.</p> <p>Subsidiar, aplicarea substantivului a revoca pentru cazul încetării efectelor actului de constatare exclude posibilitatea încetării efectelor acestuia pentru cazul actelor ilegale or instituția revocării actelor administrative este prevăzută de Codul administrativ exclusiv pentru cazul actelor legale așa cum prevede dispozițiile articolul 145, 146 din Codul administrativ. Astfel instituția de revocare a actelor administrative se aplică cu desăvârșire actelor legale nu și celor care au fost emise cu încălcarea gravă a legii sau a metodologiei de efectuare a controlului.</p>	<p>Art. 35 alin. (6) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	--	--

		<p>Centrul de Analiza si Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Pentru a spori predictibilitatea normelor, este important să se concretizeze data publicării actelor de constatare pe pagina web - data emiterii actului sau data devenirii lui definitive.</p> <p>Recomandări:</p> <p>De specificat data publicării actelor de constatare pe pagina web - data emiterii actului sau data devenirii lui definitive.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova</p> <p>1. La pct. 23 din proiect remarcăm că, prin proiect se distorsionează conceptul care a stat la baza Legii nr. 132/2016, și anume cel al independenței funcționale a inspectorilor de integritate. Astfel, deși inspectorul de integritate se subordonează din punct de vedere administrativ, acesta este independent în luarea deciziilor pe caz. Mai mult, încălcarea legii necesită a fi constatată pentru a avea consecințe. Plus la aceasta, trezesc nedumerire condițiile în care ar putea fi revocat, din oficiu, de către vicepreședintele Autorității, actul de constatare. Mai exact, se propune ca acest lucru să fie posibil, de exemplu, atunci când actul de constatare este emis cu încălcarea „gravă” a legii.</p> <p>2. Totodată, termenul „gravă” provoacă neclaritate, lăsând loc de interpretare abuzivă și de aplicare arbitrară a legii. Prin urmare, aspectele referitoare la încălcarea „gravă” a legii nu pot fi reținute în dispoziția normei respective, or, anterior Curtea Constituțională, prin constatările</p>	<p>Alin. (2) prevede publicarea actului de constatare.</p> <p>Alin. (6) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	--	---

sale, a declarat neconstituțională sintagma „gravă”, ca fiind lipsită de previzibilitate și de claritate. Cu referire la încălcarea metodologiei efectuării controlului, considerăm că această prevedere nu urmează să constituie temei de revocare a unei decizii independente la care a ajuns inspectorul de integritate, în contextul în care la art. 20 alin. (1) lit. f) se operează cu formula „să întreprindă alte măsuri neinterzise de lege pentru a acumula informații relevante pentru verificare sau control”.

3. Un alt aspect important care urmează a fi soluționat din perspectiva sporirii independenței decizionale a inspectorului de integritate se referă la posibilitatea contestării hotărârii de revocare a deciziei, pentru ca o instanță să decidă temeinicia acesteia în procedura controlului judiciar extern și nu instituțional.

Asociația Promo-Lex

Articolul 35 se propune a fi completat cu alin. (6), după cum urmează: „În termen de 30 de zile de la emitere, vicepreședintele Autorității poate, prin decizie motivată, revoca din oficiu actul de constatare care a fost emis cu încălcarea gravă a legii sau a metodologiei de efectuare a controlului. În acest caz, dosarul de control se redistribuie aleatoriu în vederea continuării controlului de către un alt inspector de integritate. Decizia de revocare nu se supune nici unei căi de atac. Decizia de revocare se publică în termen de 5 zile lucrătoare pe pagina web oficială a Autorității”.

Alin. (6) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.

		<p>În opinia noastră, sintagma „încălcare gravă a legii sau a metodologiei de efectuare a controlului” va crea dificultăți de interpretare. Prin urmare, pentru a exclude acest scenariu, în scopul asigurării unei clarități și previzibilități a textului legii, propunem autorilor proiectului definiția noțiunii sus-indicate în următorul enunț al aceluiși alineat. Evidențiem că legislatorul național are deja o asemenea experiență în Codul de procedură penală nr. 122/2003, art. 6 pct. 11¹ (~eroare gravă de fapt), în Legea nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, art. 4¹ (~neglijență gravă), ș.a.</p> <p>Totodată, nu este clar de ce decizia de revocare a actului de constatare nu se supune niciunei căi de atac. Analizând nota informativă, nu a fost posibil de stabilit logica autorilor proiectului de lege.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>1. Modificările din 2021 au reiterat cerința ca actul de constatare a verificării averii și intereselor să fie publicat online, dar nu au specificat când ar trebui să aibă loc această publicare. Prin urmare, modificările nu au abordat practica actuală de publicare a actelor de constatare numai după contestarea acestora și nu au oferit claritate în această privință. Modificările propuse nu abordează acest aspect.</p> <p>2. Noul alineat 6. Această abordare, care ar duce la conflicte și ar submina încrederea în ANI (un funcționar al ANI anulează deciziile unui alt funcționar al ANI care au fost deja făcute publice), ar trebui să fie reconsiderată. Vă</p>	<p>Alin. (6) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	---	--

			<p>rugăm să consultați comentariul anterior cu privire la aranjamentul contradictoriu cu autonomia inspectorului. Ar fi mai ușor și mai rezonabil să se stabilească faptul că proiectul final al actului de constatare trebuie să fie aprobat de conducerea ANI, ceea ce ar acționa ca un mecanism de control intern și de asigurare a calității. A se vedea, de asemenea, comentariile noastre anterioare pe această temă.</p>	
	<p>Articolul 36. Contestarea actului de constatare</p> <p>(1) Actele de constatare menționate la art. 34 alin. (1) și (2) pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 30 de zile de la emitere, de către persoana supusă controlului, de către autorul sesizării sau de către persoanele menționate la art. 33 alin. (4) și (5), afectate nemijlocit de acesta.</p> <p>(2) Dacă admite recursul împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău, Curtea Supremă de Justiție nu poate trimite cauza la rejudecare.</p>	<p>24. La art. 36: alin. (1) textul „sau de către persoanele menționate la art. 33 alin. (4) și (5), afectate nemijlocit de acesta” se substituie cu cuvintele „și de alte persoane drepturile cărora sunt afectate nemijlocit prin actul de constatare.”</p> <p>se completează cu alin. (3) și (4) cu următorul cuprins: „(3) În cazul anulării de către instanța de judecată a actului de constatare pe motive de procedură, iar termenul de efectuare a controlului nu a expirat, inspectorul de integritate reia controlul. Pe perioadă examinării cauzei în judecată, termenul de efectuare a controlului se suspendă.</p> <p>(4) Dacă apar circumstanțe esențiale noi care nu au fost cunoscute inspectorului de integritate, iar termenul de efectuare a controlului nu a expirat, vicepreședintele Autorității dispune reluarea controlului.”</p>	<p>Comisia juridică, numiri și imunități Modificare redacțională la alin. (1) textul „sau de către persoanele menționate la art. 33 alin. (4) și (5), afectate nemijlocit de acesta” se substituie cu cuvintele „și de alte persoane drepturile cărora sunt afectate nemijlocit prin actul de constatare.”</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune excluderea propoziției „Pe perioadă examinării cauzei în judecată, termenul de efectuare a controlului se suspendă.” din alin. (3) art. 36 Legii nr. 132/2016.</p> <p>Invoc aici argumentele menționate supra referitor la încălcarea principiilor a statului de drept în cazul suspendării termenului de efectuare a controlului. Termenul de prescripție a unei încălcări este o instituție fundamentală în drept, iar prin această modificare se propune, de fapt, excluderea conceptului de termen de prescrip-</p>	<p>Se acceptă. La alin. (1) textul „sau de către persoanele menționate la art. 33 alin. (4) și (5), afectate nemijlocit de acesta” se substituie cu cuvintele „și de alte persoane drepturile cărora sunt afectate nemijlocit prin actul de constatare.”</p> <p>Se acceptă. La art. 36 alin. (3) din proiect se exclude.</p>

		<p>ție, fapt care nu se aplică nici în procedura penală. În cazul acceptării unei astfel de modificări-ingerința în dreptul persoanei nu poate fi explicată, în special în contextul în care în cazul comiterii unor infracțiuni mecanismul suspendării termenului nu se aplică.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Autorul proiectului propune suspendarea termenului de efectuare a controlului pe perioada examinării cauzei în judecată. În acest context, se atrage atenția asupra faptului că controlul averii și al intereselor personale se finalizează cu emiterea actului de constatare (art. 34 și 35 din Legea nr. 132/2016), care, prin prisma art. 10 din Codul administrativ, reprezintă un act administrativ. Prin urmare, suspendarea termenului de efectuare a controlului pe perioada examinării cauzei în judecată este lipsită de logică juridică. Or, la momentul verificării actului de constatare de către instanța judecătorească, controlul deja se prezumă a fi finalizat.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.24 potrivit proiectului de lege Obiecții:</p> <p>La alin. (1) al art. 36 propus de proiect este indicat că inspectorul de integritate reia controlul în cazul anulării de către instanța de judecată a actului de constatare pe motiv de procedură. În acest sens, nu este clar la care proceduri se referă proiectul (cele de contestare a actului de constatare ori cele vizate de Codul administrativ/Codul de procedură civilă sau procedura de efectuare a controlului propriu-zis).</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (3) și (4) din proiect se exclud.</p> <p>Alin. (3) și (4) din proiect se exclud.</p>
--	--	--	--

Potrivit cadrului normativ relevant în acest sens - Codul administrativ și Codul de procedură civilă, în baza unei acțiuni în contestare, instanța de judecată adoptă o hotărâre prin care anulează în tot sau în parte actul administrativ individual ori respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată. În acest sens, se constată două aspecte importante, unul fiind acel fapt că instanța de judecată anulează actul în tot sau în parte, fără a indica dacă acesta este ilegal în fond sau emis cu încălcarea procedurii, iar al doilea aspect important se remarcă că anularea unui act administrativ presupune lipsirea actului în cauză de orice efecte juridice produse de acesta și încetarea pentru viitor a oricăror efecte.

Respectiv, este abuzivă norma prin care proiectul dispune reluarea controlului, ori în așa mod proiectul oferă discreția inspectorului de integritate de a relua controlul pe aceleași fapte ori de câte ori actul va fi anulat de către instanța de judecată, iar termenul de efectuare a controlului încă nu a expirat, ceea ce va determina sancționarea dublă a subiectului declarării. Persoana nu poate fi sancționată, inclusiv supusă unui control administrativ de 2 sau mai multe ori pentru aceeași încălcare. Operarea modificării încalcă principiul securității raporturilor juridice stabilite de art. 30 Cod administrativ, care prevede că, „Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobân-

dite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.”

Art. 4 din Protocolul 7 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului stabilește că, „Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.”

La fel, textul „circumstanțe esențiale noi” poate genera interpretări diferite la aplicare. Nu este clar ce se înțelege prin expresia respectivă, care sunt aceste circumstanțe, motivele pe care le poate invoca inspectorul de integritate în acest caz, cum influențează rezultatele controlului și cât de relevante sunt acestea pentru procesul de control. În plus, există o incertitudine cu privire la modul în care vicepreședintele va aprecia dacă inspectorul de integritate a cunoscut sau nu despre aceste „circumstanțe esențiale noi” și dacă controlul a fost sau nu efectuat în mod superficial, iar invocarea acestor „circumstanțe esențiale noi” nu reprezintă doar o modalitate de a-și camufia acțiunile/inacțiunile sale. Mai mult, ambiguitatea formulei propuse poate duce la posibile abuzuri din partea vicepreședintelui, care poate decide reluarea controlului în funcție de scopul sau interesul urmărit în privința unui anumit subiect al declarării.

Recomandări:

Recomandăm excluderea din proiect a normelor citate supra.

				<p>Oficiul Băncii Mondiale</p> <p>În ceea ce privește noul alineat (4). Nu este necesar să se limiteze posibilitatea de a relua inspecția prin condiția „termenul de efectuare a controlului nu a expirat”. Legea ar trebui să precizeze că procedura de verificare poate fi reluată în cazul în care ANI a obținut informații noi sau informații nou descoperite care indică semne de încălcare după ce procedura de verificare a fost închisă.</p>	<p>Alin. (4) din proiect se exclude.</p>
<p>Articolul 37. Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor</p> <p>(5) Controlul nu poate fi inițiat în cazul în care de la admiterea conflictului de interese sau de la apariția stării de incompatibilitate, de restricție sau de limitare au trecut mai mult de trei ani.</p>	<p>25. Art. 37 alin. (5) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(5) Controlul poate fi inițiat în termen de trei ani de la admiterea conflictului de interese, a încălcării restricției sau a limitării. În cazul stării de incompatibilitate, controlul poate fi inițiat pe toată perioada stării de incompatibilitate, precum și în termen de 3 ani de la încetarea incompatibilității.”</p>				
<p>Articolul 39. Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor</p> <p>(1) În cazul în care se constată nedeclaraarea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:</p>	<p>26. La art. 39:</p> <p>alin (1) lit. b) va avea următorul cuprins:</p> <p>„b) emite un act de constatare în care, după caz, dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului de clarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 alin. (1) al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”.</p> <p>alin. (3) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3) Dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea informează conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 39:</p> <p>alin. (3) după cuvintele „numirea în funcție” se completează cu textul „/validarea mandatului”.</p> <p>modificarea la alin. (4) se exclude.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 39:</p> <p>alin. (3) după cuvintele „numirea în funcție” se completează cu textul „/validarea mandatului”.</p> <p>modificarea la alin. (4) se exclude.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Prevederile alin. (3) sunt corelate cu prevederile art. 7 alin. (1) lit. e’).</p>	

<p>a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică;</p> <p>b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.</p> <p>(2) Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.</p> <p>(3) Dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.</p>	<p>numirea în funcție a subiectului declarării despre încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.”</p> <p>la alin. (4), textul „Din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv,” se exclude.</p>	<p>alin. (3) din Legea nr. 132/2016, comunic următoarele.</p> <p>În temeiul reglementărilor actuale în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate, după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării.</p> <p>Drept urmare, dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.</p> <p>Revenind la prevederile proiectului de lege referitoare la aceste aspecte reglementate, menționez că, în cazul în care se va constata nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese etc., inspectorului de integritate i se atribuie niște împuternici mult mai extinse, în acest sens, inspectorul de integritate nu mai solicită încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă/de serviciu ale subiectului declarării, dar va dispune direct încetarea acestora. Totodată, dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea (nu mai sesizează în vederea încetării...) doar va informa conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție despre încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă/de serviciu ale acestuia, or prevederea dată contravine art. 22 alin. (3) din Legea nr. 199/2010 care stabilește că, în cazul</p>
--	---	--

<p>(4) Din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea se adresează în instanța de judecată pentru:</p> <p>a) încasarea în folosul statului a prejudiciilor cauzate și a beneficiilor obținute în urma actului administrativ, actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese, incompatibilitățile, restricțiile și limitările; sau</p> <p>b) declararea nulității actului administrativ, a actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese, incompatibilitățile restricțiile și limitările, dacă anularea acestora nu aduce daune interesului public.</p>		<p>demnitărilor numite, încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocare sau, după caz, eliberarea din funcție a acestuia în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.</p> <p>Ținând cont de cele expuse propunem revizuirea normei pentru mai multă precizie și claritate, aplicarea acestora să fie în sensul exact, astfel încât, reglementările amendate și efectele juridice să nu constituie caracter interpretativ.</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune următoare redacție la art. 39 alin. (1) lit. b):</p> <p>„b) emite un act de constatare în care, după caz, poate dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa funcțiile menționate la art. 3 alin. (1) al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”</p> <p>Se propune menținerea prevederilor alin. (3) art. 39 Legii nr. 132/2016 în redacția actuală.</p> <p>Pentru amendamentele propuse sunt valabile argumentele invocate referitor la modificări propuse prin pct. 22 (se referă la art. 34 Legii nr. 132/2016) și prin pct. 2 (se referă la art. 7 Legii nr. 132/2016).</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 26, termenul „după caz” utilizat în conținutul art. 39 alin. (1) lit. b) este lipsit de previzibilitate, lăsând la latitudinea inspectorului să decidă încetarea mandatului/raportului de</p>	<p>Nu se acceptă. Cuvântul „poate” este discreționar și poate avea un caracter corupțional.</p> <p>Nu se acceptă. Prevederile alin. (3) sunt corelate cu prevederile art. 7 alin. (1) lit. e’).</p> <p>Nu se acceptă.</p>
---	--	--	--

		<p>muncă a subiectului declarării.</p> <p>Direcția generală juridică La pct.26 , a se vedea obiecta de la pct.3.16 (art. 34) din aviz, la fel considerăm că expresia „după caz” este lipsită de previzibilitate, lăsând la discreția inspectorului decizia de încetare a mandatului, raportului de muncă a subiectului declarării.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. III pct.26 potrivit proiectului de lege Art. III - Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate [...], se modifică după cum urmează: [...]</p> <p>Obiectii: Modificarea propusă va crea confuzii la aplicare referitor la momentul în care survine dreptul Autorității de a se adresa instanței de judecată pentru încasarea în folosul statului a prejudiciilor cauzate și a beneficiilor obținute în urma actului administrativ, actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese, incompatibilitățile, restricțiile și limitările; sau declararea nulității actului administrativ, a actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese, incompatibilitățile restricțiile și limitările, dacă anularea acestora nu aduce daune interesului public. Lipsa unor reglementări clare în această situație va genera precondiții pentru abuzuri și, în consecință, poate fi considerat coruptibil.</p> <p>Recomandări: În scopul respectării cu precizie și claritate a</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
--	--	--	-----------------------

<p>al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate și/sau care deține, direct sau indirect, dreptul de proprietate sau controlul asupra a cel puțin 25% din acțiuni din dreptul de vot al persoanei juridice sau din bunurile aflate în administrare fiduciară;</p> <p><i>concubin/concubină</i> – partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a conviețuit și a deținut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent, fără încheierea căsătoriei. Se prezumă că au caracterul de concubin/concubină persoanele care, pe parcursul anului fiscal precedent, au locuit împreună cel puțin 183 de zile;</p> <p><i>conflict de interese</i> – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;</p> <p><i>diferență substanțială</i> – diferență care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea subiectului</p>		<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se propune excluderea modificărilor propuse pentru noțiunea de „interes personal” și menținerea prevederii în vigoare.</p> <p>Calitatea de membru/ă a/al unui partid politic/ organizații internaționale sau al unei organizații necomerciale relevă un interes personal al subiectului declarării, din acest motiv considerăm inoportun excluderea acestui text din definiția „interesului personal”.</p> <p>Aceste calități pot oferi subiectului declarării acces la informații privilegiate sau o poziție de influență care i-ar putea permite să influențeze decizii în beneficiul propriu sau al organizației respective. De asemenea, aceste calități pot implica anumite responsabilități care să influențeze modul în care subiectul declarării își exercită funcțiile sau pot apărea riscuri ca interesele personale ale subiectului declarării să intre în conflict cu interesele publice pe care le reprezintă.</p>	<p>al bunului și în cazul în care acesta a fost dobândit de o altă persoană la indicația sa sau pe cheltuielile sa;”</p> <p>în definiția „diferenței substanțiale” cuvântul „legale” se exclude.</p> <p>Se acceptă.</p>
--	--	---	--

<p>declarații deținută la începutul perioadei în care acesta a devenit subiect al declarării, cumulat cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv veniturile membrilor de familie sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută la începutul verificării, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte;</p> <p><i>interes personal</i> – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;</p> <p><i>membru de familie</i> – soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării;</p> <p><i>organizație publică</i> – orice autoritate publică (autoritate judecătorească, autoritate de jurisdicție, autoritate a administrației publice centrale sau</p>	<p>Totodată, declararea relațiilor sau afiliațiilor cu organizații necomerciale, inclusiv cu partide politice și cu organizațiile internaționale, asigură o mai mare transparență a modului în care subiectul declarării își exercită funcțiile și ia deciziile, iar societatea are astfel posibilitatea de a evalua dacă există un potențial conflict de interese și de a solicita mai multe informații.</p> <p>Menționez că și avizul CNA exprimă aceeași îngrijorare și recomandă excluderea modificărilor propuse pentru noțiunea de „interesul personal”.</p> <p>Adițional, în contextul actual, în care majoritatea coplesitoare a conducătorilor numiți de guvernare au afilieri și/sau interese persoanele financiare/nefinanciare cu diferite asociații obștești, se creează impresia că prin această modificare se încearcă de a mușamaliza potențialele conflicte de interese dintre conducătorii/persoanele cu funcții de demnitate publică numiți de actuale guvernare cu aceste asociații obștești, care se implică plenar în viața politică a statului.</p>	<p>Modificările propuse pentru noțiunea de „interesul personal” se exclud.</p>
	<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>5. În ce privește excluderea din definiția „interesul personal” a textului „, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale”, va permite interpretarea și aplicarea diferită a acesteia. Or, calitatea de membru al unui partid politic/organizații internaționale sau al unei organizații necomerciale relevă un interes personal subiectului declarării.</p> <p>Recomandări:</p>	

<p>locale, precum și autoritățile administrative din subordinea acestora, autoritate publică autonomă), instituție publică, organizație de stat, organ de stat, organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, organ de autoadministrare, întreprindere de stat sau municipală, societate comercială sau instituție financiară cu capital majoritar de stat;</p> <p><i>persoană aflată la întreținere</i> – persoana care întrunește cumulativ următoarele condiții:</p> <p>a) locuiește împreună cu subiectul declarării sau este întreținută de acesta, inclusiv în baza unui contract de întreținere pe viață;</p> <p>b) are un venit anual ce nu depășește două salarii medii lunare pe economie;</p> <p><i>persoană apropiată</i> – soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sînge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă)</p>	<p>La art. IV, se propune excluderea modificărilor propuse pentru noțiunea de „interesul personal”.</p> <p>Asociația Promo-Lex Autorii proiectului propun la fel excluderea textului „din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale” din definiția interesului personal, prezentă la art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.</p> <p>Considerăm acest amendament inoportun, în situația în care ipotetic un interes personal ar putea rezulta din relațiile cu entitățile sus-menționate, mai ales în situația în care această modificare nu este explicată nici într-un fel în nota informativă.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale Propunem revizuirea definiției după cum urmează. Termenul „beneficiar efectiv” ar trebui să fie împărțit în doi termeni diferiți, unul pentru persoanele juridice, altul - pentru bunuri (a se vedea mai jos).</p> <p>„beneficiar efectiv – termenul este utilizat în sensul stipulat în Legea nr. 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;”</p> <p>Introduceți un termen nou:</p> <p>„proprietate efectivă (бенефициарная собственность) – controlul exercitat de o persoană fizică asupra unui activ deținut în mod oficial de o altă persoană, care se manifestă prin primirea de venituri sau prin dreptul de a primi</p>	<p>Modificările propuse pentru noțiunea de „interesul personal” se exclud. .</p> <p>Noțiunea de beneficiar efectiv se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	---	---

<p>și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacra, ginere/noră);</p> <p><i>servicii procurate</i> – cheltuieli realizate de către subiectul declarării, membrii de familie, concubin/concubină pentru același serviciu sau pentru același tip de servicii, în țară și în străinătate, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an depășește 10 salarii medii lunare pe economie;</p> <p><i>venii</i> – orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei, de concubinul/concubina acestuia atât în țară, cât și în străinătate.</p>		<p>venituri din proprietatea aflată în proprietate efectivă sau prin posibilitatea de a întreprinde acțiuni (direct sau prin intermediul altor persoane) identice în esență cu dreptul de a dispune de proprietate. Persoana este considerată beneficiar efectiv al bunului și dacă acesta a fost dobândit la instrucțiunile sale sau pe chelnuiala sa. Proprietatea care aparține unei entități juridice al cărei beneficiar efectiv este persoana respectivă (выгодприобретающий собственник) și care este utilizată în activitatea economică principală a acestei entități juridice (de exemplu, echipamente industriale, vehicule speciale, spații) nu este considerată proprietate în proprietate efectivă.”</p> <p>[Necesitatea de a înlocui termenul actual de beneficiar efectiv din articolul 4 cu noul termen „proprietate efectivă” atunci când acesta se referă la toate tipurile de bunuri, nu la entități juridice, în prevederile legii unde este menționat].</p> <p>Definiția propusă nu aduce un plus de claritate, include mai multe elemente și rămâne confuză și susceptibilă de interpretare. Abordarea mai simplă este de a introduce termenul „avere nejustificată”, care este deja utilizat în Codul de procedură civilă. Avera nejustificată ar putea fi definită după cum urmează:</p> <p>„avere nejustificată – avere dobândită în perioada deținerii statului de subiect al declarației, dacă diferența dintre valoarea acesteia și veniturile legale ale subiectului declarației depășește 20 de salarii medii lunare pe economie.</p> <p>„Avere dobândită” înseamnă dobândirea de bunuri de către subiectul declarației în proprietate, precum și dobândirea de bunuri de către o altă</p>	<p>Noțiunea de beneficiar efectiv se expune în redacție nouă.</p>
--	--	--	---

			<p>persoană fizică sau juridică, dacă se dovedește că dobândirea a fost făcută la ordinul sau pe cheltuiala subiectului declarației sau că subiectul declarației are posibilitatea de a întreprinde acțiuni (direct sau prin intermediul altor persoane) identice în esență cu dreptul de a dispune de bunuri. „Venit legal” înseamnă orice venit primit în mod legal din surse legale.</p>
	<p>Articolul 3. Subiecții declarării averii și intereselor personale (1) Subiecți ai declarării averii și a intereselor personale sînt: a) persoanele care dețin funcțiile de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică; b) membrii Consiliului de supraveghere al instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Telradio-Moldova”, Compania Telradio-Găgăuzia; consilierii consilierilor sătești (comunale), orașenești (municipale), raionale; deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia; c) membrii Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor din rîndul profesorilor,</p>	<p>2. Art. 3 alin. (1): la lit. c) cuvintele „din rîndul profesorilor” se exclud se completează cu lit. c') cu următorul cuprins: „c') membrii Consiliului de administrație a Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar.”</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC) Prevederile sunt nepotrivite în raport cu spiritul normelor din art. 1 din Legea nr. 133/2016 (Domeniul de reglementare și scopul legii) și art. 5 (Misiunea Autorității) din Legea nr. 132/2016, competențele ANI urmînd să se extindă, în exclusivitate, asupra angajaților în sectorul public. Sectorul privat, dar și cel asociativ, ar trebui să-și păstreze autonomia, angajații acestora urmînd să fie monitorizați prin alte mecanisme de supraveghere și control în baza principiului autoadministrării. Recomandări: Excluderea prevederilor din Proiect.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova lit. „i” alin. (1) art. 3 din Legea nr. 133 din 17.06.2016, privind declararea averii și a intereselor personale va avea următorul cuprins: „membrii colegiilor/comisiilor de admitere în profesie, de evaluare, disciplinare și/sau de etică a profesiorilor conexe justiției, cu excepția profesiei de avocat.”</p>

<p>precum și membrii organelor care funcționează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor;</p> <p>d) - <i>abrogată</i>;</p> <p>e) conducătorii organizațiilor publice și adjuncții acestora;</p> <p>e¹) membrii Consiliului de supraveghere, ai Comitetului executiv și angajații Băncii Naționale a Moldovei, membrii și angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, cu excepția angajaților care desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrative, tehnice;</p> <p>e²) angajații autorităților/instituțiilor publice aflate la autogestiuine, cu excepția angajaților care desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice, precum și cu excepția angajaților autorităților/instituțiilor publice din domeniile sănătății, culturii, educației și cercetării;</p> <p>e³) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor din cadrul instituțiilor publice bugetare, cu excepția celor care conduc subdiviziuni ce</p>	<p>Adică, după cuvintele: „conexe justiției”, norma se completează cu sintagma: „cu excepția profesiei de avocat”.</p> <p>Astfel, se va restabili esența și independența profesiei de avocat. În acest sens, potrivit definiției constituționale al statutului de avocat, „independența profesiei de avocat față de stat constă în toate manifestările sale generale, una dintre caracteristicile societății libere” (§44 HCC 18/2018). Independența avocatului constă în condițiile constituționale esențiale a exercitării activității de avocat și implicit a constituționalității exercitării obligației pozitive a statului de a asigura asistența juridică calificată în procedurile judiciare, în sensul art. 26 din Constituție (HCC 3/2011). Din definiția constituțională a statutului avocatului, rezultă că independența avocatului este inerentă obligației pozitive a statului privind asigurarea dreptului constituțional la un proces echitabil, dreptul la apărare și implicit, caracteristicile democratice ale statului, motiv pentru care incidența prevederilor art. 1 alin. (3), art. 20; art. 26 din Constituție aplicate în coroborare cu prevederile art. 4 din Constituție și art. 6 §1 din CEDO, este prezentă. Independența profesiei de avocat din perspectiva definiției constituționale fiind o condiție sine qua non a exercitării dreptului de acces la justiție (art. 20 din Constituție) și dreptul la apărare (art. 26 din Constituție), poate fi res-trânsă în scopul realizării unui interes public, doar în condițiile autorizate de Constituție (art. 54 alin. (2) din Constituție). În această ordine de idei, Legislativul nu a justificat ingerința realizată în activitatea avocatului prin instituirea unui</p>
--	--

<p>desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice, precum și cu excepția persoanelor cu funcții de conducere a subdiviziunilor din instituțiile publice din domeniile sănătății, culturii, educației și cercetării;</p> <p>e⁴) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor și persoanele cu funcții de control din cadrul întreprinderilor de stat și al întreprinderilor municipale, al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, cu excepția celor care conduc subdiviziuni ce desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice;</p> <p>e⁵) președinții și vicepreședinții partidelor politice, membrii organelor executive centrale ale partidelor politice, indiferent de denumirea pe care o au acestea conform statutului partidului, care nu dețin alte funcții vizate de prezentul articol;</p> <p>f) personalul din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică;</p>		<p>control special în privința anumitor membri ai organelor de autoadministrare a avocaților, fiind încălcată independența profesiei de avocat, dar și principiul autogovernării.</p> <p>Asociația Promo-Lex</p> <p>Prin Legea nr. 11/2024 pentru modificarea unor acte normative, art. 3 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, a fost completat cu lit. e⁵, care îi obligă pe președinții și vicepreședinții partidelor politice, membrii organelor executive centrale ale partidelor politice, să depună declarațiile de avere și interese personale. Motivarea acestui amendament prevede că, propunerea de amendament intervine în scopul instituirii măsurilor de prevenire și combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și încălcării regulii juridice al restricțiilor pentru categoria de persoane ce vor întruni calitatea de subiect al declarării averii și intereselor personale.</p> <p>Prin urmare, recomandăm autorilor proiectului să renunțe la propunerea sus indicată, întru asigurarea respectării principiilor coerenței și consecutivității de legiferare, prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
--	--	---	------------------------------

<p>g) funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special; h) membrii Consiliului de Integritate; i) membrii colegiilor/comisiilor de admitere în profesie, de evaluare, disciplinare și/sau de etică a profesilor conexe justiției; j) audienții cursurilor de formare inițială ai Institutului Național al Justiției. (2) Subiecții prevăzuți la alin. (1) sînt incluși în Registrul electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale, ținut de Autoritatea Națională de Integritate.</p>	<p>3. Art. 4 va avea următorul cuprins: „Articolul 4. Obiectul declarării (1) Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară orice: a) venit obținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent, inclusiv despăgubirile de asigurare; b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia; c) numerar în monedă națională sau în valută străină deținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia care</p>	<p>Deputat Oleseă STAMATE, amendament Art. 4 alin. (1) lit. b) va avea următorul cuprins: „b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translativ de posesie și de folosință.”</p>	<p>Se acceptă. Art. 4 alin. (1) lit. b) va avea următorul cuprins: „b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară,</p>
<p>Articolul 4. Obiectul declarării (1) Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară: a) veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent; b) bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia</p>	<p>3. Art. 4 va avea următorul cuprins: „Articolul 4. Obiectul declarării (1) Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară orice: a) venit obținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent, inclusiv despăgubirile de asigurare; b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia; c) numerar în monedă națională sau în valută străină deținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia care</p>	<p>Deputat Oleseă STAMATE, amendament Art. 4 alin. (1) lit. b) va avea următorul cuprins: „b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translativ de posesie și de folosință.”</p>	<p>Se acceptă. Art. 4 alin. (1) lit. b) va avea următorul cuprins: „b) mijloc de transport și bun imobil, inclusiv construcțiile nefinalizate, din țară și de peste hotare, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară,</p>

<p>tua, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translativ de posesie și de folosință;</p> <p>c) bunurile transmise de către subiectul declarării cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei lui, concubinul/concubina lui, către orice persoană fizică sau juridică în perioada declarării, dacă valoarea fiecărui bun depășește suma de 10 salarii medii pe economie;</p> <p>d) activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiiile, certificatele de împrumut, alte documente care</p>	<p>depășește echivalentul a 10 salarii medii pe economie;</p> <p>d) activ financiar deținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, sunt, inclusiv în conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții sau asigurări, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale, alte active financiare, dacă valoarea unitară a fiecăruia depășește 2 salarii medii pe economie;</p> <p>e) bun deținut de către subiectul declarării personal sau de către membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, colecțiile de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri, a căror valoare unitară depășește 10 salarii medii pe economie;</p> <p>f) drept patrimonial deținut de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina lui care decurg din drepturi de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală;</p> <p>g) categoriile menționate la lit. a)-f), n)-p) a căror beneficiar efectiv este subiectul declarării, membrii familiei sale, concubinul/concubina acestuia;</p> <p>h) mijloc de transport și bun imobil menționate la lit. b) transmis altei persoane în folosință, cu titlu oneros sau gratuit, în perioada declarării, dacă valoarea fiecărui bun depășește 10 salarii medii pe economie;</p>	<p>Deputat Dorian ISTRATII, amendament La Art. IV „Articolul 4. Obiectul declarării alin. (1) lit. j) și k) se exclude. Excluderea punctelor j) și k) din „Articolul 4” este bazată pe claritatea, eficiența și echitatea reglementărilor. Punctele j) și k) introduc limite exagerat de mici care pot fi greu de aplicat în practică ceea ce poate duce la confuzie și dificultăți în implementare și poate complica și mai mult procesul de declarare și conformitate pentru subiecți. Acele cerințe pot crea o povară disproporționată asupra anumitor subiecți de declarare, în funcție de tipul de servicii pe care le utilizează sau de activele virtuale pe care le dețin. Este esențial ca reglementările să fie echitabile și să nu discrimineze. Totodată acestea vor impune o povară administrativă suplimentară asupra autorităților de control. Monitorizarea și raportarea exactă a valorii cumulate a serviciilor și activelor virtuale necesită resurse și timp considerabile, un exemplu este că în comparație cu numerarul care poate fi în 2, 5 sau chiar 10 valute străine, monedele virtuale pot fi de câteva mii de valute/depuneri diferite. Mai ales că veniturile și activele subiectului declarării sunt deja monitorizate prin alte prevederi legale autoritățile de control având acces la tranzacțiile de pe conturile ban-</p>	<p>unor contracte translativ de posesie și de folosință;”</p> <p>Se acceptă parțial. La art. 4 lit. j) și k) vor avea următorul cuprins: „j) orice servicii de același tip, cu excepția celor comunale, și lucrări de același tip procurate de către subiectul declarării și membrii de familie, concubin/concubină, sau de către alte persoane pentru acestea, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an depășește 10 salarii medii lunare pe economie; j) orice activ virtual, în sensul Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, a cărui valoare totală la data declarării depășește 10 salarii medii lunare pe economie;”</p>
--	---	---	--

<p>încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie;</p>	<p>i) împrumut oferit de către subiectul declarării și membrii familiei lui, inclusiv concubinul/concubina acestuia, altor persoane, a căror valoare unitară depășește 10 salarii medii pe economie;</p> <p>j) servicii de același tip, cu excepția celor comunale, și lucrări de același tip procurate de către subiectul declarării și membrii de familie, concubin/concubină, sau de către alte persoane pentru acestea, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an depășește 5 salarii medii lunare pe economie;</p> <p>k) activ virtual, în sensul Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, a cărui valoare totală la data declarării depășește un salariu mediu lunar pe economie;</p>	<p>Introducerea unor cerințe suplimentare poate duce la duplicare și redundanță, făcând reglementările mai greoaie și mai puțin eficiente.</p> <p>Având în vedere că salariul mediu pe economie la momentul este 13 700 lei, impunerea unei obligații de declarare a activelor virtuale cu o valoare de 10 ori mai mică comparativ cu actualele prevederi legale poate fi disproporționată față de riscurile reale pe care acestea le prezintă. Totodată este inechitabil cu declararea numerarului deținut care este reglementat la 10 salarii medii lunare pe economie în prevederile legii.</p> <p>Este important să se găsească un echilibru între necesitatea transparenței și respectarea drepturilor individuale.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Prevederile la lit. p) se conțin la lit. m) și n) din proiect. Lit. n) va avea următorul cuprins:</p> <p>„p) calitatea de asociat, de acționar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;”</p> <p>În redacția actuală a Legii nr. 133/2016, respectivul punct este prezent (art. 4 lit.k) și considerăm oportună păstrarea acestuia.</p> <p>Declararea acestor calități este importantă pentru depistarea situațiilor de conflict de interese, deoarece acestea pot oferi subiectului de-</p>
<p>e) datoritiile personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanție, emise în beneficiul unor terți, împrumut și/sau credit, dacă valoarea lor depășește valoarea a 10 salarii medii pe economie;</p> <p>f) bunurile sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural național sau universal, a căror valoare unitară depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie, deținute de către subiectul declarării</p>	<p>l) datorie a subiectului declarării, a membrilor de familie sau a concubinului/ concubinei acestuia, inclusiv cele sub formă de credit, gaj, ipotecă, garanție, dacă valoarea ei inițială depășește 10 salarii medii pe economie și suma restituită pe parcursul anului fiscal precedent;</p> <p>m) cotă-parte/acțiune în capitalul social al unui agent economic deținute de subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;</p> <p>n) calitate de membru al organelor de conducere, administrare, revizie sau control al organizațiilor necomerciale și comerciale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;</p> <p>o) contract, inclusiv de asistență juridică, de consultanță, civile, încheiate de către subiectul</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>Se completează art. 4 al Legii nr. 133/2016, redacția propusă de autor, cu litera p) cu următorul conținut:</p> <p>„p) calitatea de asociat, de acționar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;”</p> <p>În redacția actuală a Legii nr. 133/2016, respectivul punct este prezent (art. 4 lit.k) și considerăm oportună păstrarea acestuia.</p> <p>Declararea acestor calități este importantă pentru depistarea situațiilor de conflict de interese, deoarece acestea pot oferi subiectului de-</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Prevederile la lit. p) se conțin la lit. m) și n) din proiect. Lit. n) va avea următorul cuprins:</p> <p>„n) calitatea de membru al organelor de conducere, administrare, revizie sau control al organizațiilor necomerciale și comerciale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina lui;</p>

<p>personal sau de către membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;</p> <p>g) colecțiile de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a căror valoare depășește valoarea a 20 de salarii medii pe economie, deținute de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;</p> <p>h) cota-parte/acțiunile în capitalul social al unui agent economic deținute de subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;</p> <p>i) drepturile patrimoniale deținute de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina lui care decurg din drepturi de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală;</p> <p>j) calitatea de membru al organelor de conducere, administrare, revizie sau control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale</p>	<p>declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv de către persoanele juridice în care aceștia sunt beneficiari efectivi, și aflat în perioada declarării, finanțat din bugetul de stat, din bugetul local și din fonduri externe ori încheiat cu organizații cu capital de stat.</p> <p>(2) În declarație se declară valoarea reală a bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate și care au fost dobândite după anul 2018 inclusiv, adică prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora, precum și valoarea de piață a acestor bunuri la ziua dobândirii.</p> <p>(3) Pentru bunurile imobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite până în anul 2017 inclusiv, este declarată valoarea cadastrală a bunului sau valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia, dacă bunul nu a fost evaluat de organele cadastrale. Pentru bunurile mobile dobândite în proprietate până în anul 2017 inclusiv se declară valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia.</p> <p>(4) Se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării din partea membrilor familiei lui, concubinului/ concubinei, indiferent de valoare. De asemenea, se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării, membrul familiei lui, concubinul/concubina din partea părinților, sorților, fraților, surorilor sau copiilor majori, dacă valoarea cumulativă a cadourilor primite de fiecare pe parcursul anului nu depășește 10 salarii medii pe economie.”</p>	<p>clarării acces la informații privilegiate sau o poziție de influență în adoptarea deciziilor în beneficiul propriu sau al organizației respective. Cumularea funcțiilor menționate pot influența modul în care subiectul declarării le exercită sau pot apărea riscuri ca interesele personale ale subiectului declarării să intre în conflict cu interesele publice pe care le reprezintă.</p> <p>Totodată, declararea acestor calități asigură o mai mare transparență a modului în care subiectul declarării își exercită funcțiile și ia deciziile, iar societatea are astfel posibilitatea de a evalua dacă există un potențial conflict de interese și de a solicita mai multe informații.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
		<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 3, dispoziția introductivă a alin. (1) din art. 4 se sugerează a avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară orice, cu excepția bunurilor sau drepturilor reale asupra bunurilor care sunt supuse înregistrării într-un registru de publicitate, precum și venitul sau despăgubirile de asigurare alocate de la bugetul public”.</p> <p>Formula de reglementare propusă pentru alin. (1) urmărește exceptarea subiecților cu obligații, în sensul prezentei legi, de a declara anual bunurile sau drepturile reale asupra bunurilor care sunt înregistrate sau trecute în evidențele din registre publice deținute de autoritățile statului și pot fi accesate la necesitate. La fel, venitul sau despăgubirile de asigurare achitate de la bugetul public național urmează a fi exceptate de a fi declarate, or, acestea au fost plă-</p>	

<p>ale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;</p> <p>k) calitatea de asociat, de acționar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;</p> <p>l) contractele, inclusiv cele de asistență juridică, de consultanță și civile, încheiate de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv de către persoanele juridice în care aceștia sînt beneficiari efectivi, sau aflate în derulare în timpul exercitării funcției/mandatului acestuia, finanțate din bugetul de stat, din bugetul local și din fonduri externe ori încheiate cu societățile comerciale cu capital de stat;</p> <p>n) serviciile sau tipul de servicii procurate de către subiectul declarării și membrii de familie, concubin/concubină, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an depășește 10</p>	<p>tite din resurse publice, iar datele despre operațiuni sunt înregistrate și accesibile.</p> <p>La lit. g), textul „lit. a)-f), n)-p)” se va substitui cu textul lit. a)-f), n)-o)” (art. 4 nu are lit. p)).</p> <p>Lit. h) se consideră a fi inutilă, în contextul în care subiectul declarării declară mijlocul de transport și bunul imobil deținute în proprietate.</p> <p>La alin. (3) se va rectifica anul, corect fiind 2018, similar alin. (2).</p> <p>Primul enunț al alin. (4), care prevede excluderea de la declararea cadourilor primite de către subiectul declarării din partea membrilor familiei, concubinului/concubinei, indiferent de valoare, contravine poziției a doua a aceluiași alineat.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.3, considerăm sumele indicate disproporțional de mici în comparație cu cele care sunt reglementate în legea actuală. La caz, în Legea nr. 133/2016 este prevăzut că se vor declara activile financiare a căror valoare depășește 15 salarii medii pe economie, însă proiectul de lege reglementează la activele financiare deținute - suma de doar 2 salarii; la fel, activele virtuale care urmează a fi declarate trebuie să depășească 10 salarii medii pe economie, însă prin proiect se instituie doar un salariu mediu pe economie; colecțiile de artă, arme sau alte bunuri a căror valoare depășește 20 salarii medii pe economie, prin proiect se propune a fi instituită suma a 10 salarii; serviciile sau lucrări procurate a căror valoare depășește 10 salarii medii pe economie, în proiect e prevăzut pentru acest caz</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă. Lit. h) se exclude.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (4) se exclude.</p> <p>Valoarea obiectelor declarării au fost revăzute.</p>
--	---	--

<p>salarii medii lunare pe economie;</p> <p>o) bunurile virtuale, inclusiv valuta virtuală, a căror valoare depășește 10 salarii medii lunare pe economie.</p> <p>(1¹) La anexa nr. 1 secțiunile III și IV, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea reală a bunurilor imobile și mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite după anul 2018 inclusiv, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora, precum și valoarea de piață a bunurilor, aceasta reprezentând valoarea la care bunuri similare erau vândute la ziua dobândirii bunului.</p> <p>(1²) Pentru bunurile imobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite până în anul 2017 inclusiv, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea cadastrală a bunului sau valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia, dacă bunul nu a fost evaluat de organele cadastrale. Pentru bunurile mobile pe care le au în</p>	<p>5 salarii. Autorii, în nota informativă a proiectului nu aduc nici un argument care ar motiva micșorarea sumelor valorii însumate a obiectelor supuse declarării.</p> <p>Urmează a fi revăzută modificarea de la lit. g) din motiv că la alin. (1) al art. 4 nu este reglementată lit. p) la care se face trimitere.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. IV pct.3 privind proiectului de lege Obiecții:</p> <p>Cuvântul „orice” este utilizat incorect pentru sensul normei propuse. Prevederile propuse la art. 4 alin. (1) deja enumera exhaustiv veniturile și sfera bunurilor ce fac obiectul declarării.</p> <p>La art. 4 lit.a), se observă formularea defec-tuoasă a normei juridice referitor la declararea despăgubirilor de asigurare. Norma nu întrunește condițiile de claritate și precizie, motiv ce ar putea crea un șir de interpretări neclare. În acest caz, proiectul creează confuzii cu referire la obiectul respectiv de declarare, nefiind clar tipul de asigurare (medicală, asigurarea bunului imobil, asigurarea de călătorie etc.) și categoria de despăgubiri (despăgubiri pentru prejudicii morale, despăgubiri pentru avarierea sau distrugerea bunurilor etc.). Ca urmare, se impune de-finirea termenului de „despăgubiri de asigu-rare” în sensul Legii nr. 133/2016.</p> <p>La art. 4 norma de la lit.b), prin redarea unui cuprins nou normei s-a exclus textul „ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciara, unor contracte translativ de posesie și de folo-</p>	<p>Alin. (1) se expune în redacție nouă conform nor-melor de tehnică legisla-tivă.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Lit. b) se expune în re-dacție nouă. A se vedea su-pra.</p>
---	---	--

<p>proprietate și care au fost dobândite până în anul 2017 inclusiv se va declara valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia.</p> <p>(2) Prevederile alin. (1) se aplică averii și intereselor personale ale subiectului declarării și membrilor familiei lui, concubinului/ concubinei lui aflați în țară și în străinătate la data declarării.</p> <p>(3) Se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării gratuit din partea membrilor familiei lui, din partea părinților, fraților, surorilor sau copiilor lui, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an nu depășește 10 salarii medii pe economie.</p>	<p>sintă”. În acest sens, nota informativă nu prezintă careva comentarii cu privire la acest aspect, din care să rezulte oportunitatea excluderii unor astfel de reglementări și dacă acestea nu vor determina la aplicare oportunități de legalizare a bunurilor obținute din acte de corupție.</p> <p>Potrivit art. 45 din Legea integrității nr. 82/2017, tăinuirea averii și a intereselor personale de către declaranții din sectorul public prezintă sunt acțiuni săvârșite împreună sau în legătură directă cu un act de corupție - act conex acelor de corupție.</p> <p>Potrivit art. 20 al Convenției ONU împotriva corupției, „sub rezerva Constituției sale și a principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, fiecare stat Parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, îmbogățirii ilicite, adică o mărire substanțială a patrimoniului unui agent public pe care acesta n-o poate justifica rezonabil în raport cu veniturile sale legitime”.</p> <p>La art. 4 lit.c), d), e), j), reiterăm poziția expusă la obiecția nr. 13, cu referire la micșorarea valorii de referință.</p> <p>La art. 4 lit.i), j), reiterăm poziția expusă la obiecția nr. 12 cu referire la utilizarea termenului „altor persoane”.</p> <p>Cu referire la art. 4 lit. l), în primo, se observă formularea defectuoasă a normei referitor la stabilirea cuantificării valorii datorii care se impune a fi declarată. Expresia „dacă valoarea ei inițială depășește 10 salarii medii pe economie și suma restituită pe parcursul anului fiscal</p>	<p>Valoarea obiectelor declarării au fost revăzute.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
---	---	--

			<p>precedent” este confuză, nefiind clar raționamentul autorului în acest caz.</p> <p>În acest sens, ca exemplu, se invocă una din spețe ce poate crea incertitudine la aplicare. Astfel, în cazul în care datoria subiectului declarării sub formă de credit ipotecar are o valoare inițială de 500 000 lei (valoare ce depășește 10 salarii medii lunare pe economie), iar suma restituită pe parcursul anului fiscal precedent o constituie suma de 49000 lei, suma ce depășește valoarea inițială a creditului, atunci se prezumă că în cazul dat nu se declară datoria respectivă?</p> <p>Având în vedere lipsa unor explicații în nota informativă, nefiind lămurită modalitatea de clarare a datorilor de către subiectul declarării, este dificil de stabilit ce s-a avut în vedere prin formularea normei propuse la art. 4 lit.i).</p> <p>La art. 4 lit.o), atragem atenția la utilizarea expresiei „organizații cu capital de stat”, aceasta necesită a fi substituită cu expresia „societățile comerciale cu capital de stat”, pentru a corespunde noțiunii utilizate de Legea nr. 1134/1997 privind societățile de acțiuni.</p> <p>La fel, se remarcă că, prin redarea unui nou cuprins art. 4, proiectul a exclus obligația subiectului declarării a calității de asociat, de acționar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/ concubina acestuia (art. 4 lit.k) din Legea nr. 133/2016). Mai mult, nota informativă nu cuprinde justificări în acest sens.</p> <p style="text-align: center;">Se acceptă.</p> <p style="text-align: right;">Lit. n) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	--	---

Potrivit art. 42 alin. (1) din Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, „Calitatea de asociat se dobândește prin participarea la constituirea societății sau prin dobândirea, ulterior constituirii, a unei părți sociale.”

Art. 20 alin. (1) din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni stabilește că, „Acționar este persoana care a devenit proprietar al unei sau al mai multor acțiuni ale societății în modul stabilit de prezenta lege și de alte acte legislative.”

Un alt aspect, se atrage atenția asupra modificărilor propuse la art. 4 alin. (4), potrivit cărora se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării din partea membrilor familiei lui (soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării), concubinului/concubinei, indiferent de valoare.

Regimul juridic al cadourilor este o măsură de asigurare a integrității instituționale, fiind reglementat în art. 16 din Legea integrității nr. 82/2017. Pentru a evita apariția manifestărilor de corupție în activitatea entităților publice, conducătorilor acestora și agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale (cadouri inadmisibile). Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupție în sensul Codului penal. Toate cadourile se supun declarării.

Alin. (4) se exclude.

Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003 și semnată de Republica Moldova la 28 septembrie 2004, în art. 5 pct.3 prevede că fiecare stat parte se străduiește să evalueze periodic instrumentele juridice și măsurile administrative pertinente pentru a determina dacă acestea sunt corespunzătoare pentru a preveni și combate corupția.

Or, scopul proiectului de lege este de a perfecționa modul de declarare a averii și intereseilor personale, mecanismul de control a averii dobândite, prevederile ce reglementează conflictul de interese, care să asigure integritatea și prevenirea corupției în rândul persoanelor care exercită funcțiile publice sau funcțiile de demnitate publică, pentru a spori astfel încrederea societății în instituțiile statului.

Recomandări:

La art. 4 alin. (1), se recomandă excluderea cuvântului „orice”, definirea termenului „despăgubiri de asigurare” în sensul Legii nr. 133/2016.

La art. 4 lit.a), se recomandă definirea termenului de „despăgubiri de asigurare” în sensul Legii nr. 133/2016.

La art. 4 lit.b), se impune reexaminarea noimei prin prisma comentariilor expuse supra.

La art. 4 lit.c), d), e), j), reiterăm recomandarea de la obiecția nr. 13, cu referire la micșorarea valorii de referință.

La art. 4 lit.i), j), reiterăm recomandarea de la obiecția nr. 12 cu referire la utilizarea termenului „altor persoane”.

		<p>La art. 4 lit.i), pentru a evita interpretarea abuzivă și discreționară a normei, se recomandă reformularea acesteia.</p> <p>La art. 4 lit.o), se propune substituirea cuvintelor „organizații cu capital de stat” cu cuvintele „societățile comerciale cu capital de stat”, pentru a corespunde noțiunii utilizate de Legea nr. 1134/1997 privind societățile de acțiuni.</p> <p>La art. 4 alin. (4), se recomandă excluderea normei propuse.</p> <p>La fel, se va reexamina oportunitatea excluderii obligației subiectului declarării de a declara calitatea de asociat, de acționar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia (art. 4 lit. k) din Legea nr. 133/2016).</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale Modificați formularea propusă</p> <p>„a) venit, inclusiv despăgubirile de asigurare și cadourile, obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în perioada de raportare precedentă, inclusiv sursa de venit (despăgubire de asigurare, ca-dou);”</p> <p>Sugerăm simplificarea formulării tuturor elementelor care ar trebui declarate prin omite-rea referinței la dreptul de proprietate și la alte drepturi care ar putea fi incluse într-o parte mai târziu în acest articol (a se vedea mai jos). De asemenea, sugerăm separarea construcțiilor ne-terminată pentru a oferi mai multe detalii.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
--	--	--	------------------------------

		<p>„b) mijloacele de transport și bunurile imobile, indiferent de valoarea lor;</p> <p>bb) construcțiile neterminale de bunuri imobile, inclusiv bunurile care nu au fost certificate pentru utilizare sau ale căror drepturi nu au fost înregistrate, așa cum prevede legislația. Astfel de obiecte sunt declarate dacă ele sau drepturile asupra lor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aparțin subiectului declarării, membrilor de familie sau concubinului/concubinei acestuia, sau - dacă sunt construite pe loturi de teren care aparțin subiectului declarației, membrilor familiei acestuia sau concubinului/concubinei sale cu drept de proprietate sau de folosință, sau - dacă sunt construite cu materiale sau fonduri care aparțin subiectului declarației, membrilor familiei acestuia sau concubinului/concubinei sale.” <p>Propunem următoarea formulare:</p> <p>„c) numerar în monedă națională sau în valută străină deținut de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia la sfârșitul perioadei de raportare, în cazul în care suma totală a numerarului depășește, în mod cumulativ, echivalentul a 10 salarii medii pe economie;</p> <p>d) alte active financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv bani sau alte valori deținute în conturi bancare sau în conturile altor instituții financiare, fonduri de depozitare în bănci, unitățile de fond în fondurile de investiții sau asigurări, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, securile,</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	--	--	--

			<p>cambiile, certificatele de împrumut, alte titluri de valoare și documente care încorporează drepturi patrimoniale personale, alte active financiare, dacă valoarea unitară a fiecăruia depășește 2 salarii medii pe economie.”</p> <p>Adăugați un obiect nou de declarație:</p> <p>„...) drepturile de a revendica active financiare și de altă natură pe care subiectul declarației, membrul de familie sau concubinul/concubina le-a dobândit, dar nu le-a realizat încă, inclusiv dreptul de a revendica creanțe, opțiuni sau alte contracte similare, contracte de asigurare în cadrul cărora subiectul declarației, membrul de familie sau concubinul/concubina este menționat ca beneficiar;”</p> <p>f) drept patrimonial deținut de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina lui care decurg din drepturi de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală, licențe sau autorizații de extragere sau de utilizare a resurselor;</p> <p>i) împrumut oferit de către subiectul declarării și membrii familiei lui, inclusiv concubinul/concubina acestuia, altor <i>persoane fizice sau juridice</i>, a căror valoare unitară depășește 10 salarii medii pe economie <i>la momentul acordării împrumutului</i>;</p> <p>Adăugați un nou obiect la declarație:</p> <p>” ...) <i>entități juridice, trusturi și alte construcții juridice similare în care declarantul, un membru al familiei sale sau concubinul/concubina este beneficiar efectiv. Termenul "beneficiar efectiv" este utilizat în sensul Legii nr. 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.</i>”</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p> <p style="text-align: center;">Se acceptă.</p> <p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p>
--	--	--	--	---

		<p><i>„ ...) indicarea faptului că subiectul declarației, membrii familiei sale sau concubinul/concubina sa dețin o funcție care este desemnată ca fiind o funcție de persoană expusă politic (Persoanele expuse politic) sau sunt membri de familie sau persoane afiliate unei persoane expuse politic, astfel cum este definită în Legea nr. 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.”</i></p> <p>La alin. (2) nu există nicio rațiune rezonabilă pentru a solicita dezvăluirea prețului de piață al activelor în orice moment (atunci când sunt achiziționate sau atunci când este depusă declarația). Ceea ce contează este valoarea reală a achiziției, deoarece aceasta va fi utilizată pentru calcularea averii nejustificate. Recomandăm cu tărie eliminarea cerinței de a dezvălui valoarea de piață sau de a o face opțională (voluntară pentru declarant).</p> <p>La alin. (4) această prevedere nu este justificată. Toate cadourile care depășesc un anumit prag valoric ar trebui să fie declarate. Legislația anticorupție poate permite cadouri între membrii familiei fără nicio limită, dar formularul de declarație ar trebui să conțină aceste informații pentru a asigura o imagine financiară completă a declarantului și pentru a permite verificarea averii nejustificate. Excluderea cadourilor va crea o lacună care va permite manipularea. Recomandăm să nu se excludă niciun cadou de la declarare, ci să se stabilească un prag valoric rezonabil pentru declarare.</p>	<p>Se acceptă. Alin. (4) se exclude.</p>
--	--	--	---

	<p>Articolul 5. Declarația de avere și interese personale</p> <p>(2) Subiecții declarării sînt obligați, în condițiile prezentei legi, să își declare averea și interesele personale în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1 la prezenta lege.</p> <p>(5) În cazul în care subiectul declarării constată că în declarație au fost introduse date incomplete sau eronate, acesta are dreptul să depună declarația rectificată în termen de 30 de zile de la data expirării termenului-limită pentru depunerea declarației. Declarația inițială și declarația re-</p>		<p>Adăugați următoarele prevederi la acest articol:</p> <p>„ (...) Bunurile menționate în partea 1 a prezentului articol trebuie să fie dezbătute dacă aparțin subiectului declarației, familiei acestuia, concubinului/concubinei sale în baza oricăruia dintre următoarele drepturi și motive:</p> <p>a) dreptul de proprietate, inclusiv proprietatea comună;</p> <p>b) proprietate efectivă;</p> <p>c) drept de închiriere (leasing) sau orice alt tip de utilizare sau posesie;</p> <p>d) bun deținut în cadrul unui trust în care subiectul declarației, familia sa, concubinul/concubina este constituitor, administrator, garant sau beneficiar.”</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
		<p>4. Art. 5 alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Subiecții declarării sunt obligați, în condițiile prezentei legi, să își declare averea și interesele personale în conformitate cu modelul declarației aprobate de Autoritatea Națională de Integritate.”</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 5 alin. (5) textul „sistemul informațional e-Integritate” se substituie cu textul „SIA „e-Integritate””.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 5 alin. (5) textul „sistemul informațional e-Integritate” se substituie cu textul „SIA „e-Integritate””.</p>

<p>ificată în condițiile prezentului alineat se păstrează în sistemul informațional e-Integritate.</p>	<p>Articolul 6. Termenul de depunere a declarației</p> <p>(1) Declarația se depune anual, pînă în data de 31 martie, indicîndu-se veniturile obținute de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii declarației.</p> <p>(2) În cazul angajării, al validării mandatului ori al numirii în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, indicîndu-se veniturile obținute de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, și interesele personale și datoririile avute la data depunerii declarației.</p> <p>(3) După încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, subiectul declarației este obligat să depună declarația în termen de 30 de zile de la data încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În declarație se vor indica veniturile obținute și cheltuielile realizate de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal curent, și activele financiare, bunurile și interesele personale avute la</p>	<p>5. Art. 6 va avea următorul cuprins: „Articolul 6. Termenul de depunere a declarației</p> <p>(1) Declarația se depune anual, pînă în data de 31 martie, indicîndu-se veniturile obținute și cheltuielile realizate de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul precedent, precum și activele financiare, bunurile deținute și interesele personale și datoririile avute la data depunerii declarației.</p> <p>(2) În cazul angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, indicîndu-se veniturile obținute și cheltuielile realizate de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul precedent, și activele personale și datoririile avute la data angajării, validării mandatului ori numirii.</p> <p>(3) După încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, subiectul declarației este obligat să depună declarația în termen de 30 de zile de la data încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În declarație se vor indica veniturile obținute și cheltuielile realizate de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal curent, și activele financiare, bunurile și interesele personale avute la</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 6 alin. (1) și (2) cuvintele „anul precedent” se substituie cu cuvintele „anul fiscal precedent”.</p> <p>Direcția generală juridică La pct. 5, introducerea „<i>cheltuielilor realizate</i>” în obiectele declarării ar împovăra excesiv subiectul declarării în ducerea evidenței finanțelor sale curente și gospodărești. Mai mult, reținem că „<i>cheltuielile realizate</i>” nu constituie obiect al declarării, potrivit art. 4 al aceluiași proiect. Pe de altă parte, ar acorda inspectorul de integritate posibilitatea de a dispune investigația la constatarea oricărei discrepanțe între cheltuielile declarate și a celor care au fost sesizate de către autoritate. La fel, se cere o claritate în privința acestui termen, prin definirea sa.</p>	<p>Se acceptă. La alin. (1) și (2) cuvintele „anul precedent” se substituie cu cuvintele „anul fiscal precedent”.</p> <p>Conform Codului fiscal metoda cheltuielilor constă în compararea cheltuielilor individuale efectuate de către subiectul estimării cu veniturile declarate în perioada supusă verificării.</p> <p>Termenul „cheltuielile realizate”, se utilizează în Legea nr. 132/2016.</p>
	<p>Oficiul Băncii Mondiale Recomandăm modificarea perioadelor de raportare. Există o neconcordanță între informațiile privind veniturile încasate în anul precedent și activele declarate la data depunerii. De asemenea, aceasta poate complica depunerea și poate duce la erori, deoarece declarantul trebuie să furnizeze informații actualizate la data depunerii, ceea ce poate fi dificil sau chiar imposibil din punct de vedere tehnic (de exemplu, dacă trebuie să confirme informațiile de la bancă sau</p>		<p>Nu se acceptă.</p>	

<p>(3) În cazul schimbării funcției în cadrul aceleiași entități, prin avansare sau prin numirea într-o altă funcție, nu se depune o nouă declarație.</p> <p>(4) După încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, subiectul declarației este obligat să depună declarația în termen de 30 de zile de la data încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În declarație se vor indica veniturile obținute de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal curent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii acesteia.</p> <p>(5) Subiectul declarației care, în conformitate cu legislația în vigoare, are raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depun declarația în termen de 30 de zile după reîncaadrarea în funcție, indicând în declarație veniturile obținute împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui pe parcursul întregii perioade cuprinsă între 1 ianuarie a anului în curs (deoarece anul precedent a fost acoperit în declarația anuală) și ziua depunerii declarației de ieșire.</p>	<p>data încetării mandatului sau a raporturilor de serviciu.</p> <p>(4) În cazul detașării, realegerii, schimbării funcției, inclusiv prin numire sau alegere într-o funcție de demnitate publică, nu se depune declarația prevăzută la alin. (2) și (3).</p> <p>(5) Subiectul declarației care, în conformitate cu legislația în vigoare, are raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depun declarația în termen de 30 de zile după reîncaadrarea în funcție, indicând în declarație veniturile obținute și cheltuielile realizate împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui pe parcursul întregii perioade nedeclarate, și activele financiare, bunurile și interesele personale avute la data reîncaadrării în funcție.</p> <p>(6) Prevederile alin. (5) nu se aplică în cazul în care reîncaadrarea în funcție are loc în anul în care a început suspendarea.”</p>	<p>din registrul bunurilor). Abordarea mai ușoară pentru declarant și mai convenabilă pentru verificare este de a stabili o singură perioadă de raportare. Pentru declarația anuală, aceasta va fi anul calendaristic anterior, cu informații despre veniturile și cheltuielile din timpul anului și despre activele și pasivele din ultima zi a perioadei de raportare (adică 31 decembrie a anului precedent). Activele deținute în anul în curs la momentul depunerii declarației vor fi acoperite în următoarea declarație anuală. Același lucru se va aplica și în cazul declarațiilor de intrare (partea 2).</p> <p>Pentru declarațiile de ieșire (partea 3), perioada de raportare va fi perioada care nu este acoperită de declarațiile anterioare și până la data depunerii. De exemplu, în cazul în care declarantul și-a încetat activitatea la 1 martie înainte de depunerea declarației anuale pentru anul precedent, acesta ar trebui să depună o declarație de ieșire care să acopere perioada de la 1 ianuarie a anului precedent până la 1 martie a anului în curs, cu activele deținute la 1 martie și veniturile încasate pe parcursul întregii perioade de raportare. În cazul în care declarantul și-a încetat contractul de muncă după data de 31 martie, acesta trebuie să depună o declarație de ieșire care să acopere perioada cuprinsă între 1 ianuarie a anului în curs (deoarece anul precedent a fost acoperit în declarația anuală) și ziua depunerii declarației de ieșire.</p> <p>Recomandăm introducerea unei declarații (post-angajare) la un an de la încetarea activității pentru a acoperi veniturile și activele obținute</p>	
--	---	--	--

	<p>personale menționate la art.4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii declarației.</p> <p>(6) Prevederile alin. (5) nu se aplică în cazul în care durata suspendării raporturilor de muncă sau de serviciu este mai mică decât un an fiscal.</p>		<p>în termen de un an de la încetarea funcției publice, pentru a descoperi orice plăți și active amânate primite și pentru a facilita controlul restricțiilor post-angajare.</p>	
	<p>Articolul 7. Depunerea declarației</p> <p>(1) Subiectul declarării este obligat să depună declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1.</p> <p>(7) Prin derogare de la prevederile alin.(1), subiectul declarării ale cărei identitate și calitate constituie secret de stat în condițiile Legii nr.245/2008 cu privire la securitatea de stat depune declarația în formă scrisă, pe suport de hârtie, conform modelului prevăzut în anexa nr.1.</p>	<p>6. Art. 7:</p> <p>la alin. (1) textul „, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1” se exclude;</p> <p>la alin. (7) textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 1” se exclude;</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 6, textul „la alin. (7), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 1 „,se exclude,” se va exclude.</p>	<p>Se accepta parțial.</p> <p>Art. 7:</p> <p>la alin. (1) textul „, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul declarației aprobate de Autoritatea Națională de Integritate;”</p> <p>la alin. (7) textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 1” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul declarației aprobate de Autoritatea Națională de Integritate;”</p>
	<p>Articolul 71. Atribuțiile persoanelor responsabile de colectarea declarațiilor subiecților declarării ale căror identitate și calitate constituie secret de stat</p>	<p>7. Art. 71 alin (2):</p> <p>la lit. a), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 2” se exclude;</p> <p>la lit. b), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3” se exclude;</p>	<p>Deputat Olessea STAMATE, amendament</p> <p>Art. 71 alin (2):</p> <p>la lit. a), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 2” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul aprobat de Autoritatea Națională de Integritate.”;</p>	<p>Se accepta.</p> <p>Art. 71 alin (2):</p> <p>la lit. a), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 2” se substituie</p>

<p>(2) Persoanele responsabile de colectarea declarațiilor au următoarele atribuții:</p> <p>a) primesc și înregistrează declarațiile într-un registru special, denumit Registrul special al declarațiilor de avere și interese personale, care nu este public, conform modelului prevăzut în anexa nr. 2;</p> <p>b) eliberează imediat subiectului declarații o dovadă de primire a declarației depuse, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3;</p>	<p>8. Art. 9: alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Autoritatea Națională de Integritate publică declarațiile depuse pe pagina sa web oficială într-un format ce permite prelucrarea automatizată a datelor (open data), asigurând accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepția datelor prevăzute la alin. (2) și (3).” la alin. (2), cuvintele „serviciilor procurate” se substituie cu cuvintele „serviciilor medicale procurate”</p>	<p>la lit. b), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul aprobat de Autoritatea Națională de Integritate.”;</p>	<p>cu cuvintele „în conformitate cu modelul aprobat de Autoritatea Națională de Integritate.”;</p> <p>la lit. b), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul aprobat de Autoritatea Națională de Integritate.”;</p>
<p>Articolul 9. Transparența declarațiilor</p> <p>(1) Autoritatea Națională de Integritate publică declarațiile primite pe pagina sa web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declarațiilor, asigurând accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepția datelor prevăzute la alin. (2) și (3).</p> <p>(2) Nu se publică pe pagina web oficială și constituie informații cu acces limitat următoarele date conținute în declarații: anul nașterii, domiciliul și nu-</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament</p> <p>alineatul (1), art. 9 din Legea nr. 133/2016, în redacția autorilor, se propune următoare redacție: „(1) Autoritatea Națională de Integritate publică declarațiile depuse pe pagina sa web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declarațiilor, într-un format ce permite prelucrarea automatizată a datelor (open data), asigurând accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepția datelor prevăzute la alin. (2) și (3).” Termenul limită de publicare a declarațiilor depuse este prezent și în redacția actuală a alin. (1) art. 9 din Legea nr. 133/2016, fapt ce elimină orice risc de interpretare eronată sau abuzivă a caracterului public al declarațiilor depuse.</p>	<p>la lit. b), textul „, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu modelul aprobat de Autoritatea Națională de Integritate.”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 9 alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Autoritatea Națională de Integritate publică declarațiile depuse pe pagina sa web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declarațiilor, într-un format ce permite prelucrarea automatizată a datelor (open data), asigurând accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepția datelor prevăzute la alin. (2) și (3).”</p>

<p>mărul de telefon ale subiectului declarării, numele, prenumele, patronimicele, anii de naștere, adresele și numerele de identificare ale membrilor de familie și ale concubinului/concubinei lui, adresele și numerele cadastrale ale bunurilor imobile, numerele de înmatriculare ale bunurilor mobile, numerarul în monedă națională sau în valută străină care nu face obiectul depunerilor financiare, numerele conturilor bancare, bunurile sub formă de metale sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural național sau universal, colecțiile de artă, de numismatică, de filatelie, de arme, valoarea serviciilor procurate, semnătura subiectului declarării.</p>	<p>Lipsa unui termen clar va acorda persoanelor responsabile competența de a institui și de a stabili/ prelungi termenele fără careva restricții sau obligații de a oferi o justificare clară asupra nepublicării unor declarații.</p> <p>Stabilirea clară a termenului limită de publicare a declarațiilor va elimina ambiguitatea noimei, va defini cadrul temporal al procedurilor de publicare a declarațiilor și va oferi predictibilitate noimei juridice care se aplică caracterului public al declarațiilor.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. IV pct.8 privind proiectului de lege Obiectii: Prin modificarea Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, prin Legea nr.99/2024, Centrul național Anticorupție a fost investit cu drepturi suplimentare și instrumente necesare pentru investigarea și combaterea corupției și urmează să-și fortifice capacitățile instituționale în domeniul vizat: Potrivit art.6 al legii citate, „<i>în exercitarea atribuțiilor și obligațiilor, Centrul are dreptul: (...) 1/1) să acceseze, în modul stabilit de legislație și grațuit, rețelele de comunicații electronice, informațiile din sistemele informaționale, bazele de date și registrele create de către stat; 1/2) să colecteze, să stocheze și să prelucreze informații și date pentru exercitarea atribuției de analiză operațională, tactică și strategică a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor coruptibile.</i>”</p> <p>Mai mult, în contextul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, aprobate prin</p>
--	--

		<p>Hotărârea Parlamentului nr.391/2023, instituția prezidențială a inițiat <i>Foia de parcurs privind implementarea Strategiei securității naționale</i> la care este parte și Centrul Național Anticorupție. Conform obiectivului din pct. 30 autoritățile responsabile urmează să asigure „îmbunătățirea calității și reducerea duratei fazei de urmărire penală în cazurile de crimă organizată, crime economice și de corupție” prin acțiuni de „Consolidarea cooperării instituțiilor de drept public și privat la nivel național privind accesul la baze de date în procesul efectuării activității speciale de investigații și urmării penale în cazurile de crimă organizată, crime economice și de corupție”.</p> <p>Respectiv, se impune completarea art.9 din Legea nr.133/2016 cu norme care să prevadă accesul la sistemul informațional al declarațiilor de avere, nu doar cel public care este cu date incomplete, pentru instituțiile cu atribuții de investigare a faptelor de corupție și recuperarea bunurilor infracționale.</p> <p>Recomandări: Recomandăm completarea art.9 din Legea nr.133/2016 cu alineatul (1/1) care va avea următorul cuprins: <i>„(1/1) Autoritatea Națională de Integritate va acorda acces la sistemul informațional cu declarații depuse de către subiecții de clarării, în bază de acorduri, instituțiilor care au competența de prevenirea, depistarea, cercetarea și curmarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament coruptibil și de recuperare a bunurilor infracționale.”</i></p>	<p>Alin. (1) se expune în redacție nouă.</p>
--	--	--	--

			<p>Oficiul Băncii Mondiale Sugerăm următoarea formulare: „(1) Autoritatea Națională de Integritate asigură publicarea automată pe site-ul său oficial a declarațiilor odată ce acestea sunt depuse, inclusiv publicarea într-un format ce permite prelucrarea automatizată a datelor (open data), asigurând accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepția datelor prevăzute la alin.(2) și (3). Declarațiile ar trebui să fie disponibile online 24 de ore pe zi, cu posibilitatea de a le vizualiza, imprima și descărca.” 2. Prevederile referitoare la informațiile care sunt exceptate de la publicare sunt excesive. În cazul obiectelor imobiliare, publicarea fărăi, regiunii și localității (oraș, sat) nu prezintă riscuri și este importantă pentru a înțelege localizarea și importanța. De asemenea, nu se justifică scutirea de publicare a disponibilităților bănești și a bunurilor mobile de valoare. Acestea sunt informații importante pentru controlul public, iar nepublicarea lor nu pare necesară, având în vedere contextul de securitate din Moldova.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
	<p>Articolul 12. Categoriile conflictelor de interese și modul de declarare a acestora (6) Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr. 4 de către persoana desemnată.</p>	<p>9. Art. 12 se completează cu alin. (5¹) cu următorul cuprins: „(5¹) în cazul în care membrul organului colegial se află în conflict de interese real, prevederile art. 12 alin. (4)-(5) și art. 14 nu se aplică. Subiectul declarării informează organul colegial despre natura conflictului de interese și nu participă la luarea deciziei.”</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 12 alin. (6) și (8) textul „anexei nr. 4” se substituie cu textul „modelului aprobat de Autoritatea Națională de Integritate”.</p>	<p>Se accepta. La art. 12 alin. (6) și (8) textul „anexei nr. 4” se substituie cu textul „modelului aprobat de Autoritatea Națională de Integritate”.</p>

	<p>de conducătorul organizației publice.</p> <p>(8) Autoritatea Națională de Integritate înregistrează de clarificări privind conflictele de interese ale subiecților menționați la alin. (7) în Registrul de clarificări privind conflicte de interese, conform anexei nr. 4.</p>			
	<p>Articolul 16. Dispoziții generale privind incompatibilitățile</p> <p>Subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte legislative.</p>		<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament</p> <p>La art. 16 cuvântul „legislative” se substituie cu cuvântul „normative”.</p>	<p>Se accepta.</p> <p>La art. 16 cuvântul „legislative” se substituie cu cuvântul „normative”.</p>
<p>Articolul 19¹. Restricții la primirea, folosirea, înstrăinarea și transmiterea în folosință a bunurilor</p> <p>(1) Subiectul declarării nu poate folosi mai mult de 30 de zile în decursul unui an, cu titlu gratuit sau la un preț considerabil mai mic decât cel de piață, mijloace de transport și bunuri imobile, cu excepția celor care aparțin companiilor</p>	<p>10. Art. 19¹ va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 19¹. Restricții cu privire la achiziționarea, folosirea și înstrăinarea averii</p> <p>(1) Subiectul declarării nu poate:</p> <p>a) folosi mai mult de 30 de zile în decursul unui an, cu titlu gratuit sau la un preț considerabil mai mic decât cel de piață, mijloace de transport și bunuri imobile, cu excepția celor care aparțin companiilor sale, membrilor familiei sale, concubinului/concubinei, copiilor majori, părinților, socrilor, buneiilor, fraților/surorilor;</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Se propune excluderea din proiect a art. 19¹ care stabilește restricții cu privire la achiziționarea, folosirea și înstrăinarea averii, deoarece conține prevederi abuzive, discriminatorii, conținând prevederilor constituționale și care încalcă principiile generale de drept, nu au legătură cu obiectul de reglementare al acestei legi.</p> <p>Cu referire la lit. a) din alin. (1), indiferent de modalitatea de folosire a unui bun, subiectul de clară astfel de raporturi și nu pot fi înstitute astfel de restricții lipsite de raționament juridic,</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 10 care prevede modificarea art. 19¹ din Legea nr. 133/2016 se exclude.</p>	

<p>sate, copiiiilor, părinților, bunelor sau fraților/surorilor.</p> <p>(2) Subiectul declarării nu poate folosi în Republica Moldova dovezi mijloace de transport care nu îi aparțin și sunt înregistrate în străinătate.</p>	<p>b) să locuiască mai mult de 12 luni în construcții care nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobiliare;</p> <p>c) folosi în Republica Moldova mijloace de transport care nu îi aparțin și sunt înregistrate în străinătate;</p> <p>d) procura la un preț considerabil mai mic sau înstrăina la un preț considerabil mai mare decât cel de piață bunuri a căror valoare reală depășește un salariu mediu pe economie, cu excepția tranzacțiilor încheiate cu membrii familiei, concubinul/concubina, copiii lor majori, părinții, socrii, bunicii, frații/surorile;</p> <p>e) încălca regulile stabilite cu privire la primirea cadourilor de către agenții publici;</p> <p>f) încălca altor restricții prevăzute de lege.</p> <p>(2) Veniturile obținute și cheltuielile realizate cu încălcarea interdicțiilor prevăzute la alin. (1) nu sunt considerate legale în contextul controlului averii și a intereselor personale.”</p>	<p>mai ales în situația în care salariile unor categorii de funcționari publici sunt derizorii și cu greu acoperă cheltuielile pentru coșul minim de consum, iar necesitățile uzuale nu pot fi excluse.</p> <p>În conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea nr. 133/2016, drept scop al legii l-a constituit instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor.</p> <p>Este notabil că definiția de îmbogățire ilicită este prevăzută la art. 330² din Codul penal nr. 985/2002 și anume fapta de deținere de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediuul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobândite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit.</p> <p>Totodată, în concordanță cu art. 45 alin. (2) lit. m) din Legea integrității nr. 82/2017, îmbogățirea ilicită este atribuită la categoria actelor conexe actelor de corupție.</p> <p>Astfel, având în vedere scopul legii, considerăm că eventualele restricții trebuie să fie raportate anume la situațiile care au ca efect generarea conflictului de interese/îmbogățire ilicită, situație în care subiectul declarării, prin prisma prevederilor Legii nr. 133/2016, Legii integrității nr. 82/2017 și normelor speciale sectoriale, are obligația de a o identifica și raporta, dar nu a admite fapta de îmbogățire ilicită.</p> <p>De fapt, prin propunerile inserate în proiectul de lege, se impun restricții per general asupra</p>
--	---	--

drepturilor și obligațiilor cu caracter civil în raport cu subiectul declarării, fără a se raporta la situația enunțată.

Adițional, se va ține cont de prevederile Codului civil care statuează că bun imobil se consideră terenul înregistrat în registrul bunurilor imobile sub număr cadastral distinct (art. 459 alin. (2)). Constituie parte componentă a bunului imobil lucrurile și lucrările atașate permanent la teren, precum clădirile, construcțiile subterane (chiar dacă se extind asupra altor terenuri), obiectele acvatice separate, plantațiile prinse de rădăcini, roada neculeasă. Această regulă se aplică indiferent dacă aceste părți componente sunt sau nu înregistrate în registrul bunurilor imobile în mod separat.

La fel, se va ține cont că Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998 prevede posibilitatea înregistrării construcției viitoare.

În partea ce se referă la lit. d), reglementările respective vin în contradicție cu alte prevederi legale ce se referă la libertatea părților la încheierea raporturilor juridice. De altfel, tot în sensul acestei legi, chiar dacă bunul este procurat la un preț redus, subiectul declarării indică prețul real achitat, dar și valoarea lui pe piață.

Chestiunile indicate la lit. e), în partea ce se referă la primirea cadourilor, își au reglementare în alte acte normative, inclusiv cele subordonate legii, și este clar identificat din punct de vedere legislativ care este de fapt regimul juridic al cadourilor, cu toate drepturile, obligațiile, limitările și restricțiile pentru agentul public. De aceea nu se impune instituirea unor prevederi repetitive cu titlu general.

		<p>Cu referire la art. 19¹ alin. (2), remarcăm că legislația nu operează cu termenul „cheltuieli legale”.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.10, cu referire la modificările aduse la art. 19¹ care reglementează restricțiile cu privire la achiziționarea, folosirea și înstrăinarea averii, le considerăm abuzive și contrare prevederilor constituționale. Menționăm că, posesia/folosința ca stare de fapt este protejată prin prisma articolului 1 Protocolul 1 din CEDO, prin urmare restrângerea dreptului de a folosi bunurile fără a deține asupra acestora și dreptul de proprietate, ci doar o folosința care este presupusă de către posesia ca stare de fapt (care este în-enta acesteia) ar contraveni art. 1 Protocol 1 din CEDO.</p> <p>Totodată, reglementările de la lit. d) și e) contravin la protecția Constituțională a proprietății private reglementată de articolul 46 și 126 din Constituție.</p> <p>Restricțiile cu privire la achiziționarea, folosirea și înstrăinarea averii din această normă încălcă principiile de drept, fiind abuzive, discriminatorii și contrare prevederilor legale, constituționale.</p> <p>Centrul Național Anticorupție Art. IV pct.10 potrivit proiectului de lege Obiecții: Astfel, se evidențiază faptul că aprobarea prevederilor art. 19/1 alin. (1) lit. d), în redacția propusă de proiect va crea confuzii la aplicare cu privire la restricția de a procura/înstrăina</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 10 care prevede modificarea art. 19¹ din Legea nr. 133/2016 se exclude.</p> <p>Punctul 10 care prevede modificarea art. 19¹ din Legea nr. 133/2016 se exclude.</p>
--	--	--	---

			<p>bunuri la un preț considerabil mai mic/mai mare decât cel de piață, a căror valoare reală depășește un salariu mediu pe economie. În acest sens, nu este clar ce se are în vedere prin termenul „considerabil”, modul în care va fi stabilit dacă prețul este considerabil mai mic sau mai mare decât valoarea de piață.</p> <p>În această situație, este dificil de anticipat acțiunile inspectorului de integritate în vederea verificării dacă prețul este considerabil mai mic sau mai mare decât cel de piață, precum și care valoare de piață se va lua în considerare, la etapa declarării sau la etapa procurării/înstrăinării bunului.</p> <p>La fel, nu se cunoaște modul în care se va aplica norma în cazurile în care subiectul declarării deține imobilul de mulți ani fără a cunoaște exact valoarea de piață a bunului (în cazul donațiilor sau al achiziționării de bunuri de la rude la un preț sub valoarea de piață).</p> <p>La fel, norma propusă la lit.f) din art. 19/1 nu redă sensul termenului „altor restricții prevăzute de lege”, existând astfel riscul unei interpretări abuzive a acestuia. Or, astfel de reglementări îi conferă inspectorului de integritate competența de a stabili restricțiile la discreția sa, ceea ce poate determina un comportament coruptibil din partea acestuia.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Reexaminarea normelor propuse și reglementarea clară a restricției cu privire la achiziționarea, folosirea și înstrăinarea averii.</p> <p>Asociația Promo-Lex Modificarea propusă la art. 19¹ alin. (1) lit.</p>
--	--	--	---

		<p>b) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale presupune faptul că „subiectul declarării nu poate să locuiască mai mult de 12 luni în construcții care nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobiliare”.</p> <p>În acest context, trebuie să menționăm că, ar putea exista situații în care subiectul declarării nu este proprietarul unei asemenea construcții. Care vor fi consecințele în cazul în care subiectul declarării nu cunoaște despre înregistrarea acestui bun imobil? Sau în cazul în care înregistrarea bunului imobil nu depinde de voința subiectului declarării (litigiile, notările din registrele de publicitate, etc.).</p> <p>Recomandăm autorilor proiectului revizuirea acestei modificări.</p> <p>Oficiul Băncii Mondiale Noua formulare pare greu de aplicat.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „la un preț considerabil mai mic decât cel de piață” - ar trebui să includă definiția. Nu este specificată nicio procedură de stabilire a diferenței. 2. „să locuiască mai mult de 12 luni în construcții care nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobiliare”. Această restricție nu pare justificată, prea strictă. Ar trebui să fie suficientă cerința de a dezvălui construcția neîncheiată care este deținută (sau construită pe cheltuiala sau cu materialele declarantului) sau folosită de către declarant/membru de familie. Legea anticorupție nu ar trebui să restricționeze drepturile de reședință ale persoanei, aceasta ar putea fi o ingerință disproporționată în dreptul la viață privată și de familie. 	<p>Punctul 10 care prevede modificarea art. 19¹ din Legea nr. 133/2016 se exclude.</p> <p>Punctul 10 care prevede modificarea art. 19¹ din Legea nr. 133/2016 se exclude.</p>
--	--	---	---

			<p>3. „procura la un preț considerabil mai mic sau înstrăina la un preț considerabil mai mare decât cel de piață bunuri a căror valoare reală depășește un salariu mediu pe economie”. Forțarea este vagă și nu pare a fi proporțională. Aceasta încalcă libertatea contractelor civile și poate fi recunoscută ca o ingerință disproporționată în dreptul de proprietate. Nu este clar ce înseamnă „un preț considerabil mai mic” sau „un preț considerabil mai mare”. De asemenea, va fi foarte greu de aplicat, deoarece pot exista multe situații care să justifice cumpărarea sau vânzarea la un anumit preț care nu corespunde valorii de piață.</p> <p>Modificările interzic funcționarilor publici să folosească pentru mai mult de 30 de zile pe parcursul unui an, gratuit sau la un preț considerabil mai mic decât prețul de piață, vehicule și bunuri imobile, cu excepția celor care aparțin companiilor, copiilor, părinților, bunicilor sau fraților lor. Modificările interzic, de asemenea, funcționarilor publici să utilizeze în Republica Moldova vehicule care nu le aparțin și care sunt înmatriculate în străinătate. Astfel de cerințe ar putea fi dificil de aplicat, deoarece ar fi necesar să se țină evidența bunurilor pe care funcționarul le-a utilizat pe parcursul anului și să se cauleze durata acestei utilizări. Nu există nicio sancțiune pentru încălcarea acestei interdicții, astfel încât dispoziția va rămâne declarativă.</p>	<p>Se acceptă. La art. 23 alin. (6) și alin. (8) vor avea următorul cuprins:</p>
<p>Articolul 23. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi (6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție</p>	<p>11. Art. 23: alin. (6) - (8) vor avea următorul cuprins: „(6) Subiectul controlului, inclusiv din funcție publică electivă, constatat cu avere nejustificată sau în privința căruia s-a emis un act de</p>	<p>Deputat Olesea STAMATE, amendament La art. 23 alin. (6) și alin. (8) vor avea următorul cuprins: „(6) Subiectul declarării în privința căruia a fost emis un act de constatare în condițiile art.</p>	<p>Se acceptă. La art. 23 alin. (6) și alin. (8) vor avea următorul cuprins:</p>	

<p>potrivit prevederilor alin. (3) – (5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.</p> <p>(7) În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.</p> <p>(8) Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de</p>	<p>constatare în condițiile art. 39 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate este decăzut din dreptul de a exercita orice funcție menționată la art. 3 alin. (1) al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale pe o perioadă de 3 ani.</p> <p>(7) Interdicțiile prevăzute la alin. (6) încep să curgă din data rămânerii definitive a actului de constatare.</p> <p>(8) Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.”</p> <p>la alin. (9) textul „art. 27 alin. (7)” se substituie cu textul „art. 27 alin. (11)”.</p>	<p>34 alin. (1) și (3) și art. 39 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate este decăzut din dreptul de a exercita orice funcție menționată la art. 3 alin. (1) din prezenta lege pe o perioadă de 3 ani.”</p> <p>(8) Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.”</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>În pct. 11, la art. 23 alin. (9), remarcăm o necorelare dintre diferite prevederi din proiect. Astfel, autorii proiectului propun substituirea referinței la art. 27 alin. (7) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, cu referința la art. 27 alin. (11) din legea dată, neținând cont de faptul că prin intermediul proiectului se propune ca art. 27 din Legea nr. 132/2016 să fie abrogat. Prin urmare, în măsura în care se acceptă propunerile</p>	<p>„(6) Subiectul declarației în privința căruia a fost emis un act de constatare în condițiile art. 34 alin. (1) și (3) și art. 39 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate este decăzut din dreptul de a exercita orice funcție menționată la art. 3 alin. (1) din prezenta lege pe o perioadă de 3 ani.</p> <p>(8) Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.”</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La alin. (9) textul „art. 27 alin. (7)” se substituie cu textul „art. 27 alin. (2)”.</p> <p>Art. 27 din Legea nr. 132/2016 se expune în redacție nouă.</p>
---	--	---	--

<p>stat al persoanelor care au în-terdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate pu-blică, care este publicat pe pa-gina web oficială a Autorității.</p> <p>(9) Nerespectarea prevede-rilor art.14 alin.(9), nedepune-rea declarației de avere și în-terese personale în termenul și în modul stabilite de prezenta lege, după notificarea inspec-torului de integritate conform art.27 alin.(7) din <u>Legea nr.132 din 17 iunie 2016</u> cu privire la Autoritatea Națio-nală de Integritate, precum și refuzul subiectului declarării de a depune declarația consti-tuie temeiuri pentru încetarea mandatului său, a raporturilor sale de muncă ori de serviciu.</p>		<p>anterioare din prezentul aviz, se propune ca tex-tul „art. 27 alin. (7)” să se substituie cu textul „art. 27 alin. (2)”.</p> <p>Direcția generală juridică</p> <p>La pct.11, cu referire la alin. (9) al art. 23 au-torul face trimitere la art. 27 din Legea nr. 132/2016 care este propus de a fi abrogat prin Art. III pct.15 din respectivul proiect de lege.</p> <p>Astfel, deși trimiterea la alte acte normative este un procedeu legislativ permis, aceasta nu poate presupune luarea în considerare a unei norme abrogate. La momentul recurgerii la pro-cedeul legislativ al trimiterii la alte acte norma-tive, norma la care se face trimitere trebuie să fie o normă în vigoare.</p> <p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>Art. IV pct. II potrivit proiectului de lege</p> <p>Obiecții:</p> <p>Alin. (6) al art. 23 propus de proiect regle-mentează vag momentul în care începe a curge perioada de 3 ani, în care subiectul controlului este decăzut de dreptul de a exercita o funcție menționată la art. 3 alin. (3) din Legea nr. 133/2016. Lipsa unor termene clare va acorda persoanelor responsabile competența de a insti-tui și de a stabili/prelungi termenele fără careva restricții sau obligații de a oferi o justificare clară pentru asemenea prelungiri.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Recomandăm stabilirea momentului în care începe a curge perioada de 3 ani, în care subiec-tul controlului îi este stabilită interdicția de a exercita o funcție menționată la art. 3 alin. (3)</p>	<p>La alin. (9) textul „art. 27 alin. (7)” se substituie cu textul „art. 27 alin. (2)”.</p> <p>Art. 27 din Legea nr. 132/2016 se expune în re-dacție nouă.</p> <p>Art. 23 alin. (6) și alin. (8) se expun în redacție nouă. A se vedea supra.</p>
--	--	---	---

	<p>Articolul 24. Dispoziții tranzitorii</p> <p>(5) Persoanele responsabile de colectarea declarațiilor au următoarele atribuții:</p> <p>a) primesc și înregistrează declarațiile într-un registru special, denumit Registrul declarațiilor de avere și de interese personale, care este public, conform modelului prevăzut în anexa nr.2;</p> <p>b) eliberează imediat subiectului declarații o dovadă de primire a declarației depuse, conform modelului prevăzut în anexa nr.3;</p>	<p>12. Anexele se abrogă.</p>	<p>din Legea nr. 133/2016.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 12 este prevăzută abrogarea anexelor la Legea nr. 133/2016, fără să fie propuse modificări și la art. 12 alin. (6), la art. 24 alin. (5) lit. a) și b) din Legea nr. 133/2016, care conțin trimiteri la modelele prevăzute în anexele nr. 2, nr. 3 și nr. 4 din lege. Prin urmare, în cazul abrogării anexelor menționate, prevederile legii urmează a fi aduse în concordanță cu modificările vizate în proiect.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 12 alin. (6) și (8) textul „anexei nr. 4” se substituie cu textul „modelului aprobat de Autoritatea Națională de Integritate”.</p> <p>la art. 24 alin. (5):</p> <p>lit. a) textul „prevăzută în anexa nr. 2” se substituie cu textul „aprobat de Autoritatea Națională de Integritate”.</p> <p>lit. b) textul „prevăzută în anexa nr. 3” se substituie cu textul „aprobat de Autoritatea Națională de Integritate”.</p>
			<p>Direcția generală juridică</p> <p>În reglementările aduse la Art. IV al proiectului de lege, propunem ca cuvintele „<i>anul precedent</i>” să fie substituite cu cuvintele „<i>anul fiscal precedent</i>”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 25. Măsurile de control al integrității în sectorul public</p> <p>(4) Autoritatea Națională de Integritate este responsabilă de aplicarea următoarelor măsuri de control al integrității în sectorul public:</p> <p>a) controlul declarațiilor de avere și interese personale;</p>	<p>Art. V. – Legea integrității nr. 82/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 229–243, art. 360), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Art. 25 alin. (4) lit. a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) verificarea depunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale”;</p>	<p>Deputat, Olesca STAMATE, amendament</p> <p>Art. 25 alin. (4) lit. a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) controlul averii și a intereselor personale;”</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Este necesară enumerarea funcției de control al averii și intereselor personale, atribuite delegată ANI în virtutea art. 6 lit. a) din Legea nr.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 25 alin. (4) lit. a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) controlul averii și a intereselor personale;”</p> <p>Se acceptă.</p>	

	<p>Articolul 30. Controlul averilor și intereselor personale</p> <p>(1) Controlul averii și intereselor personale constă în verificarea declarațiilor de avere și interese personale, a datelor și a informațiilor privind averea existentă, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice și de demnitate publică.</p> <p>(2) Controlul averii și intereselor personale ale agenților publici subiecți ai declarării averii și intereselor personale se efectuează de către Autoritatea Națională de Integritate în conformitate cu prevederile legislației ce reglementează statutul Autorității și ale legislației privind declararea și controlul averii și intereselor personale.</p>	<p>2. Art. 30 după cuvintele „în verificarea” se completează cu cuvintele „depunerii în termen”;</p>	<p>132/2016.</p> <p>Recomandări: Expunerea art. 25 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 82/2017 în următoarea redacție: „a) controlul averii și intereselor personale;”.</p> <p>Deputat, Olesia STAMATE, amendament Pct. 2 din proiect care se referă la modificarea art. 30 alin. (1) din Legea nr. 82/2017 se exclude.</p>	<p>Se acceptă. Modificarea la art. 30 alin. (1) se exclude.</p>
<p>Articolul 31¹. Certificatul de integritate</p> <p>(1) La solicitarea conducătorilor entităților publice, în cazul procedurilor de angajare</p>	<p>3. Art. 31¹ se abrogă.</p>	<p>Deputat Olesia Stamate, amendament La art. 31¹: alin. (1) și (2) vor avea următorul cuprins: „(1) La solicitarea conducătorilor entităților publice, în cazul procedurilor de angajare prin</p>	<p>Se acceptă. La art. 31¹: alin. (1) și (2) vor avea următorul cuprins:</p>	

<p>prin concurs, sau a persoanelor fizice care intenționează să candideze pentru ocuparea funcțiilor publice eligibile, Autoritatea Națională de Integritate eliberează certificate de integritate.</p> <p>(2) Certificatul de integritate include informația despre actele de constatare rămase definitive în ultimii 3 ani în privința persoanelor menționate la alin. (1), despre averile nejustificate constatate, conflictele de interese consumate constatate, restricțiile încălcate constatate, incompatibilitățile nesoluționate constatate, limitările încălcate constatate și interdicțiile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă din actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate sau din hotărârile judecătorești, care au rămas definitive.</p> <p>(3) Persoanele fizice care intenționează să candideze pentru ocuparea funcțiilor publice eligibile depun cererile de obținere a certificatului de integritate, anexând copia buletinului de identitate, la Autoritatea Națională de Integritate sau la Agenția Servicii Publice</p>		<p>concurș, Autoritatea Națională de Integritate eliberează Informație privind lipsa interdicției.</p> <p>(2) Informația privind lipsa interdicției include informația despre interdicția de a ocupa o funcție prevăzută la art. 3 din Legea 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, ce derivă din actele de constatare definitive ale Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>alin. (3) –(5) se abrogă.</p> <p>alin. (6) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(6) Termenul de valabilitate a informației privind lipsa interdicției este de 3 luni de la data eliberării.”</p>	<p>„(1) La solicitarea concuătorilor entităților publice, în cazul procedurilor de angajare prin concurs, Autoritatea Națională de Integritate eliberează informația privind lipsa interdicției.</p> <p>(2) Informația privind lipsa interdicției include informația despre interdicția de a ocupa o funcție prevăzută la art. 3 din Legea 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, ce derivă din actele de constatare definitive ale Autorității Naționale de Integritate.”</p> <p>alin. (3) –(5) se abrogă.</p> <p>alin. (6) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(6) Termenul de valabilitate a Informației privind lipsa interdicției este de 3 luni de la data eliberării.”</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>Articolul 31¹ se expune în redacție nouă.</p>
	<p>Centrul Național Anticorupție:</p> <p>Recomandăm excluderea art. II și a pct.3 din art. V potrivit proiectului.</p>		

<p>în condițiile stabilite de Autoritatea Națională de Integritate. Certificatele de integritate se eliberează personal solicitanților. Locul, modalitatea și procedura solicitării și eliberării certificatului de integritate se stabilesc de către Autoritatea Națională de Integritate.</p> <p>(4) Agenția Servicii Publice va acorda asistență logistică și tehnică procesului de obținere a certificatelor de integritate, fără percepția unei plăți suplimentare.</p> <p>(5) Procesul de solicitare și eliberare a certificatelor de integritate va fi organizat astfel încât să nu împiedice realizarea dreptului de a fi ales.</p> <p>(6) Termenul de valabilitate al certificatului de integritate este de 3 luni de la data eliberării.</p>			
	<p>Art. VI. - Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 441-447/715, cu modificările ulterioare) se modifică după cum urmează:</p> <p>La anexa nr. 3 :</p> <p>1. Tabelul 1, Compartimentul Funcțiile de demnitate publică (A1), titlul „Curtea de Conturi, Consiliul Concurenței și Comisia Electorală Centrală” se expune în următoarea redacție</p>	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Funcțiile de președinte și vicepreședinte al ANI nu sunt echivalente celor de președinte și vicepreședinte al Curții de Conturi, Consiliului Concurenței și al Comisiei Electorale Centrale, cele 3 din urmă fiind conducători ai organelor colegiate.</p> <p>Recomandări: Reexaminarea oportunității normelor.</p>	<p>Art. VI se exclude.</p>

	<p>„Curtea de Conturi, Consiliul Concurenței, Comisia Electorală Centrală și Autoritatea Națională de Integritate”,</p>																						
	<p>2. Tabelul 2, Compartimentul 2. Funcții publice de conducere, se completează cu următoarele poziții:</p> <table border="1" data-bbox="405 1128 1051 1648"> <thead> <tr> <th>Codul funcției</th> <th>Denumirea funcției</th> <th>Clasa de salarizare</th> <th>Coefficientul de salarizare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>Inspector de integritate, șef direcție generală</td> <td>105</td> <td>8,80</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Inspector de integritate, șef direcție</td> <td>104</td> <td>8,62</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Inspector de integritate, șef direcție în cadrul direcției generale</td> <td>103</td> <td>8,44</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Inspector de integritate, șef secție</td> <td>102</td> <td>8,26</td> </tr> </tbody> </table>	Codul funcției	Denumirea funcției	Clasa de salarizare	Coefficientul de salarizare		Inspector de integritate, șef direcție generală	105	8,80		Inspector de integritate, șef direcție	104	8,62		Inspector de integritate, șef direcție în cadrul direcției generale	103	8,44		Inspector de integritate, șef secție	102	8,26	<p>Guvernul Republicii Moldova La Art. VI – modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar</p> <p>La pct. 2, privind completarea tabelului 2, compartimentul 2 din Legea nr. 270/2018, se propune revizuirea „denumirii funcțiilor” prin prisma atribuțiilor și sarcinilor persoanelor care le exercită, or, funcția de „inspector de integritate” este o funcție publică de execuție, iar funcția de „șef direcție generală/direcție/secție/serviciu” – funcții de conducere. În acest sens, este de menționat că, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. b) și art. 10 ale Legii nr. 158/2008, categoria funcționarilor publici de conducere include persoanele numite, în condițiile acestei legi, în funcțiile publice de conducere de conducător și adjunct al conducătorului subdiviziunii interne a autorității publice, iar categoria funcționarilor publici de execuție include persoanele numite, în condițiile acestei legi, în alte funcții decât cele prevăzute la art. 8 și 9 din lege.</p> <p>De asemenea, comunicăm că la instituirea unor funcții noi în sectorul bugetar se completează fișa de evaluare pentru fiecare funcție, modelul căreia este prezentat în anexa nr. 2 la Regulamentul privind modul de evaluare sistemică și de reevaluare a funcțiilor în sectorul bugetar (în continuare – <i>Regulament</i>), aprobat prin anexa nr. 9 la Hotărârea Guvernului nr. 1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2018.</p>	<p>Art. VI se exclude.</p>
Codul funcției	Denumirea funcției	Clasa de salarizare	Coefficientul de salarizare																				
	Inspector de integritate, șef direcție generală	105	8,80																				
	Inspector de integritate, șef direcție	104	8,62																				
	Inspector de integritate, șef direcție în cadrul direcției generale	103	8,44																				
	Inspector de integritate, șef secție	102	8,26																				

Potrivit pct. 11 subpct. 3) din Regulament, ca urmare a procedurii de evaluare, funcțiile publice sunt încadrate în grade de salarizare și poziționate în grila de salarizare.

La pct. 3, privind completarea notelor la tabel din anexa nr. 3, se recomandă completarea „cu punctul 19”, or, conform Legii nr. 270/2018, în redacția actuală, notele la tabel sunt deja completate cu punctul 18 inclusiv.

Nota informativă nu corespunde cerințelor stabilite de prevederile art. 30 al Legii nr. 100/2017, conform căreia în nota informativă se stabilește necesitatea și temeiul elaborării proiectului, se prezintă argumentarea de rigoare și se analizează principalele prevederi, cu evidențierea elementelor noi în legislația națională.

Luând în considerare faptul că în notă nu se prezintă argumente pentru modificările operate prin proiectul de lege, se propune revizuirea acesteia, cu argumentările suplimentare.

Aferent prevederilor de la Art. VI și Art. VII, menționăm că modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar, inclusiv a personalului din cadrul Autorității Naționale de Integritate, sunt reglementate prin Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Una din etapele de bază în procesul de elaborare și adoptare a Legii nr. 270/2018 a constituit procesul complex de evaluare a tuturor funcțiilor din sectorul bugetar, în baza mai multor criterii ce țin de complexitatea activităților, de responsabilitatea în exercitarea atribuțiilor, de efortul depus, de condițiile de muncă etc. Astfel, în urma evaluării respective a fost posibilă

poziționarea funcțiilor în ierarhie, cu atribuirea claselor și coeficienților corespunzători pentru stabilirea salariilor de bază pentru fiecare funcție în parte.

În acest sens, intervenția în prevederile legii, în partea ce ține de majorarea claselor de salarii pentru o categorie restrânsă de personal, distorsionează principiul sistemului unitar de salarizare în partea ce ține de ierarhizarea ocupațiilor, stabilită în urma procesului de evaluare a funcțiilor din sectorul bugetar menționat supra.

Adițional se remarcă că majorarea claselor de salarizare pentru o categorie restrânsă de angajați necesită a fi precedată inclusiv de o analiză de impact la nivel de întreg sistem bugetar, pentru a nu admite crearea unor privilegii sau principii de inechitate vis-a-vis de alte categorii de angajați din sectorul bugetar. Se remarcă că propunerea de amendare a Legii nr. 270/2018 prin prisma acordării unor clase suplimentare urmează a fi însoțită de o evaluare și de o analiză amplă a impactului financiar asupra bugetului de stat, în contextul în care măsura propusă nu are acoperire financiară în cadrul resurselor prevăzute în legea bugetară anuală.

Totodată, propunerile de introducere a unor funcții noi în Legea nr. 270/2018 urmează a fi însoțite de fișa de evaluare a funcției completată de instituție, modelul căreia este prezentat în anexa nr. 2 la Regulamentul privind modul de evaluare sistemică și de reevaluare a funcțiilor în sectorul bugetar, aprobat prin anexa nr. 9 la Hotărârea Guvernului nr. 1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.

270/2018. La evaluarea funcției se va ține cont de mai multe criterii referitoare la complexitatea activităților, la nivelul de responsabilitate, la efortul depus, la condițiile de muncă etc., pentru a fi posibilă poziționarea funcțiilor în ierarhie, cu atribuirea claselor și coeficienților corespunzători.

Adițional, în contextul propunerilor formulate la Art. VII din proiect, menționăm că, în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (15) din Legea nr. 270/2018, se prevede reexaminarea anuală a valorii de referință în funcție de condițiile economice din țară și de posibilitățile bugetului public național, cel puțin la nivelul prognozat al ratei inflației, și garantează că valoarea de referință aprobată anual nu poate fi mai mică decât cuantumul stabilit în anul precedent. Odată cu creșterea valorii de referință anuale există perspectiva majorării anuale a salariilor în sectorul bugetar. Astfel, majorarea valorii de referință asigură o creștere anuală ascendentă a salariilor în sectorul bugetar.

Accentuăm că, în perspectivă, un prim scop al sistemului unitar de salarizare este majorarea treptată a valorilor de referință, pentru a obține în timp minimi egalarea și unificarea/consolidarea valorilor de referință utilizate la calcularea salariilor în sectorul bugetar. Astfel că, intervenția în prevederile legii în partea ce ține de majorarea valorii de referință pentru o categorie restrânsă de angajați urmează a fi însoțită de o evaluare și de o analiză amplă a impactului financiar asupra bugetului de stat, cu respectarea principiului sustenabilității bugetului de stat, și-

nând cont de cadrul de resurse financiare disponibile.

La fel, menționăm că, potrivit art. 131 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. În același timp, art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 stabilește că pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

În concluzie, ținând cont de responsabilitatea Ministerului Finanțelor referitoare la elaborarea și promovarea politicii salariale în sectorul bugetar, precum și de angajamentele asumate conform documentelor de politici publice, se propune excluderea din proiectul de lege a propunerilor formulate la Art. VI și Art. VII, acestea urmând a fi examinate ulterior de către Ministerul Finanțelor în cadrul unui proces consolidat de revizuire a conținutului Legii nr. 270/2018, precum și a Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023, având în vedere caracterul și specificul măsurilor de politică salarială ce urmează a fi promovate de către minister, în strânsă corelare cu cadrul de resurse disponibil în bugetul de stat. Astfel, la această etapă propunerile menționate supra (Art. VI și VII din proiect) nu pot fi susținute. În acest context, la Art. VIII alin. (1), prevederile referitoare la faptul că Art. VI și VII intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova urmează a fi excluse.

	<p>3. Notele la tabel se completează cu punctul 17 cu următorul cuprins:</p> <p>„17. Clasele de salarizare pentru funcțiile publice cu statut special, funcțiile publice de conducere și de execuție din cadrul Autorității Naționale de Integritate se majorează față de cele stabilite în tabel după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cu 10 clase succesive - pentru funcțiile cu statut special de conducere și pentru funcțiile publice de conducere; - cu 15 clase succesive - pentru funcțiile cu statut special de execuție și pentru funcțiile publice de execuție.” 	<p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Tabelul are 18 note. Majorările sunt neavenite atât timp cât are loc o degradare a statutului inspectorilor de integritate, în special în partea ce ține de independență, fapt care diminuează esențial din nivelul de responsabilitate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Reexaminarea oportunității normelor.</p>	<p>Art. VI se exclude.</p>
	<p>Art. VII - Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 510-513/915) se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 10:</p> <p>1) litera c) liniuța a doua sintagma „al Autorității Naționale de Integritate” se exclude;</p> <p>2) litera e) se completează cu o liniuță nouă cu următorul cuprins:</p> <p>„ - personalul, inclusiv cu funcții de demnitate publică din cadrul Autorității Naționale de Integritate;”.</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Astfel, la această etapă propunerile menționate supra (Art. VI și VII din proiect) nu pot fi susținute. În acest context, la Art. VIII alin. (1), prevederile referitoare la faptul că Art. VI și VII intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova urmează a fi excluse.</p>	<p>Art. VII se exclude.</p>
	<p>Art. VIII. (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția Art. VI și Art. VII care lege intră în vigoare la data publicării.</p> <p>(2) Consiliul de Integritate și Autoritatea Națională de Integritate în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.</p>	<p>Deputat, Olesca STAMATE, amendament</p> <p>Art. VIII alin. (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția articolului III care va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2025.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. VIII alin. (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția Art. III care va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2025.”</p>

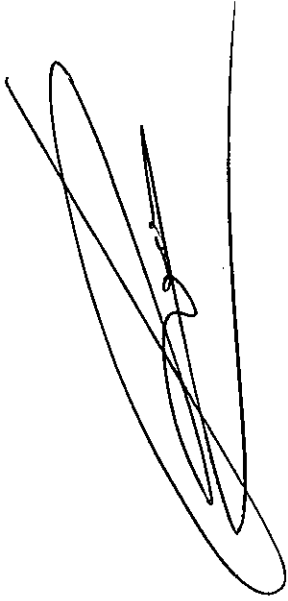
		<p>Ministerul Justiției Alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor Art. IV pct. 3, referitoare la art. 4 alin. (5) și (6) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, care intră în vigoare la data de 1 aprilie 2025.”</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN, amendament Se propune următoare redacție alin. (1) art. VIII.:</p> <p>„(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se aplică cazurilor de efectuare a controlului începute după intrarea în vigoare a prezentei legi, cu excepția Art. VI și Art. VII care lege intră în vigoare la data publicării.”</p> <p>Propunere tehnică pentru evitarea unor interpretări extensive defavorabile și respectarea principiului de neretroactivitate a legii, consfințite în Constituția Republicii Moldova.</p> <p>Deputat Ersilia QUATRAWI, amendament Art. VIII al proiectul de lege se completează cu alin. (3) cu următorul conținut: „(3) în termen de 3 luni de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial, președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de</p>	<p>Art. VIII alin. (1) se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Art. VIII se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Art. VIII se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Se acceptă.</p>
--	--	--	---

		<p>Integritate va verifica dacă încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, și interdicțiile aplicate până la 29 octombrie 2021 pentru conflictele de interese, persoanelor care se află în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau o funcție de demnitate publică sau care nu au fost introduse în registru, sunt justificate conform art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. Ca urmare a acestei verificări, președintele sau vicepreședintele Autorității va emite un act de constatare cu privire la menținerea sau anularea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, și a interdicției”.</p> <p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La art. VIII, cu referire la stabilirea datei intrării în vigoare a actului normativ, semnalăm că, potrivit art. 56 alin. (3) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată decât peste o lună de la data publicării doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative sau dacă există alte circumstanțe obiective. În acest context, atragem atenția asupra faptului că în nota informativă este necesar să se justifice, prin argumente concludente, că prevederile actului</p> <p>Art. VIII se expune în redacție nouă. A se vedea supra. Art. VI și Art. VII se exclud.</p>
--	--	---

		<p>normativ prezentat, în partea ce vizează Art. VI și Art. VII, întrunesc condițiile art. 56 alin. (3) din Legea nr. 100/2017.</p> <p>La alin. (2), cuvântul „publicării” se va substitui cu cuvintele „intrării în vigoare a”.</p> <p>Centrul de Analiza și Prevenire a Corupției (CAPC)</p> <p>Din cele menționate mai sus, nu pot fi susținute articolele VI și VII din Proiect, motiv pentru care acestea trebuie excluse din textul art. VIII. Mai mult, în conformitate cu art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Legile care modifică Codul fiscal, Codul vamal, legile de punere în aplicare a titlurilor Codului fiscal și legile ce țin de politica bugetar-fiscală și vamală, precum și legile care stabilesc obligații, cerințe sau interdicții pentru desfășurarea activității de întreprinzător intră în vigoare după 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.</p> <p>Recomandări:</p>	<p>Art. VIII se expune în redacție nouă. A se vedea supra.</p> <p>Art. VI și Art. VII se exclud.</p>
--	--	--	--

	<p>Legea nr. 80/2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, în Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, în Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în Legea concurenței nr. 183/2012, în Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), în Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, în Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, în Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială, în Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, în Legea nr. 302/2017 cu privire la Serviciul Vamal și în Codul electoral nr. 325/2022, textul „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016” sau, după caz, textul „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016” sau, după caz, textul „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016” se substituie cu textul „art. 27 alin. (2) din Legea nr. 132/2016”;</p>
	<p>onarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, în Legea nr. 302/2017 cu privire la Serviciul Vamal și în Codul electoral nr. 325/2022, textul „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016” sau, după caz, textul „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016” se substituie cu textul „art. 27 alin. (2) din Legea nr. 132/2016”;</p>

				ful „art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016” se substituie cu textul „art. 27 alin. (2) din Legea nr. 132/2016”.”
--	--	--	--	---

Veronica ROȘCA,
Președintele Comisiei